

فرهنگ واژه سازی در زبان فارسی

(جلد هفتم)

قصیده سرا

دکتر کامیاب خلیلی

زبان شیرین و پرتوان فارسی، زبانی ترکیبی - اشتقاقی است. با این مفهوم که از الفاظ موجود در فارسی بر حسب نیاز و به منظور گسترش زبان با دو شیوه کلمات تازه با معانی نو ساخته می شود:

شیوه نخست یعنی ترکیب، بهم پیوستن کلمات بر طبق قواعد معمول در زبان فارسی است و حاصل آن کلمات مرکب است با مفاهیم تازه.

شیوه دوم یعنی اشتقاق، پیوند و ندها با کلمات است بر طبق قواعد مرسوم در زبان فارسی، و حاصل آن، کلمات مشتق است با معانی نو.

پس برای ایجاد کلمات تازه به شیوه های مذکور به شناختن اجزای بنای آنها و دانستن قواعد ساختمان آنها نیاز است. در این کتاب (فرهنگ واژه سازی در زبان فارسی) به معرفی چنین اجزاء و قواعد لازم می پردازیم و نمونه هایی از ساخته ها را ارائه می دهیم تا بنیان تازه سازه ها بر بنیادی درست استوار گردد.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۶۱۸-۶۶-۲

قصیده سرا

شابک دوره ای: ۹۷۸-۹۶۴-۸۶۱۸-۶۰-۰

ISBN: 978-964-8618-60-0

« به اهتمام مؤسسه خیریه دکتر مصطفی نراقی »

دکتر کامیاب خلیلی

فرهنگ واژه سازی در زبان فارسی

۸/۰۲۵ کی

۲۸/۲

فرهنگ واژه‌سازی در زبان فارسی

اسکن شد

فرهنگ واژه‌سازی در زبان فارسی

جلد هفتم

دکتر کامیاب خلیلی

فرهنگ واژه سازی در زبان فارسی
(جلد هفتم)

دکتر کامیاب خلیلی

طرح جلد: شبیم راجی کرمانی

نظارت فنی: نقی سیف

آماده سازی و نظارت بر چاپ: انتشارات قصیده سرا

چاپ اول: ۱۳۸۶

چاپ: سحاب

تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ است.

۳۳۰۰ تومان

تلفن: ۷۷۵۳۲۴۲۵ - ۷۷۵۳۰۳۵۳

صندوق پستی ۶۳۵۴ - ۱۵۸۷۵

پست الکترونیک: ghasidehsara@hotmail.com

فروش اینترنتی: iketab.com

با همکاری مؤسسه خیریه دکتر مصطفی نراقی

شناسه: خلیلی، کامیاب، ۱۳۱۳-

عنوان و پدیدآور: فرهنگ واژه سازی در زبان فارسی / تالیف کامیاب خلیلی

مشخصات نشر: تهران: قصیده سرا، ۱۳۸۶.

مشخصات ظاهری: ۸ ج.

(ج. ۲): 978-964-8618-62-4 (ج. ۱): 978-964-8618-61-7 (دوره): 978-964-8618-60-0

(ج. ۵): 978-964-8618-65-5 (ج. ۴): 978-964-8618-64-8 (ج. ۳): 978-964-8618-63-1

یادداشت: فیبا (ج. ۷): 978-964-8618-66-2 (ج. ۶): 978-964-8618-67-9

یادداشت: ج. ۵ (چاپ اول: ۱۳۸۵).

یادداشت: ج. ۳ (چاپ اول: ۱۳۸۵).

یادداشت: ج. ۶ (چاپ اول: ۱۳۸۶) (فیبا).

یادداشت: ج. ۷ (چاپ اول: ۱۳۸۶) (فیبا).

یادداشت: کتابنامه رده بندی کنگره: ۴ف۸/خ/۲۷۴۹ PIR

موضوع: فارسی - واژه سازی رده بندی دیویی: ۴/ف۹۲۵

موضوع: فارسی - اصطلاحها و واژه ها شماره کتابخانه ملی: ۸۵-۲۶۳

تقدیم به

مؤسسه خیریه زنده یاد دکتر مصطفی نراقی

فهرست

۲۳	یادآوری
۲۵	عناصر و وندهای یونانی و لاتین به ترتیب حروف الفبایی (باقیمانده از جلد ششم)
۲۹	۱۲۹- brachi(o) ۲۵
۲۹	۱۳۰- brachia -brachie ۲۵
۳۰	۱۳۱- bronch(o) ۲۵
۳۰	۱۳۲- bucc(o) ۲۵
۳۰	۱۳۳- burs- ۲۶
۳۰	۱۳۴- butyr- butyro- ۲۶
۳۱	۱۳۵- caeco- ۲۶
۳۱	۱۳۶- calco- calico- calci- calc- ۲۷
۳۱	۱۳۷- calori- calor- ۲۷
۳۱	۱۳۸- cancer(o)- ۲۷
۳۲	۱۳۹- capill- ۲۷
۳۲	۱۴۰- capit- ۲۸
۳۲	۱۴۱- capnia -capnie ۲۸
۳۲	۱۴۲- capsul(o)- ۲۸
۳۲	۱۴۳- carcin(o)- ۲۸
۳۳	۱۴۴- cardio- cardi- ۲۹
۳۳	۱۴۵- cardia -card(e) -cardie ۲۹
۲۹	۱۴۶- carpo- carp- ۲۵
۲۹	۱۴۷- carp- carpe ۲۵
۳۰	۱۴۸- cary(o)- ۲۵
۳۰	۱۴۹- casei- case- ۲۵
۳۰	۱۵۰- cata- ۲۶
۳۰	۱۵۱- cauda- ۲۶
۳۱	۱۵۲- cele- ۲۶
۳۱	۱۵۳- centes(e)- ۲۷
۳۱	۱۵۴- centi- ۲۷
۳۱	۱۵۵- centri- cento- ۲۷
۳۲	۱۵۶- cephalo- cephal- ۲۷
۳۲	۱۵۷- cephal- cephal- ۲۸
۳۲	۱۵۸- cerebell- ۲۸
۳۲	۱۵۹- cerebr(o)- ۲۸
۳۲	۱۶۰- cervic(o)- ۲۸
۳۳	۱۶۱- chalasia -chaliasie ۲۹
۳۳	۱۶۲- cheilo- chilo- cheil- ۲۹

٣٩klept(o)- clept(o)- _١٨٩	٣٣ cheir(o)- _١٦٣
٣٩clino- clin- _١٩٠	٣٣ chir(o)- _١٦٤
٤٠ cocc(o)- _١٩١	٣٣ chelo- _١٦٥
٤٠ coccyg- coccy- _١٩٢	٣٤ chimio- chem(o)- _١٦٦
٤٠ coeli(o)- coele- _١٩٣	٣٤ chlor(o)- _١٦٧
٤٠ col- com- con- coe- co- _١٩٤	٣٤ chole- chola- chol(o)- _١٦٨
٤١ col(o)- _١٩٥	٣٤ cholia -cholie _١٦٩
٤١ color- _١٩٦	٣٥ cholangi(o)- _١٧٠
٤١ -color(e) _١٩٧	٣٥ chondri(o) chondr(o)- _١٧١
٤١ colp- colpo- _١٩٨	٣٥ choroīd(o)- _١٧٢
٤١ condyl(o) _١٩٩	chromato- chromo- _١٧٣
٤٢ coni- conios- -coniose _٢٠٠	٣٥ chromat- chrom-
٤٢ copr(o)- _٢٠١	-chromat(o) -chromie(ia) _١٧٤
٤٢ -cocci : جمع -coccus -coque _٢٠٢	٣٦ chrom(e)
٤٢ cord(o)- _٢٠٣	٣٦ -chronic. -chronique _١٧٥
٤٢ cordi- _٢٠٤	-chronism(e). -chrone. _١٧٦
٤٣ coron- _٢٠٥	٣٦ chron(o)-
٤٣ cortico- cortic- cort- _٢٠٦	٣٦ -chron(e) _١٧٧
٤٣ cosm- cosmo- _٢٠٧	٣٦ chrys(o)- _١٧٨
٤٣ cost(o)- _٢٠٨	٣٧ chyl(o)- _١٧٩
٤٤ cotyl- _٢٠٩	٣٧ cinemat(o)- cine- cinema- _١٨٠
٤٤ cox(o)- _٢١٠	٣٧ -cinesia -cinese -cinesie _١٨١
٤٤ -crasie crase _٢١١	٣٧ circum- circon- _١٨٢
٤٤ creno- _٢١٢	٣٨ cirs(o)- _١٨٣
٤٥ -crinia -crino -crin(e) -crinie _٢١٣	٣٨ cistern- _١٨٤
٤٥ -crotism(e) -crote _٢١٤	٣٨ -clast -clasis -clase -claste _١٨٥
٤٥ crur- _٢١٥	٣٨ clast(o)- _١٨٦
٤٥ cry(o)- _٢١٦	٣٩ claustr(o)- _١٨٧
٤٦ crypto- crypt- _٢١٧	٣٩ cleid(o)- _١٨٨

53dist- _246	46cupri- cupr(o)- _218
53dors- _247	46cuti- cut- _219
53dos- _248	46-cyanos(e). cyan(o)- _220
54duoden- _249	47cycl(o)- _221
54-dynamie. dynam(o)- _250	47-cyphose cypho- _222
55eburn- _251	47cysti- cyst(o)- _223
55ec- _252	47-cyte. cyto- cyt- _224
55echo- _253	48dacry(o)- _225
55eco- _254	48dactyl(o)- dactylie _226
56ecto- _255	48de- des- _227
56ectro- _256	48deci- _228
56elytro- _257	49-demie. dem(o)- _229
56en- $\frac{1}{2}$ em- _258	49denti- dent(o)- _230
56embol- _259	49deont- _231
57embryo(o)- _260	-dermie -derm(e) derma- _232
57emes. emet- _261	49derm- dermo- dermato-
57emie- _262	50-dese _233
57em- $\leftarrow$ en- _263	50desm(o)- _234
57-entere. enter(o)- _264	50deutero- deuter- _235
58end- $\frac{1}{2}$ $\leftarrow$ ento- $\frac{2}{2}$ _265	50-dextre. dextr(o)- _236
58epi- _266	51di- _237
58epiplo- _267	51dia- _238
59episio- _268	51dich(o)- _239
59-erese _269	52digiti- digit(o)- _240
59-ergy -urgie -ergie. ergo- _270	52dioptr- _241
59erot(o)- _271	52diphter- _242
60erythr(o)- _272	52dipl(o)- _243
60-esthesie(-ia) esthesio- esthesi- _273	52dis- _244
60etho- _274	53disc(o)- _245

67-gastri- -gastre. gastro-gastr- _204	60etio- _270
67gemmi- gemell- _205	60-ette _276
.....-genique -genie -gene -genie. _206	61ex- _277
68gen- _207	61-ectopie(-ia) _278
68-genesis -genesie -genese _207	61extra- _279
68-genie. genio- geni- _208	61falci- _280
68geront- ger(o)- _209	61fango- _281
69-geste. gest- _210	62fascia- _282
69gigant- giga- _211	62fascisul- _283
69gingiv _212	62febri- _284
69glu- -glie. glio- gli- _213	62fecal- _285
70globul- _214	62-fere _286
70-glosse. glosso- gloss _215	63ferro- ferri- ferr- _287
70glyco- glyc- gluco- gluc- _216	63fibro- fibr- _288
70-glyphe _217	63fibrillo- fibrill- _289
70-gnath- gnath(o)- _218	63fibula _290
.....-gnose -gnomonie -gnosie- _219	63fissi- fiss- _291
71 ..gnoseo- gnosio- -gnostic -gnostique	64fistuli- fistulo- _292
71gonad- gono- gon- _220	64flagell- _293
71gon- _221	64flatu- _294
71-gram -gramme _222	64foc- foco- _295
72grani- granul(o)- _223	65follicul(o)- _296
.....-graphy -graphie -graphie - _224	65fongi- fong- _297
72 ...graphic -graphique- graph- grapho-	65fovea- _298
72gravi- _225	66-fuge _299
72-gueusie -gust- _226	66fundus _300
73-gyn -gyne -gyneco- gyn- _227	66funicul- _301
.....gir(o)- gyr(o)- -gir(e)- gyre _228	67gala- galacto- _302
73-gyr _229	67ganglio- _303

۸۰idio- ۳۵۷	۷۳haplo- ۳۲۹
۸۰-in -ine ۳۵۸	۷۳hebe- ۳۳۰
۸۰infundibulo- infundibul- ۳۵۹	۷۴heli- -helie -helio- ۳۳۱
۸۱inguin- ۳۶۰	۷۴helminth- ۳۳۲
۸۱ique- (فرانسه) -ic (انگلیسی) ۳۶۱	hema- hemo- hemat- hem- ۳۳۳
۸۲isch- ۳۶۲	۷۴hemato-
۸۲ischi(o)- ۳۶۳	۷۴hemi- ۳۳۴
۸۲iso- ۳۶۴	۷۵hepat(o)- ۳۳۵
۸۳-itis -ite ۳۶۵	۷۵hered(o)- ۳۳۶
۸۳jejun(o)- ۳۶۶	۷۵hetero- ۳۳۷
۸۳jug- ۳۶۷	۷۵hexa- hex- ۳۳۸
۸۳juxta- ۳۶۸	۷۶hiatus- ۳۳۹
۸۴kali- ۳۶۹	۷۶hidro(s)- hidr(o)- ۳۴۰
۸۴caryo = karyo- ۳۷۰	۷۶histio- hist(o)- ۳۴۱
۸۴kerat(o)- ۳۷۱	۷۶hol(o)- ۳۴۲
۸۴cin(esi)- kin(esi)- kinesi ۳۷۲	۷۶homo- homeo- ۳۴۳
۸۵clepto- = klepto- ۳۷۳	۷۷hyal(o)- ۳۴۴
۸۵kyst(o)- ۳۷۴	۷۷-hydre- hydr(o)- hyd- ۳۴۵
۸۵labi- ۳۷۵	۷۷hygro ۳۴۶
۸۵lacrym(o)- ۳۷۶	۷۷hymeno- hymen- ۳۴۷
۸۶lact(o)- ۳۷۷	۷۸hypno- ۳۴۸
۸۶-lalia -lalo- -lalie ۳۷۸	۷۸hyster(o)- ۳۴۹
۸۶laparo- ۳۷۹	۷۸ ...-iatry -iatrie -iatre- iatr(o)- ۳۵۰
۸۶-lapsus ۳۸۰	۷۹ichtyo- ichthyo- ۳۵۱
۸۷laryng(o)- ۳۸۱	۷۹icono- ۳۵۲
۸۷-latere -later(o)- ۳۸۲	۷۹ign- igni- ۳۵۳
۸۷lio- leio- ۳۸۳	۷۹im = in- = il- ۳۵۴
۸۷-lepsy -lepsie ۳۸۴	۷۹ile- ۳۵۵
۸۸-leptic -leptique ۳۸۵	۸۰ilio- ili- ۳۵۶

90mening- _410	88-leptic -leptique- lepto- _386
90menisc- _416	88let- _387
96menstru- meno- _417	89leuc(o)- _388
96meso- _418	89levo- _389
96met- meta- _419	89-lexia -lexic(o) -lexie _390
96meteor- _420	89lien(o)- _391
97-metrie -metre _421	90lingu(o)- _392
97metro- metr- _422	90leio- = lio- _393
97milli- _423	90lip(o)- _394
97 ...mime- -mimetique -mimie _424	90lith(o)- lith(e)- _395
98meio = mio- _425	91-logue -logiste -logie -log(o)- _396
98mis- miso- _426	91lucid- luci- _397
98mito- _427	91lud- _398
98 ...-mnesie -mnese -mnemo- _428	91lymph(o)- _399
99morbill- _429	91-lytique -lysis -lyse -lyo- _400
-morphique -morph- -morphé _430	92mala- _401
-morpho- -morphous -morphic	92malleol- _402
99-morphism(e)	92mamill(o)- _403
99-muc(o)- _431	92mamm(o)- _404
100muscul(o)- _432	93man- _405
100mut- _433	93-mania -manie -mane _406
100muta- _434	93mast(o)- _407
100my(o)- _435	93-mature -matur- _408
-mycete -myce -myceto- _436	94maxill- _409
101myc(o)-	94medi(o)- _410
101 ...-myelite -myel(o)- -myel- _437	94medull(o)- _411
101myring(o)- _438	94mio- meio- _412
102-mythy -mythie -mytho- _439	95-melie -mele -mel- _413
102myxo- myx- _440	95melan(o)- _414

109-oma -ome _469	102-mere -mero- _441
109-omatose _470	102nan(o)- _442
110 oment(o)- _471	103narco- _443
110 omni- _472	103nas(o)- _444
110omphal(o)- _473	103natr- _445
110onc(o)- _474	103neo- _446
111oneir(o)- oniro- onir- _475	104necro- _447
111onych(o)- _476	104nephr(o)- _448
111oophor(o)- _477	104nevr(o)- neur(o)- nerv(o)- _449
111opaci- _478	105noci- _450
112-opia -opie -ope _479	105nod- _451
-ophthalmia. ophthalm(o)- _480	105normo- _452
112-ophthalmie -ophthalm(o)-	105noso- _453
112opo- _481	106nucle(o)- _454
113opsi- _482	106nyct(o)- _455
113-opsy -opsia -opsie _483	106occipit(o)- _456
113opt(o)- _484	106ocul(o)- _457
113or(o)- _485	107-odontie -odonte -odont- _458
114 ...orchi(o)- orchido- -orchi- _486	odyn- -odynia -odynie - _459
114orex- -orexie -orex- _487	107odyn-
114os _488	107oen- oeno- _460
114oscheo- _489	107oesophag(o)- _461
115oscill(o)- _490	108oestr- oestrus- _462
115-osis -ose _491	108-oïdal -oïde _463
115-osmia -osmie -osmo- _492	108-olus -ole _464
115osseo- ossi- oss- _493	108olo- olei- oli- ole- _465
116-oste- osteo- oste- _494	108olfact- _466
116ostium _495	109-olisthesis _467
116oti- ot(o)- _496	109om(o)- _468

123-pepsie- pept- peps- _ 020	116ourles _ 49V
124per- _ 026	117ovario- ovar- _ 49A
124peri- _ 02V	117ovi- ov(o)- _ 499
124petro- petr- _ 02A	117palato- palat- _ 0.0
125-pexia -pexie _ 029	117pale(o)- _ 0.1
125 ..-phakie -phaquie -phaco- _ 03.0	118palino- palin- pali- _ 0.2
-phagic -phagique -phagie _ 031	118palmi- palm(o) _ 0.3
125-phage -phago-	118palp- _ 0.4
125phallo- phall- _ 032	119palpebr- _ 0.0
126pharmaco- pharmac- _ 033	119paludo- palud- _ 0.6
126pharyngo- pharyng- _ 034	119pant- panto- pan- _ 0.7
126-phasie _ 030	119pancreatico- pancreat- _ 0.8
127-phene- pheno- _ 036	120pann- _ 0.9
127philo- philie -phile -phil- _ 03V	120papill- _ 01.0
127phlebo- phleb- _ 03A	120parous -parite -pare _ 011
-phobos -phobia -phobie - _ 039	120-paresie _ 012
128phobe	121-pareuni- _ 013
-phonia -phonie -phone - _ 04.0	121pariet- _ 014
128phono- phon-	121partheno- _ 010
128-phore -phor- _ 041	121patelli- patella- _ 016
128-phote photo- phos- _ 042	121pauci _ 01V
phrenic(o)- phreno- _ 043	122-pause _ 01A
129-phrenie -phrene -phren-	122pector- _ 019
-phrenie -phrene -phreno- _ 044	-pedia -pedie -pede- ped- _ 02.0
129-phrenia- phreni- phreno-	122pedi-
129-phylaxie _ 040	122-pe -pedie- pedo- pedi- ped- _ 021
129phyll- phyllo- -phylle _ 046	122pelvi- _ 022
130-physe _ 04V	123-penie _ 023
130physio- _ 04A	123penta- pent- _ 024

136	-privia -prive _076	130	-phyte -phyto- _049
136	pro- _077	131	pico- _050
137	procto- proct- _078	131	pilo- pil- _051
137	proto- prot- _079	131	piri- _052
137	proxim- _080	131	pisi- _053
137	pseudo- pseud- _081	131	-plasy -plasia -plasic _054
137	psycho- psych- _082	plas- -plasty -plastic- _055	
138	pter(o)- pteryg- ptere _083	132	plast- -plaste
138	-ptosis -ptose _084	132 ...-plegia -plegique -plegie _056	
138	ptyalo- ptyal- _085	132	pleuro- pleur- _057
138	puer- _086	132	plexus _058
139	punct- -punct- _087	132	plica- -plica _059
139	pykn(o)- pycno- pycn- _088	133	-pnea -pnee _060
139	pyelo- pyel- _089	133 ..-	pneumato- pneumat- pneum- _061
139	pyloro- pylor- _090	pneumono- pneumon- _062	
140	pylo- _091	133 ..-	pneumo-
140	pyreto- pyret _092	133 ..-	podie -pode- podo- pod- _063
140	pyreto- pyret _093	134	-poiese _064
140	pyro- _094	134	poecilo- poikilo- _065
140	quadru- quadri- quadr- _095	134	-polite -pole- poli- _066
141	quartan- quarte _096	134	polio- _067
141	quinqua- quint- quinqu- _097	135	pollaki _068
141	rachio- -rachie- rachi- _098	135	pollex _069
141	radio- radi- _099	135	poso- _070
142	radico- radic- _100	135	posth- _071
142	re- _101	135	poto- _072
142	recto- rect- _102	135 ..-	-praxie _073
142	reno- reni- ren- _103	136	presbyo- presby- _074
143	reticulo- reticul- _104	136	primo- primi- _075

150	scolio- _633	143	retract- _605
150	scoto- _634	143	retro- _606
150	scrot- _635	143	rhabd- rhabdo- _607
150	sebo- seb- _636	144	rheo- _608
151	semeio- semio- _637	144	rhino- rhin- _609
151	semin- _638	144	-rhize -rhizo- rhiz- _610
151	sinistr(o)- senestro- _639	144	rhod- rhodo- _611
151 -septique -sepsie- septic- septi- _640		145	rhombo- rhomb- _612
152	septo- sept- _641	145	rhum- _613
152	sero- ser- _642	145	-rrhagia -rrhagie -rragie _614
152	sext- sex- _643	146	-rrhaphy -rraphie _615
152	sexu- sexo- _644	146	-rrhea -rree -rrhee _616
153	sialo- sial- _645	146	-rrhexis -rrhexie _617
153	sider- _646	146	rubr- rub- _618
153	sidero- sider- -sider- _647	146	saccharo- sacchar- _619
153	sigmoïdo- sigmoïd- _648	147	sacc- _620
154	sinistro- sinistr- _649	147	sacro- sacr- _621
154	sinus _650	147 -salpinx- salpingo- salping- _622	
154	sito- sitio- _651	147	sapon- _623
	somato- -somie -some- _652	148	sapro- _624
154	somat- soma-	148	sarco _625
155	somno- somn- _653	148	saturn- _626
155	sopor- _654	148	-scaphe -scapho- scaph- _627
	-spermie- spermato-spermat- _655	149	scapulo- scapul- _628
155	sperm- spermo- -sperme	149	scato _629
155	spheno- _656		schist(o)- -schizie -schizis - _630
156	sphinctero- sphincter- _657	149	schisis -schizo-
156	sphygmo- sphygm- _658	149	scintillo- scintill- scinti- _631
156	spino- spini- spin- _659	149	sciss _632

163	ter- _687	106	spiro- _660
164	terato- terat- _688	107	splanchno- splanchn- _661
164	tatano- tetan- _689	107	spleno- splen- _662
164	tetra- _690	107	spondylo- spondyl- _663
165	thalasso- thalass- _691	107	squirrh- _664
165	-thanasic -thanato- _692	108	staped- _665
165	thel- _693	108	staphylo- staphyl- _666
165	therapy -therapie -therapeut- _694		-static -stasis -statisme _667
	-thermy -thermia -thermie - _695	108	-statique -stase
166	thermo- therm-	108	-staxis _668
166	thio- thi- _696	108	steato- stear- _669
166	thoraco- thorac- _697	109	sterco- _670
166	thrombo- thromb- _698	109	stereo- _671
167	-thymic -thym- _699	109	sterno- stern- _672
167	thyro- thyreo- _700	160	stetho- _673
167	-tocic -toco- _701	160	-sthenia -sthenie _674
168	-tonic -ton- _702		-stomy -stomie -stomato- _675
168	tonsillo- tonsill- _703	160	stomat-
	-topia -topy -tope -topie - _704	160	strepto- _676
168	topo- top-	161	strum- struma _677
168	tox- toxico- toxi- tox- _705	161	styl- _678
169	trabecul- _706	161	sudor- _679
169	tracheo- trache- _707	161	sulfur- sulfo- sulf- _680
169	trachelo- trachel- _708	162	syndesmo- syndesm- _681
169	trans- _709	162	syringo- syring- _682
170	tri- _710	162	tact- _683
170	tricho- trich- _711	163	-tarse -tarso- tars- _684
170	-tripsy -tripsie _712	163	tele- tel- _685
	-tropy -tropie -tropism(e) - _713	163	tendin- teno- ten- _686

۱۷۵ varici- varico- varic- _۷۳۱	۱۷۰ ...trope -tropique -tropic -tropo- trop-
۱۷۵ vasi- vaso- vascul- vas- _۷۳۲	tropho- -trophin(e) -trophie _۷۱۴
۱۷۶ vecto- vect- _۷۳۳	۱۷۱ -troph- -trophia -trophy
۱۷۶ veli- vel- _۷۳۴	۱۷۱ tubi- tubo- tub- _۷۱۵
۱۷۶ ventriculo- ventricul- _۷۳۵	۱۷۱ tussi- _۷۱۶
۱۷۷ verm- vermi- _۷۳۶	۱۷۱ -typie -type -typo- typ- _۷۱۷
۱۷۷ vesico- vesic- _۷۳۷	۱۷۲ typho- typh- _۷۱۸
۱۷۷ vesiculo- vesicul- _۷۳۸	۱۷۲ typhlo- typhl- _۷۱۹
۱۷۷ villo- vill- _۷۳۹	۱۷۲ ulcer(o)- ulc- _۷۲۰
۱۷۸ viro- vir- _۷۴۰	۱۷۲ -ule _۷۲۱
۱۷۸ viscer- viscer- _۷۴۱	۱۷۳ ultra- _۷۲۲
۱۷۸ vitellus _۷۴۲	۱۷۳ unci- unc- _۷۲۳
۱۷۸ xantho- xanth- _۷۴۳	۱۷۳ ungui- ungu- _۷۲۴
۱۷۹ xen- xeno- _۷۴۴	۱۷۳ urano- _۷۲۵
۱۷۹ xipho- _۷۴۵	-uresis -uria -urie -urese- _۷۲۶
۱۷۹ -zoaire -zoo- _۷۴۶	۱۷۴ uro- ur-
۱۸۰ zoster- _۷۴۷	۱۷۴ uvul- _۷۲۷
۱۸۰ zygo- _۷۴۸	۱۷۴ vaccino- vaccin- _۷۲۸
۱۸۰ -zyme -zym- _۷۴۹	۱۷۵ vago- vag- _۷۲۹
	۱۷۵ vagin- _۷۳۰

۱۸۰ وندها و عناصر متداول و رایج در زبانهای انگلیسی و فرانسه	۱۸۰ a- _۷۵۰
۱۸۳ anemo- _۷۵۶	۱۸۱ -able _۷۵۱
۱۸۴ anglo _۷۵۷	۱۸۲ -ace(e)s (فرانسه) -acea (انگلیسی) _۷۵۲
۱۸۴ arbore- arbor(i)- _۷۵۸	۱۸۲ -aceae (انگلیسی) _۷۵۳
۱۸۴ arch- (E) archi- (F) _۷۵۹	۱۸۳ (afro)- afro- _۷۵۴
۱۸۴ -archos -archia -archie -arque _۷۶۰	۱۸۳ agro- _۷۵۴
۱۸۵ argill(i)- argillo- argil(i)- argilo- _۷۶۱	۱۸۳ anatomo _۷۵۵
۱۸۵ arteri(o)- _۷۶۲	

-hedric -hedron (E) -édre (F) _٧٩١	١٨٥astro- _٧٦٣
١٩٣.....(ص) -édrique (F) (ص) (E)	١٨٥bary- _٧٦٤
١٩٣.....ego- _٧٩٢	١٨٦-bat -bate _٧٦٥
١٩٤.....electro- _٧٩٣	١٨٦biblio- _٧٦٦
١٩٤.....entomo- _٧٩٤	١٨٦-bolus -bole _٧٦٧
١٩٤.....equi- _٧٩٥	١٨٦calli- _٧٦٨
١٩٤.....-ette -et _٧٩٦	١٨٦-caule -cauli- _٧٦٩
١٩٥.....ethn(o)- _٧٩٧	١٨٧-cen -cene _٧٧٠
١٩٥.....eur(o)- _٧٩٨	١٨٧(E) -shock (F) -choc _٧٧١
١٩٥.....-ification -fication -fier _٧٩٩	١٨٧-chrese _٧٧٢
١٩٦.....-fic -fique - _٨٠٠	١٨٧cis- _٧٧٣
١٩٦.....fragi- fraga- _ _٨٠١	١٨٨clado- _٧٧٤
١٩٦.....fulmi(n)- _٨٠٢	١٨٨cleisto- _٧٧٥
١٩٦.....funi- fun- _ _٨٠٣	١٨٨ cor- com- col- con- cum- co- _٧٧٦
١٩٧.....gallo- _ _٨٠٤	١٨٩-cultural = -colous -cole _٧٧٧
١٩٧.....-gamie -game -gamo- _ _٨٠٥	١٨٩contre- contra- _٧٧٨
١٩٧.....-gee -ge geo- _ _٨٠٦	١٨٩-cope _٧٧٩
١٩٧.....genito- _ _٨٠٧	-cratic -cratique -cratie - _٧٨٠
١٩٨.....glypto- _ _٨٠٨	١٨٩crat(e) -cracy
١٩٨.....gonio- -gonal -gone _ _٨٠٩	١٩٠cruci- _٧٨١
-gonique -gonic(al) -gonia - _ _٨١٠	١٩٠cultur- -culture _٧٨٢
١٩٨.....gonie -gone	١٩١curv(i)- _٧٨٣
١٩٨.....-grade _ _٨١١	١٩١cyn(o) _٧٨٤
١٩٩.....gymn(o)- _ _٨١٢	١٩١didact- -didacte _٧٨٥
١٩٩.....hect(o)- _ _٨١٣	١٩١-doxe _٧٨٦
١٩٩.....hept(a)- _ _٨١٤	١٩١-drama -dram(e) _٧٨٧
١٩٩.....hier(o)- _ _٨١٥	١٩٢-dromie -drome _٧٨٨
١٩٩.....hipp(o)- _ _٨١٦	١٩٢-duct -ducte _٧٨٩
٢٠٠.....hispan(o)- _ _٨١٧	١٩٣-dyne _٧٩٠

۲۰۹.....	loxo- _ ۸۴۳	historic- histori- historio- _ ۸۱۸
۲۰۹.....	-machie _ ۸۴۴	۲۰۰.....historico-
۲۱۰.....	magnet- magneto- _ ۸۴۵	۲۰۰.....horo- _ ۸۱۹
۲۱۰.....	maxi- _ ۸۴۶	۲۰۰.....hospitalo- _ ۸۲۰
۲۱۰ ... (E) mechano- (F) mecano- _ ۸۴۷		۲۰۱.....human(i)- _ ۸۲۱
۲۱۱.....	melo- _ ۸۴۸	۲۰۱.....humero- _ ۸۲۲
۲۱۱.....	metallo- metalli- _ ۸۴۹	۲۰۱.....hyl(o)- hyl(e)- _ ۸۲۳
۲۱۱.....	mini- _ ۸۵۰	۲۰۲.....hypso- _ ۸۲۴
۲۱۱.....	-mobile _ ۸۵۱	۲۰۲.....-ible _ ۸۲۵
۲۱۱.....	moto- _ ۸۵۲	-id (انگلیسی) -ide _ ۸۲۶
۲۱۲.....	musico- _ ۸۵۳	۲۰۲.....پسوند صفت ساز و اسم ساز (انگلیسی)
۲۱۲.....	myi- _ ۸۵۴	۲۰۳.....ideo- idéo- _ ۸۲۷
۲۱۲.....	myrio- myria- _ ۸۵۵	۲۰۳.....immuno- _ ۸۲۸
۲۱۲.....	mytil(i)- mytil(o)- _ ۸۵۶	۲۰۳.....impair- _ ۸۲۹
۲۱۲.....	nemat(o)- _ ۸۵۷	۲۰۳.....-in -ine _ ۸۳۰
۲۱۳.....	nive- nivi- niva- nivo- _ ۸۵۸	۲۰۴.....-ina (انگلیسی) _ ۸۳۱
۲۱۳.....	nomo- _ ۸۵۹	۲۰۵.....indo- _ ۸۳۲
۲۱۳.....	non- _ ۸۶۰	۲۰۵.....-ique _ ۸۳۳
۲۱۴.....	noto- _ ۸۶۱	-ization (فرانسه) -isation _ ۸۳۴
۲۱۴.....	octo- octi- oct(a)- _ ۸۶۲	۲۰۶.....(انگلیسی)
۲۱۴.....	odo- -ode _ ۸۶۳	۲۰۶.....-ize (فرانسه) -iser _ ۸۳۵
۲۱۴.....	-odia -odie _ ۸۶۴	۲۰۷.....-issime (صفت ساز) _ ۸۳۶
۲۱۵.....	-ol _ ۸۶۵	-ium (فرانسه و انگلیسی) _ ۸۳۷
۲۱۵.....	onto- _ ۸۶۶	۲۰۷.....پسوند اسم ساز
-onymique -onymie -onyme- _ ۸۶۷		۲۰۷.....kilo- _ ۸۳۸
onomat(o)- onom- -onymous		۲۰۸.....lexico- lexi- _ ۸۳۹
۲۱۵.....	-onymy	۲۰۸.....loco- _ ۸۴۰
۲۱۵.....	oo- _ ۸۶۸	۲۰۸.....longi- _ ۸۴۱
۲۱۶.....	ophi(o)- _ ۸۶۹	۲۰۹.....-loque _ ۸۴۲

٢٢٢.....-saurien -saure _ ٨٩٩	٢١٩.....opistho- _ ٨٧٠
٢٢٣.....saxa- sax- saxi- _ ٨٩٧	٢١٩.....-orama _ ٨٧١
٢٢٣.....scyph(o)- _ ٨٩٨	٢١٩.....organo- organ(i)- _ ٨٧٢
٢٢٣.....seism(o)- _ ٨٩٩	٢١٧.....ornitho- _ ٨٧٣
٢٢٣.....-selene- selen(o)- ٩٠٠	٢١٧.....oro- _ ٨٧٤
٢٢٣.....self- ٩٠١	٢١٧.....-ose _ ٨٧٥
٢٢٤.....semeio- semio- sema- ٩٠٢	٢١٧.....ostrei- _ ٨٧٦
٢٢٤.....servo- ٩٠٣	٢١٨.....-ourous -oura -oure _ ٨٧٧
٢٢٤.....silic(o)- silicico- ٩٠٤	-phanous -phania -phanie - _ ٨٧٨
٢٢٤.....simil(i)- ٩٠٥	٢١٨.....phane
٢٢٥.....sin(o)- ٩٠٦	٢١٨.....phyco- _ ٨٧٩
٢٢٥.....socio- ٩٠٧	٢١٨.....picr(o)- _ ٨٨٠
٢٢٥.....son(o)- ٩٠٨	٢١٩.....piezo- _ ٨٨١
٢٢٥.....-sophiy -sophia -sophie -sophe ٩٠٩	٢١٩.....pisci _ ٨٨٢
٢٢٦.....spelae(o)- spele(o)- ٩١٠	٢١٩ -pithecus -pitheque -pithec(o)- _ ٨٨٣
٢٢٦.....-stat ٩١١	٢١٩.....plani- _ ٨٨٤
٢٢٦.....stego- ٩١٢	plasma- -plasma -plasm(e) _ ٨٨٥
٢٢٦.....strati- strato- ٩١٣	٢١٩.....plasma-
٢٢٧.....strobo- ٩١٤	٢٢٠.....pluto- plouto- _ ٨٨٦
٢٢٧.....sur- ٩١٥	٢٢٠.....pluvio- _ ٨٨٧
٢٢٧.....sylv- ٩١٦	٢٢٠.....polaris- _ ٨٨٨
٢٢٧.....tacheo- ٩١٧	٢٢١.....politic- politico- _ ٨٨٩
٢٢٨.....tauto- ٩١٨	٢٢١.....pomo- pomi- _ ٨٩٠
٢٢٨.....-taxie -taxo- taxi- ٩١٩	٢٢١.....-potam(e) potamo- _ ٨٩١
٢٢٨.....-technique -technie- techno- ٩٢٠	٢٢٢.....-pterygien _ ٨٩٢
٢٢٨.....teleo- telo- ٩٢١	٢٢٢.....-pygia -pygie -pyge _ ٨٩٣
٢٢٨.....theo- -theist(e) -theism(c) ٩٢٢	٢٢٢.....rect(i)- _ ٨٩٤
٢٢٩.....-theque ٩٢٣	٢٢٢.....r(h)ynch(o)- _ ٨٩٥

یادآوری

در جلد ششم پس از خاتمه بخش پایانی پیشوندها و هموندهای فارسی و پایان فصل پسوندهای فعال فارسی امروزی و جدول‌های دانستنی‌هایی دربارهٔ وندهای معروف و رایج و جدول تطبیقی وندها و کلمات هموندی ترجمه شده در فارسی با اصل آنها در انگلیسی و فرانسه، مبحثی بنیادی دربارهٔ وندها و عناصر یونانی و لاتین که در علوم و فنون رایج است و مفاهیم آنها در زبان فارسی بیان شد که خود ابزار لازم برای بحث و پژوهش، مقایسه و تطبیق واژه‌های علمی و فنی ساخته شده در فارسی را در اختیار ما قرار می‌دهد.

مقایسهٔ واژه‌های پزشکی و سایر علوم و فنون را در فارسی با اصل آنها در انگلیسی و فرانسه در فصل جداگانه آغاز کردیم و بخش عمدهٔ آن به کتاب هفتم کشانده شد. و عنوان آنرا به اختصار «مقایسهٔ واژه‌های پزشکی و سایر علوم و فنون در واژه‌نامه‌های موضوعی فارسی» خواندیم.

تکرار شماری از عناصر به علت استفاده از منابع گوناگون به ویژه منابع و کتب جدیدتر و یا تجدید چاپ شده است.

عناصر و وندهای یونانی و لاتین به ترتیب حروف الفبایی (باقیمانده
از جلد ششم)

brachi(o) - ۱۲۹

هوشمند ← بازو زیست‌شناسی ← بازو

مأخوذ از لاتین brachium: بازو.

brachial: هوشمند ← بازویی

brachio-cephalic (ique): بازویی - سری

-brachia -brachie - ۱۳۰

abrachie. بی‌بازویی

bronch(o) - ۱۳۱

زیست‌شناسی ← نایژه

مأخوذ از لاتین bronchia: نایژه. در یونانی bronchite - bronkhia. التهاب

نایژه، التهاب نایژه‌ها، برونشیت

bronchogram: هوشمند ← نایژه‌نگار

bronchology: نایژه‌شناسی

bucc(o) - ۱۳۲

مأخوذ از لاتین bucca دهان. این کلمه در حالت جمع buccae به معنی

گونه‌هاست. از این‌رو این عنصر گاه در معنای دهان یا حفره دهان و گاه به معنی گونه و در رابطه با آن به کار برده می‌شود:

buccal: دهانی

(فرانسه) bucco-dentaire: دهانی - دندانی

اما bucco-labial: گونه‌ای - لبی.

bucco-lingual: گونه‌ای - زبانی + دهانی - زبانی

۱۳۳- burs-

مأخوذ از لاتین و یونانی. bursa: کیسه. کیسه چرمی.

bursa: هوشمند ← کیسه زلالی

bursitis: هوشمند ← التهاب کیسه زلالی

bursalogy: هوشمند ← مطالعه کیسه‌های زلالی

۱۳۴- butyr- butyro-

مأخوذ از یونانی buturon و لاتین butyrum: کره در زبان فارسی چربی. چرب هم می‌گویند.

butyrique(ic): بوتیریک: اسید بوتیریک

butyroid: هوشمند ← کره‌مانند (چرب. ن).

butyrometer: هوشمند ← بوتیرومتر (چربی‌سنج. ن).

۱۳۵- caeco-

مأخوذ از لاتین caeco: کور، نابینا.

زیست‌شناسی ← caecum: کور روده، بستک

caecal: ← کور روده‌ای، بستکی

۱۳۶- calco- calico- calci- calc-

زیست‌شناسی ← آهک

مأخوذ از calcium کلسیم. خود این کلمه مشتق از کلمه لاتین: calx, calcis به معنی آهک است.

calcification: زیست‌شناسی ← آهکی شدن

۱۳۷- calori- calor-

زیست‌شناسی ← گرما، کالری

مأخوذ از لاتین calor: گرما.

calorie: واژه‌نامه فیزیک ← کالری

calorimetry-calorimeter: واژه‌نامه فیزیک ← گرماسنج، گرماسنجی

۱۳۸- cancer(o)-

مأخوذ از لاتین cancer به معنی: سرطان (صورت فلکی). خرچنگ

cancerology: سرطان‌شناسی

cancericidal: هوشمند ← سرطان‌کش. مخرب‌یافته‌های سرطانی

canceroform: هوشمند ← سرطان‌مانند

۱۳۹- capill-

مأخوذ از لاتین capillus: مو.

capillaire-capillary: مویی، موئینه، موین، مویرگ

capillaritis: التهاب مویرگی

capillrity-capillarité: اصطلاحات علمی ← موینگی. خاصیت مویی

موینه‌ای.

capit-۱۴۰-

مأخوذ از لاتین caput: سر.

capitate: زیست‌شناسی ← سرسان

هوشمند ← کله‌مانند، شبیه سر

capitulum: زیست‌شناسی ← سر، کپه

هوشمند ← برآمدگی کوچک در سطح استخوان

capnie-capnia-۱۴۱-

مأخوذ از یونانی kapnos: دود، بخار

hypercapnie(ia): هوشمند ← زیادی CO_2 در خون

hypocapnia: هوشمند ← کاهش خون (غلط است). (این کلمه به

معنی نقصان مقدار انیدرید دو کربن (انیدرید کربنیک) در خون سرخرگی است).

capsul(o)-۱۴۲-

مأخوذ از لاتین capsul: قوطی کوچک.

capsule: کپسول، پوشه، غشاء، پوشینه

capsulaire.capsular: کپسولی. پوشینه‌ای

capsulotomy: هوشمند ← برش کپسول

carcin(o)-۱۴۳-

مأخوذ از یونانی karkinos: سرطان، خرچنگ.

carcinogen(e): هوشمند ← سرطان‌زا

carcinoïd: هوشمند ← سرطان‌مانند، شبیه سرطان

carcinology: زیست‌شناسی ← خرچنگ‌شناسی

cardio- cardi- ۱۴۴

هوشمند ← قلب زیست‌شناسی ← دل، قلب

مأخوذ از یونانی kardia: قلب.

cardiology: قلب‌شناسی

cardiopathy: هوشمند ← بیماری قلب

cardiogram: زیست‌شناسی ← دل‌نگاره

cardiograph: زیست‌شناسی ← دل‌نگار

cardiologist: زیست‌شناسی ← دل‌شناسی

cardiologue (فرانسه): متخصص قلب، طبیب قلب، قلب‌شناس

-cardia -card(e) -cardie ۱۴۵

Tachycardia(ie): تاکی‌کاردی. هوشمند ← افزایش ضربانات قلب

pericard(e): آبشامه قلب

pericarditis: هوشمند ← التهاب برون شامه قلب

carpo- carp- ۱۴۶

زیست‌شناسی ← میوه، بر

مأخوذ از یونانی karpos: میوه، میچ (دست).

cappitis: هوشمند ← ورم، التهاب میچ

carpal: هوشمند ← میچی، مربوط به میچ

carpology: زیست‌شناسی ← میوه‌شناسی

-carp -carpe ۱۴۷

۱- endocarp: زیست‌شناسی ← درون‌بر

اصطلاحات علمی ← لایه برونی میوه

۲- gymnocarp

۳- mesocarp: میان‌بر. اصطلاحات علمی ← میان‌بر

۴- pericarp: برون‌بر. اصطلاحات علمی ← برون‌بر

کلمات فوق به ترتیب به معنی: ۱- درون‌بر، ۲- برهنه‌بر، ۳- میان‌بر، ۴- برون‌بر.

۱۴۸- cary(o)-

هوشمند ← هسته زیست‌شناسی: هسته

مأخوذ از یونانی karuon: هسته، هستک، مغز

caryopsis: فرهنگ علوم زیستی ← گندمه

۱۴۹- casei- case-

مأخوذ از لاتین caseus: پنیر

casein(e): کازئین. فرهنگ علوم زیستی ← ماده پنیری

caseus: هوشمند ← پنیری. پنیرمانند

caseiform: پنیری‌شکل

۱۵۰- cata-

مأخوذ از یونانی kata به معنی فرو، پایین ... به پایین. در لاتین نیز به صورت ترکیب با سایر کلمات به کار رفته است.

ترکیبات با این عنصر دارای معانی بسیار متفاوتی هستند و فقط با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از کلمات به‌طور جداگانه قابل ترجمه‌اند با توجه به معنی cata.

۱۵۱- cauda-

هوشمند ← دم (دنب) زیست‌شناسی ← دم (دنب)

مأخوذ از لاتین cauda: دم یا دنب.

caudal: هوشمند ← دمی. مربوط به دم. مربوط به قسمت عقبی یا انتهایی
caudate: هوشمند ← دم‌دار

۱۵۲- cele-

هوشمند ← فتق زیست‌شناسی ← کاواک. حفره
مأخوذ از یونانی kele: غده، فتق، جوش، دمل، آبسه
varicocele: هوشمند ← اندوختگی کیستیک خون در طناب منوی
hydrocele: زیست‌شناسی ← آب‌کاواک

۱۵۳- centes(e)-

مأخوذ از یونانی. kentesis: نیش‌زنی
arthrocentesis(e): هوشمند ← سوزن زدن در محوطه مفصلی و خارج
کردن مایع آن.
thoracocentes(e): هوشمند ← پونکسیون و آسپیراسیون قفسه سینه
paracentesis: عمل بیرون کشیدن مایع

۱۵۴- centi-

مأخوذ از لاتین centum: صد
centimeter, centigramme, centigrade

۱۵۵- centri- cento-

مأخوذ از یونانی kentron و لاتین centrum: مرکز
centrifuge: واژه‌نامه فیزیک ← مرکز‌گریز. گریز از مرکز (دستگاه گریز از مرکز).
central: مرکزی
centripetal: براهنی ← مرکز‌گرا

cephalo- cephal- ۱۵۶

مأخوذ از یونانی kephale: سر

cephalochordata: فرهنگ علوم زیستی ← سرپایان

cephalalgia: هوشمند ← سردرد

cephalopodes: اصطلاحات علمی ← پابرسران

-cephal -cephaly(ie) ۱۵۷

hydrocephaly = -cephalus: هوشمند ← تجمع مایع نخاعی در

جمجمه

cerebell- ۱۵۸

مأخوذ از لاتین cerebellum: مخچه

cerebellitis: التهاب مخچه

cerebellar: مخچه‌ای

cerebr(o)- ۱۵۹

مأخوذ از لاتین cerebrum: مغز

cerebral: مغزی

cerebrology: مغزشناسی

cervic(o)- ۱۶۰

مأخوذ از لاتین cervix: گردن

cervical: گردنی

endocervical: درون گردن (زهدان)

exocervical: برون گردن (زهدان)

۱۶۱ -chalasia -chalasie-

مأخوذ از یونانی khalasis: رهایش، شلی، سستی، ول شدگی
Achalasia: هوشمند ← منبسط نشدن (منبسط‌نشدگی. ن)

۱۶۲ -cheilo- chilo- cheil-

هوشمند ← لب
مأخوذ از یونانی kheilos: لب
cheilitis: التهاب لب
cheiloplasty(ie): هوشمند ← جراحی پلاستیک روی لب

۱۶۳ -cheir(o)-

هوشمند ← دست زیست‌شناسی: ← دست
مأخوذ از یونانی kheir: دست
cheiromegaly: هوشمند ← بزرگ شدن غیرطبیعی دست

۱۶۴ -chir(o)-

هوشمند ← دست زیست‌شناسی: دست
مأخوذ از یونانی kheir: دست
chiroptera: زیست‌شناسی ← دست‌بالیان (شب‌کوربان، خفاشیان)
chiroplasty: هوشمند ← جراحی پلاستیک روی دست

۱۶۵ -chelo-

مأخوذ از یونانی khele: پنس، انبرک
cheloïd: پنس‌مانند، انبرک‌مانند
cheloïd یا keloïd: تومور پوستی

chela: فرهنگ زیست‌شناسی ← انبرک، گازانبر (خرچنگ دریایی)
 . این عنصر به معنی چنگک یا پنس خرچنگ دریایی و هم‌چنین زخم استعمال می‌شود.

۱۶۶- chimio- chem(o)-

هوشمند ← شیمیایی، شیمی زیست‌شناسی ← شیمی
 مأخوذ از لاتین chimia که خود از alchimia (کیمیا) گرفته شده است.
 chemotaxis: فرهنگ علوم زیستی ← کشش (گرایش) شیمیایی
 chemotropism: فرهنگ علوم زیستی ← گرایش شیمیایی
 chemical: شیمیایی
 chemotherapy: واژه‌نامه شیمی ← شیمی‌درمانی

۱۶۷- chlor(o)-

مأخوذ از یونانی khloros: سبز
 chlore: کلر
 chlorophylle: کلروفیل (سبزدوست، سبزگرا)

۱۶۸- chole- chola- chol(o)-

هوشمند ← صفرا زیست‌شناسی ← صفرا، زرداب
 مأخوذ از یونانی khole: زرداب، صفرا
 cholecyst: هوشمند، زیست‌شناسی ← کیسه صفرا
 cholagogue: اصطلاحات علمی ← جسم صفراآور (صفرا آورن)

۱۶۹- cholie -cholia-

hypercholia(ie): هوشمند ← افزایش ترشح صفرا

cholangi(o)- ۱۷۰

مجرای صفرا

cholangiographie(y): کولانژیوگرافی. هوشمند ← رادیوگرافی مجاری صفراوی و کیسه صفرا.

chondri(o) chondr(o)- ۱۷۱

هوشمند ← غضروف، دانه دانه

زیست‌شناسی ← کُرچن، غضروف

مأخوذ از یونانی khondros: غضروف

chondrichthyes: فرهنگ علوم زیستی ← ماهیهای غضروفی

chondroblast: فرهنگ علوم زیستی ← کندروبلاست: سلولهای بافت غضروفی.

choroïd(o)- ۱۷۲

مأخوذ از یونانی khoroeides. این کلمه از دو عنصر chor- مأخوذ از یونانی khorion: پرده، غشاء، شامه، پوسته نازک و eidos: شبه، شکل، منظر، نما.

این پسوند به صورت -oïde درمی‌آید (رجوع کنید به همین پسوند). کلمه فوق به‌طور مستقل choroïd(e) به معنی مشیمیه چشم است. (پرده یا غشائی بین صلبیه و شبکیه).

choroïditis: التهاب مشیمیه

chromato- chromo- chromat- chrom- ۱۷۳

هوشمند ← رنگ، کروماتین

زیست‌شناسی ← رنگ، فام

مأخوذ از یونانی khroma: رنگ

واژه‌نامه شیمی ← chromophore: رنگ‌ساز

chromogen: رنگ‌زای

زیست‌شناسی ← chromatography: رنگ‌نگاری، فام‌نگاری

۱۷۴ -chromat(o) -chromie(ia) -chrom(e)-

isochromatic: هوشمند ← یک‌رنگ

achromia: هوشمند ← فقدان رنگ طبیعی

acromatous: هوشمند ← بی‌رنگ

۱۷۵ -chronic. -chronique

۱۷۶ -chronism(e). -chrone. chron(o)-

هوشمند ← زمان زیست‌شناسی ← زمان

مأخوذ از یونانی khron: زمان، گاه

chronometer: گاه‌سنج

chronometry: گاه‌سنجی

chronic (ique): مزمن

chronograph: هوشمند ← زمان‌نگار (گاه‌نگار. ن)

۱۷۷ -chron(e)

synchronone (فرانسه) Synchronous (انگلیسی): هم‌زمان

synchronization: واژه‌نامه فیزیک ← هم‌زمان‌سازی، هم‌گاه‌سازی

۱۷۸ -chrys(o)

هوشمند ← طلا زیست‌شناسی ← زر، زرین (?)، طلا، طلایی (?)

مأخوذ از یونانی khrusos: طلا، زر

chrysotherapy: طلادرمانی

chrysophyta: فرهنگ علوم زیستی ← جلبک‌های طلایی، قهوه‌ای

chrysomelidae: زیست‌شناسی ← زردسوسکان، برگ‌سوسکان

۱۷۹- chyl(o)-

مأخوذ از یونانی khulos: شیل، کیل. و لاتین chylus: کیلوس

chyle, chylus: شیل، کیل، کیلوس

chylology: هوشمند ← مطالعه کیلوس (کیلوس‌شناسی، کیل‌شناسی. ن).

chyliferous: هوشمند ← کیلوس‌بر، هادی کیلوس

۱۸۰- cinemat(o)- cine- cinema-

مأخوذ از کلمه یونانی kinema: حرکت، جنبش

cinematograph: براهنی ← حرکت‌نگار

زیست‌شناسی ← جنبش

cinematography: زیست‌شناسی ← جنبش‌نگاری، فیلم‌برداری

۱۸۱- cinesia -cinese -cinesie-

dyscinesia: هوشمند ← dyskinesia: اشکال یا درد به‌هنگام حرکت

براهنی ← حرکت پریشی

۱۸۲- circum- circon-

مأخوذ از لاتین circum به‌معنی پیرامون، اطراف، دور، گرداگرد

هوشمند ← اطراف، دور و بر زیست‌شناسی ← گردا

circumcircle: فرانسون ← دایره محیطی

circumference: فرانسون ← محیط دایره
 انجمن ریاضی ← پیرامون دایره
 circumrotation: زیست‌شناسی ← گرداچرخ

۱۸۳- cirs(o)-

مأخوذ از یونانی kirsos: واریس، ورم (عروق)، ورم سیاهرگ
 cirsoïd: هوشمند ← شبه‌واریس، واریس‌مانند
 cirsectomy: هوشمند ← برش و برداشت سیاهرگهای واریسی

۱۸۴- cistern-

هوشمند ← مخزن
 زیست‌شناسی ← انبارک
 cisternal: هوشمند ← مخزنی

۱۸۵- -clast -clasis -clasie -claste-

مأخوذ از یونانی klastos. شکن، شکنی (شکستن)
 osteoclasie: هوشمند ← استخوان‌شکنی
 osteoclast: هوشمند ← استخوان‌شکن

۱۸۶- clast(o)-

شکن، شکنی

فرهنگ زمین‌شناسی ← آواری، تخریبی
 clastic rocks: فرهنگ زمین‌شناسی ← سنگهای آواری. سنگهای تخریبی
 (مقصود سنگهایی هستند که از شکسته‌های سنگهای دیگر ساخته شده و یا
 سنگهای شکسته‌شده هستند. به‌علاوه همین کلمه دربارهٔ سنگهایی که شکاف‌دار
 هستند و شکسته و تکه می‌شوند به‌کار برده می‌شود).

claustr(o)- ۱۸۷

مأخوذ از لاتین clustra (clustrum): قفل، بند، کلون
claustrophilia: براهنی ← میل به مکانهای بسته
claustrophobia: براهنی ← هراس از مکانهای بسته
آشوری ← تنگنا هراس

cleid(o)- ۱۸۸

مأخوذ از یونانی kleida: کلید (اقتباس از یونانی)
cleidotomy: قطع ترقوه. بریدن استخوان ترقوه

klept(o)- clept(o)- ۱۸۹

مأخوذ از یونانی klepthes: دزد
cleptoman-kleptoman: دزد که به بیماری دزدی مبتلا است.
cleptomanie: براهنی ← دزدی بیمارگون
kleptomania: آشوری ← دزدخویی

clino- clin- ۱۹۰

مأخوذ از یونانی kline تخت (تخت خواب). درازکشیده، خوابیده در روی تخت.
clinic: درمانگاه، کلینیک
clinical: بالینی
clinician: طبیب بالینی، پزشک بالینی. هوشمند ← طبیعی که طب و
جراحی را در بالین بیمار آموزش می‌دهد. کسی که طب بالینی را تدریس
می‌کند. آشوری ← درمان‌کار (?)
clinoïd: هوشمند ← تخت‌خوابی شکل
clinomania: هوشمند ← اشتیاق مرضی به دراز کشیدن و باقیماندن در بستر

۱۹۱- cocc(o)-

مأخوذ از یونانی kokkos و لاتین eoccus به معنی: دانه، هسته، تخم (مجازاً: بیضه). زیست‌شناسی ← گوی
coccoïd: هوشمند ← کوکسی‌شکل (دانه‌شکل. ن.)
coccobacillus: کوکوباسیل

۱۹۲- coccyg- coccy-

مأخوذ از یونانی kokkus: منقار: kokku: کوکو، فاخته. (coucou فرانسه).
[در فرانسه هم مانند یونانی به فاخته kokku کوکو (u در تلفظ آخر - او - مانند u اواملات آلمانی) گویند در زبان فارسی نیز به صدای فاخته و خود آن «کوکو» گویند. آیا این نامگذاری برحسب اتفاق و براساس مشابهت صدای مرغ به «کو» صورت گرفته یا یکی از زبانها از دیگری اقتباس نموده است.]

استخوان coccyx به علت مشابهت با منقار فاخته نامگذاری شده است
coccyx: دنبالچه
coccydnia(ie): درد دنبالچه

۱۹۳- coeli(o)- coele-

زیست‌شناسی ← کاواک، حفره
مأخوذ از یونانی koilos: حفره، فضا. کاواک، حفره، شکم
coeliac: حفره، شکم. زیست‌شناسی ← شکم

۱۹۴- col- com- con- coe- co-

مأخوذ از لاتین cum: با، باهم، با یکدیگر، مشترکاً
هوشمند ← باهم زیست‌شناسی ← هم، کمک (؟)

coexistence: آریانپور ← همزیستی

covalence: شیمی ← هم‌ظرفیتی

col(o)- ۱۹۵

هوشمند ← قولون

مأخوذ از یونانی kolon لاتین colon: قولون در آناتومی بخشی از روده
بزرگ بین روده کور و راست روده

colitis (colite): التهاب قولون

colectomy: هوشمند ← قطع و برداشت قولون

color- ۱۹۶

مأخوذ از لاتین color: رنگ

colorimeter: رنگ‌سنج coloration: رنگ‌آمیزی

-color(e) ۱۹۷

بی‌رنگ: incolore(e)

colp- colpo- ۱۹۸

هوشمند ← مهبل

مأخوذ از یونانی kolpos: فرج، مهبل

colpopathy: بیماری مهبل

colpocèle: فتق مهبل

condyl(o) ۱۹۹

مأخوذ از kondulos یونانی و لاتین condylos: برجستگی سر استخوان در هر
مفصل. هر نوع برجستگی مانند زگیل

condyloïd: کندیل، برجستگی‌مانند

condyloma: بیماری زگیل مقاربتی

۲۰۰- conio- -conios- -coniose

مأخوذ از یونانی konis: غبار

coniasos: سنگهای ریز در کیسه هوا و مجاری صفراوی

coniosis: آسیب به علت استنشاق غبار و گرد و خاک

pneumoconiosis: بیماری ریوی از استنشاق غبار (بیماری کارگران معدن

یا معدن‌کاران)

۲۰۱- copr(o)-

مأخوذ از یونانی kopros: مدفوع

coprolith(e): هوشمند ← مدفوع سنگی (سخت. سفت)

۲۰۲- cocci- -coccus -coque

مأخوذ از یونانی kakkos: دانه، هسته

streptocoque: استرپتوکوک

staphylocoque: استافیلوکوک

۲۰۳- cord(o)-

مأخوذ از یونانی khorde و لاتین chorda: طناب، بند، روده

cordonal: طنابی

cordits-cordite: هوشمند ← التهاب طناب منوی

۲۰۴- cordi-

مأخوذ از لاتین cor, cordis: قلب

cordate-cordiform: هوشمند ← قلب‌مانند

زیست‌شناسی ← دلی

coron- ۲۰۵-

مأخوذ از لاتین corona: تاج

coronary (تاجی): اکلیلی، کرونر قلب

coronaritis: هوشمند ← التهاب شرایین اکلیلی (کرونر)

cortico- cortic- cort- ۲۰۶-

مأخوذ از لاتین cortex: پوست، قشر، غشاء

cortical: پوستی، قشری، غشایی

زیست‌شناسی ← پوسته‌ای

corticoadernal: هوشمند ← قشر سورنال قشر فوق‌کلیوی

corticate: زیست‌شناسی ← پوسته‌ای، پوسته‌دار

cosm- cosmo- ۲۰۷-

مأخوذ از یونانی kosmos: نظم، سامان و مجازاً به جهان یا عالم گویند.

cosmology: واژه‌نامه فیزیک ← کیهان‌شناسی

cosmogony: واژه‌نامه فیزیک ← کیهان‌زایی

cosmopolitism: آریانپور ← جهان‌میهنی. آیین جهان‌میهنی

cost(o)- ۲۰۸-

مأخوذ از لاتین costa: دنده

هوشمند ← دنده زیست‌شناسی ← دنده

costal: دنده‌ای

costectomy(y): هوشمند ← دنده‌برداری

costo-clavicular (-laire): دنده‌ای - چنبری (ترقوه‌ای)

۲۰۹- cetyl-

مأخوذ از یونانی kotule: گود

cotyle: جام، پیاله

cotylod: پیاله‌شکل، جامی‌شکل، پیاله‌مانند

هوشمند ← فنجانی شکل

۲۱۰- cox(o)-

مأخوذ از لاتین coxa استخوان سرین، ورک، کفل

هوشمند ← مفصل ران

coxitis: هوشمند ← مفصل ران

۲۱۱- crasie crase-

مأخوذ از یونانی krasis: مخلوط، آمیخته

crase: در دستور زبان به آمیختن دو هجا به یکدیگر گویند

dyscrasia: هوشمند ← حالت عمومی مرض و ناشی از وجود مواد

سمی

۲۱۲- creno-

مأخوذ از یونانی krene: آب چشمه

crenothy: آب‌چشمه درمانی، آب‌معدنی درمانی

هوشمند ← درمان با آب معدنی

۲۱۳- -crinia -crino -crin(e) -crinie

مأخوذ از یونانی krinein: تشریح کردن

endocrinology(ie): هورمون‌شناسی، مطالعه غدد مترشحه

داخلی

endocrine: مترشحه داخلی

exocrine: مترشحه خارجی

hypercrinia = hypercrinie: ازدیاد ترشح (غدد مترشحه)

۲۱۴- -crotism(e) -crote

مأخوذ از یونانی krotos: صدا، آوا، در پزشکی نبض، ضریان

dicrote: دونبضی، دوضربی (صفت)

dicrotism(e): دونبضی، دوضربه‌ای

tricrote: سه‌نبضی، سه‌ضربی (صفت)

tricrotism: سه‌نبضی، سه‌ضربه‌ای

۲۱۵- -crur

مأخوذ از لاتین. cruris: ران

crural: رانی

۲۱۶- -cry(o)

مأخوذ از یونانی kruos: سرد

هوشمند ← سرما زیست‌شناسی ← سرما

cryotherapy(ie): سرمادرمانی

cryometer: زیست‌شناسی ← سرماسنج

cryogenic transformer: واژه‌نامه فیزیک ← ترادیسندۀ زمزاییک

۲۱۷- crypto- crypt-

مأخوذ از یونانی kruptos: پنهان، مخفی، نهان

هوشمند ← پنهان، مخفی

زیست‌شناسی ← نهان

cryptogam: زیست‌شناسی ← نهان‌زاد

crypt(a)esthesia: براهنی ← ادراک غیبی، حس غیبی

cryptography: آشوری ← رمزنگاری

۲۱۸- cupri- cupr(o)-

مأخوذ از لاتین cuprum: مس

cupreous: فرهنگ الکترونیک برق ← مس‌دار، رنگ‌های مسی، محتوی

مس

cupriferous: فرهنگ الکترونیک برق ← مس‌دار، محتوی مس

۲۱۹- cuti- cut-

مأخوذ از لاتین cutis: پوست، جلد

cutaneous-cutané: فرانسه انگلیسی: پوستی، جلدی

cutireation: واکنش پوستی

۲۲۰- cyanos(e), cyan(o)-

مأخوذ از یونانی kuanos: کبود، آبی تیره

cyanosis (cyanose): سیانوز: پیدایش رنگ کبود در نسوج به‌ویژه در

ناخن‌ها و لب‌ها و زیرپوست

acrocyanosis-acrocyanose: هوشمند ← کبودی و تغییررنگ انگشتان

دست و پا

۲۲۱- cycl(o)-

مأخوذ از یونانی kuklos: دایره

هوشمند ← پیشوندی است به معنی مدور

زیست‌شناسی ← گرد، چرخ، چرخه

cycle: آریانپور ← دور صناعی ← دوره

cyclical: آریانپور ← دوری

cyclone: فرهنگ اصطلاحات معدنی ← سیکلون، چرخباد، چرخانه

cyclostome: زیست‌شناسی ← گرددهان

۲۲۲- cyphose cypho-

مأخوذ از یونانی kuphosos: گوژ

cyphosis: هوشمند ← گوژپشتی

cyphotic (-ique): گوژپشت

carpocyphose: گوژ میچ دست (از طرف داخل)

۲۲۳- cysti- cyst(o)-

مأخوذ از یونانی kustis: مثانه، کیست، کیسه

هوشمند ← کیست، مثانه زیست‌شناسی ← کیسه، مثانه، کاواکه (؟)

cystiform: کیسه‌ای، کیسه‌مانند

cystitis, cystite: التهاب مثانه

cystolith: زیست‌شناسی ← سنگ میزه‌دان، سنگ مثانه

۲۲۴- cyte. cyto- cyt-

مأخوذ از یونانی kutos: حفره، کاواک، یاخته

cytology: یاخته‌شناسی

cytoblast: هسته یاخته

leucocyte: لکوسیت

erythrocyte: اریتروسیت، گلبول قرمز، گویچه قرمز

۲۲۵- dacry(o)

مأخوذ از یونانی dakru: اشک

هوشمند ← اشک

dacryogene: اشک‌زا

dacryogogue: هوشمند ← جاری‌کننده اشک

dacryocyst: هوشمند ← کیسه اشکی

۲۲۶- dactyl(o)- dactylie

مأخوذ از یونانی daktulos: انگشت

زیست‌شناسی ← انگشت هوشمند ← انگشت

dactylography(ie): انگشت‌نگاری

dactyloïd: زیست‌شناسی ← انگشت‌مانند

dactylogram: زیست‌شناسی ← انگشت‌نگاره

۲۲۷- de- des-

مأخوذ از لاتین dis به معنی دور از، جدا از، بی، بدون، زدایی

زیست‌شناسی ← کاهی، برداری، بری، زدایی

decalcification: زیست‌شناسی ← بی‌آهک‌سازی، بی‌کلسیم‌سازی

desulfurization: واژه‌نامه شیمی ← گوگردزدایی

۲۲۸- deci-

مأخوذ از لاتین decimus: یک‌دهم

deciliter: دسی‌لیتر

-demie. dem(o)- ۲۲۹

مأخوذ از یونانی demos: مردم

demography: آریانپور ← جمعیت‌نگاری

بدره‌ای ← مردم‌نگاری

democracy: آریانپور ← مردم‌سالاری

epidemic: همه‌گیر

endemie. endemic. endemie: بومی

denti- dent(o)- ۲۳۰

مأخوذ از لاتین dens: دندان. هوشمند ← دندان

زیست‌شناسی ← دندان

dentist: دندانپزشک

dentoïd: دندان‌مانند (زیست‌شناسی)

dental: زیست‌شناسی ← دندان

deont- ۲۳۱

مأخوذ از یونانی deontos: امری که باید صورت پذیرد، وظیفه، آنچه واجب است.

deontology: وظایف اخلاقی پزشکی (؟) (هوشمند)

علم فرائض اخلاقی (عنایت)، بایا‌شناسی. علم اخلاق (آشوری)

-dermie -derm(e) derma- derm- dermo- dermato- ۲۳۲

مأخوذ از یونانی. derma: پوست، جلد

زیست‌شناسی ← پوست

dermatology: پوست‌شناسی

dermatography: زیست‌شناسی ← پوست‌نگاری
 dermoïd: زیست‌شناسی ← پوستی، پوست‌مانند
 dermatite-dermatitis: التهاب پوست
 erythrodermie(-ia): هوشمند ← قرمزی فوق‌العاده غیرعادی پوست

۲۳۳ -dese-

مأخوذ از یونانی desis: پیوندش، دوختن، اتصال
 tenodesis.tenodese: هوشمند ← تاندون‌دوزی، (زردپی‌دوزی)

۲۳۴ -desm(o)-

مأخوذ از یونانی desmos: بند، زنجیر، یوغ، گره، طناب
 زیست‌شناسی ← بندیز، بندیزه
 desmography: هوشمند ← توصیف، رابطها
 desmalgia: هوشمند ← رباط‌درد

۲۳۵ -deutero- deuter-

مأخوذ از یونانی deuterios: دومی، ثانوی
 deuteranope: دورنگ‌بین
 هوشمند ← کسی که به‌جز رنگ آبی و زرد سایر رنگها را تشخیص نمی‌دهد.
 deuteranopie(ia): دورنگ‌بینی

۲۳۶ -dextre. dextr(o)-

مأخوذ از لاتین dexter: راست
 dextrotatory: واژه‌نامه‌شیمی ← راست‌بر، راست‌گردان

dextrocardia: فرهنگ علوم زیستی ← قرار داشتن قلب در طرف راست (راست قلبی. ن)

di- ۲۳۷

مأخوذ از یونانی di: دوبار، دودفعه، دوبل
هوشمند ← دو، دوبار
زیست‌شناسی ← دوباره، دوگانه، دو
dipole: واژه‌نامه شیمی ← دوقطبی
dimorphism: واژه‌نامه شیمی ← دوشکلی، دوریختی

dia- ۲۳۸

مأخوذ از یونانی dia: ۱- جدا، جداگانه، متفاوت، تجزیه. ۲- میان، بین، از میان، از بین
diaphragm(e): حجاب حاجز، دیافراگم (پرده عضلانی جداکننده قفسه سینه و شکم)
diagenesis: فرهنگ اصطلاحات معدنی ← میان‌زاد

dich(o)- ۲۳۹

مأخوذ از یونانی dikho: دو قسمت، دو بخش، دو
زیست‌شناسی ← جدا، دو
dichotomy: آشوری ← دوپارگی، دوگانگی، دوشاخگی، دونیمگی
هوشمند ← تقسیم به دو قسمت
براهنی ← دو مقولگی (?)
dichotomous: فرهنگ علوم زیستی ← دوشاخه
براهنی ← دومقوله‌ای (?)

۲۴۰- digiti- digit(o)-

مأخوذ از لاتین digitus: انگشت

digital: زیست‌شناسی ← انگشتی

digitiform: زیست‌شناسی ← انگشتی. انگشتی‌ریخت

digitalis purpurea: اصطلاحات علمی ← گل انگشتانه (گونه‌ای از گل انگشتانه)

۲۴۱- dioptr-

مأخوذ از یونانی dioptra-dioptrion: مشاهده از دور یا از پشت یا از میان

چیزی. - در فیزیک در مورد انکسار نور در آینه به کار می‌رود

dioptry: فرهنگ الکترونیک و برق ← عکس فاصله کانونی برابر با واحد عدسیها

۲۴۲- diphter-

مأخوذ از یونانی diphtera: پرده، پوشه، غشاء، پوسته

diphterie(y): دیفتری، خناق (به علت پرده کاذبی که باسیل لوفلر در گلو می‌سازد)

۲۴۳- dipl(o)-

زیست‌شناسی ← دو، دوگان دولاد (؟): دولا

مأخوذ از یونانی diplos: دوبل، دوتایی، دو

diplocoque: دیپلوکوک، دومیکرب، دو واحد میکربی، باهم

diplobacille: دیپلوباسیل، دوباسیل. باسیل جفت

diplopoda: زیست‌شناسی ← دوپائیان

۲۴۴- dis-

مأخوذ از لاتین dis: جدا، متفاوت، نقص

زیست‌شناسی ← بی، نا، دگر، وا، زدا، زدایی، دو

disjunction: گسستگی، گسیختگی، وابندیدگی (معنی گسسته را نمی‌دهد با «وا» «باز» اشتباه شده است چنانکه «وابسته» از وابستن به معنی پیوسته و متصل است. به علاوه چه نیازی هست به جای وابستگی (حاصل مصدر از اسم مفعول، صفت مفعولی، وابسته) از وابندیدگی (وابندیدن) استفاده شود؟)

disc(o)-۲۴۵

مأخوذ از لاتین **discus:** لوح، لوح سنگی، دیسک (معمولاً گرد)

زیست‌شناسی ← گردک

disc-disque: دیسک (یونانیان در ورزشهای المپیک استفاده می‌نمودند. اکنون مرسوم است) در آناتومی به دیسک بین مهره‌های پشت می‌گویند

discoïd: زیست‌شناسی ← گردکی. (دیسک‌مانند)

dist-۲۴۶

مأخوذ از لاتین **distans:** بعید، دور

distal: دور (دور از یک نقطه قراردادی)

dors-۲۴۷

مأخوذ از لاتین **dorsum:** پشت

dorsal: پشتی

dorsiventral: پشتی - شکمی (فرهنگ علوم زیستی)

dorsomedial: پشتی - میانی (براهنی)

dosis-۲۴۸

مأخوذ از یونانی (و لاتین) **dosis:** دosis، دادن

dose: دوز، دوز دارو (دُز) فرهنگ علوم زیستی. مقدار مصرف
dosage: اصطلاحات علمی: جهت اندازه
زیست‌شناسی: پیمانه، پیمانه دارو. (اندازه‌گیری یک دوز) (دوز: مقدار
تجویز یک دارو در یک بار و در زمان معین است)

۲۴۹- duoden

مأخوذ از لاتین duodeni: دوازده
duodenum: دوازدهه، اثنی عشر
duodenal: زیست‌شناسی ← دوازدهه‌ای

۲۵۰- dynamie. dynam(o)

مأخوذ از یونانی dunamis: نیرو، قوه
dynamic: براهنی ← پویا، پویشی
dynamics: آشوری ← پویه‌شناسی. پویه: اسم مصدر «های» از
پویدن. استعمال آن به‌جای پویش و پویا غلط نیست ولی در فارسی
به‌معنی دیگری به‌کار برده شده است: رفتاری متوسط، رفتن نه به شتاب و
نه نرم:

با نعره گردان چکنم لحن مغنی؟ با پویه اسبان چکنم مجلس گلشن

(نقل از معین)

فردوسی «پویه» را به‌معنی شتاب و عجله و دو (دویدن) به‌کار برده است:
یکی شارسان دید جای بزرگ برانند با پویه اسبان چو گرگ

و احتمالاً پویه‌پوی (اگر پوی‌پوی نباشد):

وز آنجا بزد اسب و برگاشت روی به نزدیک گودرز شد پویه‌پوی

eburn- ۲۵۱

مأخوذ از لاتین eburn: عاج

eburnation: عاجی شدن

eburneous: هوشمند ← شبه عاج، عاجی شکل

ec- ۲۵۲

پیشوند یونانی (مأخوذ از یونانی): به معنی بیرون از، خارج از

ecbolic (-ique): خارج کننده، افکننده، سقط کننده (هوشمند ← سقط آور)

ecchonrome (-a): رشد خارج از حد غضروف

(با توجه به اینکه تشخیص ec- از سایر پیشوندهای مشابه مشکل است به علاوه معنی خاص آن جدا از مفهوم کلمه مورد توجه نیست باید آن را جزء پیشوندهای مرده محسوب داشت)

echo- ۲۵۳

مأخوذ از یونانی ekho و لاتین echo: انعکاس صدا، صوت، طنین

echo: واژه نامه فیزیک: پژواک

فرهنگ الکترونیک و برق ← طنین، انعکاس صدا، انعکاس صوت

echopathy: براهنی ← پژواک رفتاری (؟) (بیماری روانی: تکرار کلمات

بدون درک مفهوم کلمات)

eco- ۲۵۴

مأخوذ از یونانی: oikos: خانه، مسکن

ecology: بوم شناسی

economics: اقتصاد شناسی، علم اقتصاد (آریانپور)

economy(ie): اقتصاد (آریانپور)

ecto- ۲۵۵

مأخوذ از یونانی *ektos*: برون، بیرون، خارج از، در مقابل *endo-*
ectoblast: برون‌پوست (هوشمند)
ectoderm(e): فرهنگ علوم زیستی: برون‌پوست
 اصطلاحات علمی ← جلد

ectro- ۲۵۶

مأخوذ از یونانی *ektrosis*: نارس، کال‌چیده، فقدان
ectrodactylia: فقدان مادرزادی انگشت (هوشمند)
ectromelia: فقدان مادرزادی اندام (هوشمند)

elytro- ۲۵۷

مأخوذ از یونانی *elutron*: پوشه، غلاف، قاب، جلد
elytron: فرهنگ علوم زیستی ← بالهای جلویی تغییر یافته قاب بالان ...
 (این عنصر در پزشکی در مورد آسیب پا یا عوارض مربوط به مهبل - فرج -
 استعمال می‌شود)

en- یا em- ۲۵۸

مأخوذ از لاتین *in* به معنی درون، داخل، در
emphysema(-a): رسوخ هوا یا گاز به‌طور غیرعادی در بافتها و نسوج
empathy(-ie): همدلی، همدلی ← همدلی، یکدلی
 آشوری ← همدلی، یکدلی

embol- ۲۵۹

مأخوذ از یونانی *embole*: هجوم، یورش، ضربه
embolism: زیست‌شناسی ← رگ‌بستی
emboly(-ie): بسته شدن ناگهانی یک رگ (با لخته یا جسم خارجی)

embry(o)- ۲۶۰-

مأخوذ از یونانی embruon: نطفه، جنین، نامیه، رویان
embryology: فرهنگ علوم زیستی ← جنین‌شناسی
زیست‌شناسی ← رویان‌شناسی
embryonal: زیست‌شناسی ← رویانی
embryopathy: زیست‌شناسی ← رویان‌آسیبی

-emes. emet- ۲۶۱-

مأخوذ از یونانی emetos: قی، استفراغ
emetique(-ic): استفراغ‌آور (اصطلاحات علمی) قی‌آور (هوشمند)
hematemesis(-mesis): استفراغ خون (هوشمند)

-emie ۲۶۲-

مأخوذ از یونانی haima خون
glycemie(-mia): گلیسمی (اندازه قند خون، میزان قند خون)
leucemia-leukemia: لوسمی (در تداول فارسی، سرطان خون)

em- ← en- ۲۶۳-

مأخوذ از لاتین in به معنی درون، داخل، در
encapsulation: در کپسول قرار دادن (هوشمند)
encranial: داخل جمجمه‌ای (هوشمند)

-enterc. enter(o)- ۲۶۴-

مأخوذ از یونانی enteron: روده
enterite-enteritis: التهاب روده، آنتریت

enterocele: زیست‌شناسی ← کاواکه روده، فتق روده
mesentery-mesentere: فرهنگ علوم زیستی ← روده‌بند

۲۶۵- ۲. ento- ← ۱. end-

۱- مأخوذ از یونانی endon: در درون، درون، داخل، تو، در تو
۲- مأخوذ از یونانی entos: در درون، در داخل، داخل، تو، در تو
endoderm: درون‌پوست
endogen: زیست‌شناسی، درون‌زا
endophasia: براهنی ← تکلم درونی
endopsychic: براهنی ← درون روانی
entocyte: زیست‌شناسی ← درون‌یاخته
endoderm: براهنی ← درون‌پوست
entocele: هوشمند ← فتق داخلی

۲۶۶- epi-

مأخوذ از یونانی epi: روی، بالای، در بالای، در روی، فراز، بر، زیر، مافوق، مجاور، نزدیک، به‌سوی، در، از میان، از بین...
epiglottle: اصطلاحات علمی ← سرپوش، دریچه
epithelium: اصطلاحات علمی ← روپوش، غشاء مخاطی
فرهنگ علوم زیستی ← برون‌پوش
epipetalous: فرهنگ علوم زیستی ← روی گلبرگی
epigeal: فرهنگ علوم زیستی ← روی زمینی
epirelief: فرهنگ علوم زمین ← برجستگی سطحی

۲۶۷- epiplo-

مأخوذ از یونانی epiploon: چادرینه (پرده حاجب و پوشاننده روده‌ها)

epiploon: چادرینه بزرگ (هوشمند)
epiplotis: التهاب چادرینه‌ای (هوشمند)
epiploic: چادرینه‌ای

۲۶۸- episio-

مأخوذ از یونانی pubis-epision: عانه، استخوان عانه، فرج
episioplasty: ترمیم پلاستیک فرج (هوشمند)
episiorrhaphy: بخیه زدن فرج

۲۶۹- -erese

مأخوذ از یونانی eirein: گرفتن، برداشتن، اخذ کردن
choleresis = cholere: هوشمند: ایجاد به‌وسیله کبد (؟) صفرا سازی (؟)
(این کلمه به معنی خروج صفر از کبد به کیسه صفراوی و از این طریق به روده است)

۲۷۰- -ergy -urgie -ergie. ergo-

مأخوذ از یونانی ergon: کار، کوشش، قدرت، قوت، فعل، عمل
ergothrapy(ie): ورزش درمانی
هوشمند ← درمان با تمرینات فیزیکی
ergometer: براهنی ← کارسنج
synergy: هوشمند ← عمل، همکاری

۲۷۱- erot(o)-

مأخوذ از یونانی eros: عشق
eroticism: صناعی ← لذت‌جنسی
شیروانلو ← عشق‌ورزی

erotomania: جنون جنسی (براهنی)
آشوری - شهوت‌زدگی - شهوت‌بارگی
erotic: شهوانی (براهنی)

erythr(o)- ۲۷۲

مأخوذ از یونانی eruthros: سرخ. قرمز
erythropsin: فرهنگ علوم زیستی ← ارغون شبکیه
erythroblast: فرهنگ علوم زیستی ← گویچه‌های سرخ هسته‌دار در مغز استخوان
erythrocyte: گویچه قرمز. گلبول قرمز

esthesio- esthesi- -esthesie(-ia) ۲۷۳

مأخوذ از یونانی aisthesis: احساس. - (حساسیت. حس)
esthesiology: علم مطالعه یا توصیف حس و اعضای حسی (هوشمند)
anesthesia: بی‌هوشی

etho- ۲۷۴

مأخوذ از یونانی ethos: رسم، عادت، ویژگی، خوی، رفتار
ethology: کردارشناسی (براهنی) آشوری ← رفتارشناسی

etio- ۲۷۵

مأخوذ از یونانی aition: علت، سبب
etiology: براهنی ← سبب‌شناسی
آشوری ← علت‌شناسی

-ette ۲۷۶

به معنی کوچک و - چه

phalangette: انگشت کوچک
oreillette = auricle (فرانسه): دهلیز (قلب)

ex- ۲۷۷

مأخوذ از لاتین ex- به معنی بیرون از، خارج از
explantation: زیست شناسی ← برون کاشت
exclosure: زیست شناسی ← برون بست

-ectopic(-ia) ۲۷۸

مأخوذ از یونانی ektopos: به معنی دور شده از جای خود، انحراف یافته
corectopia: تغییر مکان مردمک (هوشمند)

extra- ۲۷۹

مأخوذ از لاتین extra: بیرون از، خارج از
extraversion: براهنی ← برون گرایی
extracapsular: زیست شناسی ← برون پوشینه ای

falci- ۲۸۰

مأخوذ از لاتین falx, falcicula: داس
falciform: داسی شکل
falcular: داس مانند، داسی شکل (هوشمند)

fango- ۲۸۱

از ریشه ژرمنی fani: به معنی گل، لای
fangothrapy(-ie): گل درمانی

fascia-۲۸۲

مأخوذ از لاتین به معنی: باند، نوار

fascia, fascie: نیام (اصطلاحات علمی)

fascinated: کراسه شده، دسته شده، نواری شده، پهن شده (زیست شناسی)

fascicul-۲۸۳

مأخوذ از لاتین fasciculus: دسته ها

fascicular: کراسکی (?)، ریزدسته ای (زیست شناسی)

febri-۲۸۴

مأخوذ از لاتین febris: تب

febrile: تب دار، تب آلوده، تب آلود

febrifuge: تب بر

fecal-۲۸۵

مأخوذ از لاتین faex: مدفوع

fecaloïd: مدفوع مانند، مدفوعی

fecale: مدفوع

feces: مدفوع

-fere ۲۸۶

مأخوذ از لاتین ferre: بردن، حمل کردن، داشتن

mammifere mammiferous: پستاندار

chyliferous chylifere: کیلوس بر

ferro- ferri- ferr- ۲۸۷

مأخوذ از لاتین ferrum: آهن

ferrometer: آهن سنج (برای سنجیدن آهن خون) (هوشمند)

ferruginous: محتوی آهن، آهن دار (هوشمند)

fibro- fibr- ۲۸۸

مأخوذ از لاتین fibrae: تار، رشته، لیف

fibrous (فرانسه) fibreux: اصطلاحات علمی ← لیفی

fibre: فرهنگ علوم زیستی ← تار، رشته

fibrillo- fibrill- ۲۸۹

مأخوذ از لاتین: رشته کوچک

fibrilla: رشته کوچک، تار، تار کوچک

fibrillation: فعالیتهای ناهماهنگ و غیرطبیعی فیبرهای قلب (انقباضات

سریع و نامنظم ...)

fibula ۲۹۰

مأخوذ از لاتین fibula: سنجاق، سنجاق قفلی (برای وصل کردن پیراهن در

زمان باستان به کار می رفته است)

fibula: (در آناتومی) نازک نی

fibular: نازک نی (هوشمند)

fissi- fiss- ۲۹۱

مأخوذ از لاتین fissus: شکاف، ترک

طباطبایی ← شیار

fissure-fissure: شکاف، ترک

fission: شکافت (واژه‌نامه فیزیک)
 atomic fission: شکافت هسته‌ای (واژه‌نامه فیزیک)
 nuclear fission: شکافت اتمی (واژه‌نامه فیزیک)

۲۹۲- fistuli- fistulo-

مأخوذ از لاتین fistula: لوله (در پاتولوژی به سوراخ یا مجرای غیرطبیعی گویند)
 fistula- fistule: به فارسی ناسور (عربی: ناصور)، فیستول
 fistulization: ناسور شدن، ناسورشدگی
 fistulography(-ie): فیستول‌نگاری، ناسور‌نگاری (ثبت مجرای فیستول به وسیله دستگاه)

۲۹۳- flagell-

مأخوذ از لاتین flagellum: تازیانه
 flagella: تازک (اصطلاحات علمی)
 flagella-flagellate: تازک‌دار (اصطلاحات علمی)، دنباله‌دار (اصطلاحات علمی)
 flagellata: تازک‌داران (فرهنگ علوم زیستی)

۲۹۴- flatu-

مأخوذ از لاتین flatus: باد
 flatulence: نفخ، نفخ معده (؟) (اصطلاحات علمی)،
 نفخ (فرهنگ علوم زیستی) (طباطبایی)

۲۹۵- foc- foco-

مأخوذ از لاتین focus: کانون

focal-focus: کانون (فیزیک: کانون نور)

focus virtual. focus, real: طباطبایی ← کانون حقیقی، کانون مجازی

focometer: کانون‌سنج

focometry: کانون‌سنجی

۲۹۶- follicul(o)

مأخوذ از لاتین folliculus: انبانک (انبان کوچک) کیسه کوچک، توبره کوچک

follicule-follicle: اصطلاحات علمی ← جوانه، برگه

فرهنگ علوم زیستی ← برگه

زیست‌شناسی امیانک(?)

هوشمند ← غده یا کیسه ترشحی

follicular: هوشمند ← فولیکولی

زیست‌شناسی ← (میانکی?)

(غده‌ای، کیسه‌ای، برگه‌ای، انبانکی، حفره‌ای...)

۲۹۷- fongi- fong-

مأخوذ از لاتین fungus: قارچ

fongoïde: قارچ‌مانند

fongic- fongique: قارچی

۲۹۸- fovea-

مأخوذ از لاتین fovea: حفره، سوراخ، گودی، فرورفتگی

fovea: زیست‌شناسی ← گوداله

هوشمند ← گودی، حفره

foveal: زیست‌شناسی ← گوداله‌ای

foveate: هوشمند ← چاله‌دار، حفره‌دار
زیست‌شناسی ← گوداله‌دار، گوداله‌ای

۲۹۹- fuge-

۱- مأخوذ از لاتین fugere: گریختن، فرار کردن fugus- (لاتین) fuga- (جمع، لاتین)

۲- مأخوذ از لاتین fugar: گریزانیدن (متعدی)
centrifuge: گریز از مرکز. واژه فیزیک ← مرکز‌گریز (دستگاه)
vermifuge: دافع کرم. اصطلاحات علمی ← کرم‌کش

۳۰۰- fundus

لاتین: fundus: قعر، بیخ، ته، بن، ژرفا
(-of-) fundus stomachi: قعر معده (اصطلاحات علمی)
fundus: هوشمند ← ته، قاعده، کف، دورترین قسمت یک عضو توخالی
نسبت به دهانه آن

۳۰۱- funicul-

مأخوذ از لاتین funiculus: ریسمان کوچک، نخ، بند، طناب
funicular (-aire): زیست‌شناسی ← بندیزه‌ای (?) (طنابی، ریسمانی، مربوط به بند)
هوشمند ← دسته‌ای (?) (این کلمه به‌ویژه در رابطه با طناب منوی به‌کار می‌رود)

funiculite-funiculitis: التهاب، طناب‌منوی (هوشمند)

funiform: طنابی‌شکل، طناب‌مانند (هوشمند)

funiculus spermaticus: طناب منوی

gala- galacto- ۳۰۲

مأخوذ از یونانی gala, galaktos: شیر

galactirhee, galactorrhea: ازدیاد ترشح شیر (اصطلاحات علمی) فرهنگ

علوم زیستی ← افزایش ترشح شیر

galactic: مربوط به شیر (هوشمند) شیری

galactosis: تولید شیر (هوشمند)، شیرتراوی (زیست‌شناسی)

ganglio- ۳۰۳

مأخوذ از لاتین و یونانی ganglion (لاتین) ganglion (یونانی): عقده، غده، دژپیه

ganglion: دژپیه. عقده. غده

ganglionectomy-gangliectomy: عقده‌برداری (هوشمند)

ganglion renal: دژپیه (عقده)، کلیوی (طباطبایی)

-gastri- -gastre. gastro- gastr- ۳۰۴

مأخوذ از یونانی gastros, gaster: شکم، معده

gastropoda: فرهنگ علوم زیستی ← شکم‌پایان

gastric: فرهنگ علوم زیستی ← معدی، مربوط به معده

gastrocele: طباطبایی ← فتق معده

epigastrium: هوشمند ← بالای شکم، طاق شکم

gemmi- gemell- ۳۰۵

مأخوذ از لاتین gemellus: مصغر gemma به معنی سنگ قیمتی و غنچه

gemma: هوشمند ← جوانه، دگمه، گیاهک، برجستگی روی بدن؛

زیست‌شناسی ← جوانیزه (?)

gemmiform: زیست‌شناسی ← جوانه ریخت

۳۰۶- gen- -genic- gene- genie- -genique-

مأخوذ از یونانی genes- از genos: زاد، تولید، ساختن، ایجاد، تشکیل دادن، اصل زیست‌شناسی ← زاء، آر، آور
gen: ژن

genealogy: زیست‌شناسی ← دودمان‌شناسی

براهنی ← تبارشناسی

androgene: نرزا، مردزا

pathogene: بیماری‌زا

۳۰۷- -genese- genesie- genesis-

مأخوذ از لاتین genesis: زایش، زاد، ولادت، تولید، ساختن، ایجاد
هوشمند ← تولید، احداث، ایجاد

زیست‌شناسی ← زایی، پیدایی، تباری

biogenesis: زیست‌شناسی ← زیست‌زایی

agenesis: زیست‌شناسی ← بی‌زایی

morphogenesis: زیست‌شناسی ← ریخت‌زایی

۳۰۸- -geni- genie- -genic-

مأخوذ از یونانی geneias: چانه + (ریش، گونه)

genial: هوشمند ← چانه‌ای، مربوط به چانه

genioglossus: چانه‌ای - زبانی

retrogenic(-y): چانه عقب‌نشسته، چانه‌ای که نسبت به فک بالا عقب‌تر باشد

۳۰۹- -ger(o)- geront-

مأخوذ از یونانی geron, gerontos: پیر

gerontology: هوشمند ← کهولت‌شناسی

براهنی ← پیری‌شناسی

geroderma: هوشمند ← چروکیدگی و ضخیم شدن پوست در دوران

پیری (پیرپوستی. ن)

۳۱۰- geste. gest-

مأخوذ از لاتین gestatio: حمل

gestation: حاملگی، آبستنی، بارداری

primigeste: نخست بارداری، اولین حاملگی، اولین آبستنی

۳۱۱- gigant- giga-

از لاتین gigas: غول و از کلمه ایتالیایی gigante: غول (باید دانست پیش‌واژه

giga- به معنی یک‌میلیارد است و علامت اختصاری آن (G))

gigantocite: غول‌یاخته، یاخته‌غول (هوشمند) (گلبول سرخ خیلی بزرگ)

gigantosoma: غول‌پیکری (هوشمند)

gigantism: غول‌پیکری (براهنی)، غول‌آسایی (آشوری)

۳۱۲- gingiv

مأخوذ از لاتین gingiva: لثه‌ها

gingivitis: التهاب لثه

gingival: لثه‌ای

۳۱۳- glu- -glie. glio- gli-

مأخوذ از لاتین glus: ماده چسبناک و لزج

glue: چسب (مایع) (واژه‌نامه شیمی)

glutinous: چسب‌مانند (فرهنگ علوم زیستی)

۳۱۴- globul-

مأخوذ از لاتین globules مصغر globus: گلوله، کره، گردونه، توپ

globule: گویچه

globular: کروی

۳۱۵- glosse, glosso- gloss-

مأخوذ از یونانی glossa: زبان

glossite-glossitis: ورم زبان (اصطلاحات علمی)، التهاب زبان (هوشمند)

glossoplegia: طباطبایی ← فلج زبان

۳۱۶- glyco- glyc- gluco- gluc-

مأخوذ از یونانی glukus: شیرین

glucogenic: قندساز

glucide: قند

glycohemia: هوشمند ← وجود قند در خون؟

glycyrrhiza: اصطلاحات علمی ← شیرین بیان (گیاه)

۳۱۷- glyphe-

مأخوذ از یونانی gluphe: کنده‌کاری

dermatoglyphics: کف‌شناسی، مطالعه خطوط پوست (هوشمند)

۳۱۸- gnath- gnath(o)-

مأخوذ از یونانی gnathos: فک، آرواره

gnathology: فک‌شناسی

gnathitis: التهاب فک

prognathism: برجستگی (پیش آمدگی)، آرواره (به ویژه آرواره زیرین)

۳۱۹. -gnose -gnomonie -gnosie- gnoseo- gnosio- -gnostic -gnostique

مأخوذ از یونانی gnosis: شناخت، معرفت

genoseologie-gnosiology: معرفت شناسی (آریانپور)

gnosis: عرفان، معرفت خفی (آریانپور gnosticism: عرفان گرایی)

agnosia-agnosie: براهنی ← ادراک پریشی

stereognosis: تشخیص لمسی، تمیز و تشخیص شکل و سختی و نرمی اشیاء به وسیله لمس

pathognomy(-ie): بیماری شناسی (هوشمند)

۳۲۰. gonad- gono- gon-

مأخوذ از یونانی gonos: غده جنسی، تخم

gonade: غده جنسی

gonadopathy: بیماری غده جنسی

gonocyte: یاخته های جنسی اولیه جنین (هوشمند)

۳۲۱. gon-

مأخوذ از یونانی gonu: زانو

gonalgia(-ie): زانودرد

gonagra: گرفتار شدن زانو به بیماری نقرس (هوشمند)

۳۲۲. -gram -gramme

مأخوذ از یونانی gramma: نامه، نوشته

زیست شناسی ← نگاره

electrocardiogram(-gramme): الکتروکاردیوگرام، نوار قلب
زیست‌شناسی ← دل برق‌نگار (?)

۳۲۳- grani- granul(o)-

مأخوذ از لاتین granum: دانه. granulum مصغر کلمه است و عنصر granul از granulum به معنی دانک یا دانه کوچک گرفته شده است
(فرانسه) granuleux: اصطلاحات علمی ← دانه‌دانه
granular: فرهنگ زیست‌شناسی ← دانه‌مانند
granulitis: سل‌ارزنی (هوشمند)

۳۲۴- graph- graphique- graphie- graphy-

مأخوذ از عناصر graphos- و graphia- یونانی که از مصدر granphein یونانی به معنی نوشتن، نگاشتن اخذ شده است

۳۲۵- gravi-

مأخوذ از لاتین gravis: گران، سنگین
gravimetry: اندازه‌گیری وزن (اصطلاحات علمی)
gravitation: گرانش (واژه‌نامه فیزیک)

۳۲۶- gueusie- gust-

مأخوذ از لاتین gustare: چشیدن (عنصر بالا برای حس چشایی به کار می‌رود)
gust: براهنی ← واحد چشایی
gustation: براهنی ← چشایی
agueusie(-y): بی‌مزگی. بی‌طعمی

۳۲۷- gyn- gyne- gyneco- gyn-

مأخوذ از یونانی gunê و gunaïkos: زن

gynecology: در فارسی: بیماری زنان، بیماریهای زنان

gynecologue-gynecologist: طبیب زنان، طبیب بیماری زنان

misogyny: براهنی ← زن‌ستیزی (?)

آشوری ← زن‌گریزی

۳۲۸- gir(o)- gyr(o)- gir(e)- gyre- gyr-

مأخوذ از یونانی guros: گرد، مدور، منحنی، دارای انحنا

gyration: چرخش (واژگان ریاضی)، gyratory: دورانی (واژگان ریاضی)

gyroidal: مارپیچی (واژگان ریاضی)، gyroscope: گردش‌نما (واژگان

ریاضی)

gyroradius: شعاع چرخش (واژه‌نامه فیزیک)، gyrose: شکنج‌دار، چین‌دار

(هوشمند)

levogyration: انحراف به چپ، چپ‌گردی، چپ‌گرایی (هوشمند)

۳۲۹- haplo-

مأخوذ از یونانی haplous: ساده

زیست‌شناسی ← تک

haploid: زیست‌شناسی ← تک‌لاد

۳۳۰- hebe-

مأخوذ از یونانی hebe: جوانی، جوان

hebeophilia: براهنی ← نوجوان‌خواهی

آشوری ← نوجوان‌بارگی

hebephrenial(-ie): آشوری ← جنون جوانی (نوعی از شیزوفرنی
(اسکیزوفرنی) محسوب می‌شود. ن)

۳۳۱. heli- -helie -helio-

مأخوذ از یونانی helios: آفتاب، خورشید
heliotherapy: آفتاب‌درمانی
heliography: آفتاب‌نگاری
heliometre(-meter): آفتاب‌سنج (نورسنج) (اصطلاحات علمی)

۳۳۲. -helminth-

مأخوذ از یونانی helmins: کرم
helminthe یا elmynthe: کرم‌پهن
helminthias(-iasis): بیماری کرمی (هوشمند)
helminthology: کرم‌شناسی
antihelminthic(-ique): ضدکرم

۳۳۳. hema- hemo- hemat- hem- hemato-

مأخوذ از یونانی haimatos, haima: خون
hemorrhgia, hemorrhie: خون‌ریزی، خون‌روی
hemorrhoid, hemorroïd: بواسیر
hematology: خون‌شناسی
hematuria(-ie): خون‌شایی، پیشاب خونی

۳۳۴. hemi-

مأخوذ از یونانی hemi: نیم، نیمه
hemicycle از لاتین hemicyclium: نیم‌دایره (واژگان ریاضی)

hemisphere از لاتین hemispherium: نیم کره (واژگان ریاضی)
hemiplegia: براهنی ← فلج یک سویه (نیم فلج)
hemiopia: براهنی ← نابینایی یک سویه

۳۳۵- hepat(o)-

مأخوذ از یونانی hepat.hepatos: کبد، جگر
hepatite-hepatitis: التهاب کبد، هپاتیت
hepatoid: مانند کبد، شبه کبد (هوشمند)
hepatolith: سنگ کبدی

۳۳۶- hered(o)-

مأخوذ از لاتین heres . heredis: ارثی
heredity: وراثت (براهنی)
heredopathia: هر حالت مرضی ارثی (هوشمند)، (بیماری ارثی)

۳۳۷- hetero-

مأخوذ از یونانی heteros: دیگر، دگر، دیگری، در مقابل auto _ iso _ homo.
هوشمند ← غیر متشابه، دیگر
heteromorphic: براهنی ← دگر ریخت
heterodynamic: آریانپور ← دگر پویا، برون پویا
heterogeneous: آریانپور ← نامتجانس؛ شیروانلو ← ناهمگن

۳۳۸- hexa- hex-

مأخوذ از یونانی hex: شش (عدد)
hexahedron: فرانسون ← شش وجهی
hexangular: واژگان ریاضی ← شش گوشه

hiatus- ۳۳۹

مأخوذ از لاتین hiatus: دهانه، شکاف، منفذ، شیار، سوراخ
 hiatus: التقای دو حروف (حرف) باصدا (اصطلاحات علمی)
 (فرانسه) hiatus accessoires: منافذ فرعی
 hiatal: شیاری، منفذی، شکافی... .

hidro(s)- hydr(o)- ۳۴۰

مأخوذ از یونانی hidros: عرق (عرق جبین، عرق بدن)
 hidrorrhea: تعریق زیاد
 hidradenitis: التهاب غدد عرق (غدد عرقی. ن) (هوشمند)

histio- hist(o)- ۳۴۱

مأخوذ از یونانی histos: بافت، نسج
 histology: بافت‌شناسی
 hystography: توصیف بافتها (هوشمند) (بافت‌نگاری)
 histoid: شبه‌بافت، بافت‌مانند

hol(o)- ۳۴۲

مأخوذ از یونانی holos: تمام، کامل، درست، درسته
 زیست‌شناسی ← درست، درسته
 holism: براهنی ← کل‌نگری
 holistic: کلیت، تمامی، مربوط به کلیه یا همه (هوشمند)

homo- homeo- ۳۴۳

مأخوذ از homoios و لاتین homeo: مشابه، مانند

homology: براهنی ← همانندی ساختی (؟)
 آشوری ← هم خوانی، هم ساختی، هم اصلی
 homogeny: آشوری ← هم جنسی، هم گونی، هم سانی
 homosexuality: هم جنس خواهی، هم جنس گرایی

۳۴۴- hyal(o)-

مأخوذ از یونانی hualos: شیشه
 hyaline: شیشه ای (فرهنگ علوم زمین)، شفاف (اصطلاحات علمی)
 hyaloïde: پرده زجاجیه (اصطلاحات علمی)
 hyalophagia: شیشه خوری (هوشمند)

۳۴۵- -hydre- hydr(o)- hyd-

مأخوذ از یونانی hudor: آب
 hydrogene: هیدروژن (شیمی)
 hydrology: آب شناسی
 hydrophile: آب دوست (اصطلاحات علمی)، آب خواه (زیست شناسی)
 hydrophobe: آب گریز (زیست شناسی)

۳۴۶- hygro-

مأخوذ از یونانی hygros: مرطوب، نمور، نمدار
 hygrometer(-metre): نم سنج (اصطلاحات علمی)
 hygrograph: نم نگار (زیست شناسی)
 hygroscope: نم نما، نم بین (زیست شناسی)

۳۴۷- hymeno- hymen-

مأخوذ از لاتین hymen: پرده (اصل این کلمه یونانی است)

hymenoptera: نازک‌بالان، پرده‌بالان (زیست‌شناسی)

hymen: پرده بکارت (اصطلاحات علمی)

hymenology: غشاء‌شناسی (هوشمند)

۳۴۸- hypno-

مأخوذ از یونانی hupnos: خواب

hypnosis: خواب مصنوعی (صناعی)

hypnotized: خواب‌پذیر (آریانپور)

hypnotizer: خواب‌انگیر (آریانپور)

hypnotism: خواب مصنوعی، خواب‌وارگی (شیروانلو)، خواب‌شناسی،

خواب تحمیلی (آریانپور)

۳۴۹- hyster(o)-

مأخوذ از یونانی hustera: زهدان، رحم

hysterectomy: زهدان‌برداری (زیست‌شناسی)

hysteralgie(-ia): درد عصبی رحم، قولنج رحم (اصطلاحات علمی)

hysterometry: زهدان‌سنجی (طب‌اطبایی)

hysteropathy: بیماری زهدان، بیماری رحم (طب‌اطبایی)

۳۵۰- -iatry -iatrie -iatre- iatr(o)-

مأخوذ از یونانی iatros: پزشک، طبیب

iatreusis: درمان (طب‌اطبایی)

iatric: پزشکی، طبی (طب‌اطبایی)

psychiatry: روانپزشکی، طب روانی (طب‌اطبایی)

pediatre: پزشک (متخصص) کودک (کودکان)

ichthyo- ichthyo- ۳۵۱

مأخوذ از یونانی ikhthus: ماهی

ichthyology: ماهی‌شناسی

ichthyophagous: ماهی‌خوار (زیست‌شناسی)

ichthyoïd: ماهی‌مانند (زیست‌شناسی)

icono- ۳۵۲

مأخوذ از یونانی eikon: تصویر، عکس، شمایل

iconoscope: وسیله تبدیل تصویر به نوسانات الکتریکی (فرهنگ

الکترونیک و برق)

iconolatry: شمایل‌پرستی (براهنی)

iconic: دیداری، تصویری (اختیار)

ign- igni- ۳۵۳

مأخوذ از لاتین ignis: آتش، آذر

ignition: گیرانش (واژه‌نامه فیزیک)

igneous rocks: سنگهای آذرین (واژه‌نامه کشاورزی)

igneousbreccia: برش آذرین (فرهنگ علوم زمین)

ignition loss: افت به‌وسیله آتش (فرهنگ علوم زمین)

ignifuge: آتش‌گریز

im = in- = il- ۳۵۴

ile- ۳۵۵

مأخوذ از لاتین ileum و از یونانی eilein به معنی پیچیدن، لوله کردن

ileum: تهی‌روده

ileite: التهاب تهی‌روده
ileal: تهی‌روده‌ای، مربوط به تهی‌روده (هوشمند)

۳۵۶- ilio- ili-

مأخوذ از لاتین ilia: خاصره (تهیگاه)
iliac: خاصره‌ای (هوشمند)
iliolumbar: تهیگاهی - کمری (طباطبایی)
ilium: تهیگاه، خاصره (طباطبایی)

۳۵۷- idio

مأخوذ از لاتین idios: خاص، اختصاصی، ویژه (خود، خویشتن)
idiopathy: حالت مرضی خودبه‌خود (هوشمند)
idiolect: گویش فردی (زبان فرد) (اختیار)
idiom: اصطلاح، خاصگی زبان، زبان ویژه (آشوری)

۳۵۸- in -ine

از پسوند صفت‌ساز لاتین inam - inum:
اصل و مأخذ چیزی را بیان می‌کند یا ماده و ترکیب سازنده جسمی را
مشخص می‌نماید و یا نوع و خصوصیات موجودی را تعیین می‌کند (در
کلمات غیرعلمی استعمال زیاد دارد)
پسوند in(e): ماهیت و طبیعت فرآورده‌ای را مشخص می‌نماید:
caffeine: (کافئین) (گلیسرین) glycerine
lustrine: (لواسترین) (پنی‌سیلین) pnicilline

۳۵۹- infundibulo- infundibul-

مأخوذ از کلمه لاتین infundibulum: قیف

infundibular: قیفی، مخروطی (هوشمند)

infundibuliform: قیفی شکل (هوشمند)

۳۶۰- inguin-

مأخوذ از لاتین inguen - inguinis: ران، کشاله ران

inguen: مغبن، کشاله ران، بیخ ران (طباطبایی)

inguinal: مغبنی (طباطبایی)، کشاله رانی (زیست‌شناسی)

۳۶۱- -ique (فرانسه) -ic (انگلیسی)

مأخوذ از لاتین -icus

کاربرد پسوند فوق به شرح ذیل است:

۱- صفت‌ساز

معنی	فرانسه	انگلیسی
فرهنگستانی	académique	academic
هنری	artistique	artistic
مسخره، خنده‌دار	comique	comic
تاریخی	historique	historic

در شیمی: اسید سولفوریک A. sulphuric A. sulphurique

۲- اسم‌ساز

معنی	فرانسه	انگلیسی
موسیقی	musique	music
حساب	arithmétique	arithmetic

۳- نام علوم

انگلیسی	فرانسه	معنی
optics	optique	نورشناسی

isch- ۳۶۲

مأخوذ از یونانی iskhano: بستن، بند آوردن، جلوگیری کردن
 ischémie(-ia): خون‌بندی، ایسکمی، انسداد خون، در پزشکی بیشتر
 به معنی کم‌خونی موضعی استعمال می‌شود. (مثلاً در قلب):
 myocardial ischemia: کمبود خون در عضله قلب (هوشمند)
 ischuria: شاش‌بندی، حبس البول (طباطبایی)
 ischemic: کم‌خون، فاقد خون (هوشمند)

ischi(o)- ۳۶۳

مأخوذ از یونانی iskhias: ورک، (استخوان ورک)
 ischiatic: ورکی، مربوط به استخوان ورک (هوشمند)، نشیمنگاهی
 (طباطبایی)
 ischiocele: فتق ورکی (هوشمند)
 ischium: استخوان نشیمن‌گاهی، عظم ورک (طباطبایی)

iso- ۳۶۴

مأخوذ از یونانی isos: برابر، یکسان، یکجور، مساوی
 هوشمند ← مساوی، یکجور
 زیست‌شناسی ← جور، هم، همسان
 isophilic: براهنی ← هم‌جنس‌دوست
 isophon: آشوری ← یک‌آوا

isochronous: واژگان ریاضی ← هم‌زمان، هم‌زمانی

isoclinal: فرانسون ← هم‌شیب

۳۶۵ -itis -ite

مأخوذ از یونانی itis- (پسوند) به معنی التهاب با کلمات وصل می‌شود.

bronchitis - bronchite: برونشیت، التهاب نایژه‌ها

arthritis - arthrite: آرتريت، التهاب سرخرگ (التهاب سرخرگی)

meningitis - meningite: مننژیت، سرسام (التهاب پرده مغز)

۳۶۶ -jejun(o)

مأخوذ از لاتین jejunum. ناشتا (به علت خالی بودن روده این کلمه به کار رفته است)

jejunum in testinum (لاتین) روده ناشتا = روده صائم، ژژونوم، تهی‌روده

(زیست‌شناسی)

jejunitis: التهاب ژژونوم یا روده صائم

jejunal: تهی‌روده‌ای (زیست‌شناسی)

۳۶۷ -jug

مأخوذ از لاتین jugulum: گلو (حلقوم، عربی)

jugulum: گریبانه، گردن، وداچ (زیست‌شناسی)

jugular: گردنی، وداچی (زیست‌شناسی)

jugum: یوغ (زیست‌شناسی)

۳۶۸ -juxta

مأخوذ از لاتین juxta: نزدیک به، کنار، پهلوی، جوار

juxtaposition: برآهنی ← هم‌کناری
 واژگان ریاضی ← هم‌جواری
 juxtapose: پهلوی هم نهادن (واژگان ریاضی)
 juxtapyloric: نزدیک پیلور، نزدیک باب‌المعده (هوشمند)

۳۶۹- kali-

مأخوذ از عربی قلو، قلی: alkali. قلوئ: alcalin. قلوئی: alkaloïd
 kalium: پتاسیم
 kaliapenia: کمبود پتاسیم در خون (هوشمند)
 kaliuresis: دفع پتاسیم بدن به وسیله ادرار (هوشمند)

۳۷۰- caryo = karyo-

مأخوذ از یونانی karuon هسته
 karyogenesis: هسته‌زایی (زیست‌شناسی)
 karyogram: هسته‌نگاره (زیست‌شناسی)
 karyology: هسته‌شناسی (زیست‌شناسی)

۳۷۱- kerat(o)-

مأخوذ از یونانی keras, keratos: شاخ، شاخی
 keratine: کراتین
 keratinization: شاخی‌شدگی، شاخی‌شدن، کراتینی‌شدن (زیست‌شناسی)
 keratose: شاخی (زیست‌شناسی)

۳۷۲- cin(esi)- kin(esi)- kinesi-

مأخوذ از یونانی kinesis: جنبش، حرکت

kinesithrapy: درمان به وسیله حرکت (هوشمند)، جنبش درمانی (براهنی)،
(ورزش درمانی. ن)

kinetogenic: حرکت‌زا، مولد حرکت (هوشمند)
kinesis: جنبش، دگرگونی، تغییر (عنایت)

۳۷۳- clepto- = klepto-

مأخوذ از یونانی kleptes: دزدی
kleptomania: دزدی بیمارگون (براهنی) دزدخویی (آشوری)

۳۷۴- kyst(o)-

مأخوذ از یونانی kustis: کیسه، انبان، (مثانه: -cysto)، کیست
kystography: کیست‌نگاری، کیس‌نگاری
kysteux: کیسه‌ای، کیسی، کیستی (نفیسی)

۳۷۵- labi-

مأخوذ از لاتین labium: لب
labiolingual: لبی - زبانی
labiodental: لبی - دندانی

۳۷۶- lacrym(o)-

مأخوذ از لاتین lacrima: اشک
lacrymogene: اشک‌آور (اشک‌زا)
lacrimal lacrymal: اشکی
lacrimal sac: کیسه اشکی (زیست‌شناسی)

۳۷۷- lact(o)

مأخوذ از لاتین lac. lactis: شیر

lactiferous: شیردار، شیرابه‌دار (زیست‌شناسی)

lactogenic: شیرزا (زیست‌شناسی)، شیرساز (فرهنگ علوم زیستی)

lactose: لاکتوز، قند شیر (فرهنگ علوم زیستی)

lactation: شیردهی، تولید شیر (فرهنگ علوم زیستی)

۳۷۸- -lalia -lalo- -lalie

مأخوذ از یونانی lalēin: گفتن، سخن گفتن، حرف زدن، صحبت کردن

lalophobia: گفتن‌هراسی (براهنی)

lalopathy: گفتن‌هراسی (براهنی)

dyslalia: گفتارپریشی

۳۷۹- laparo-

مأخوذ از یونانی lapara: پهلو، شکم، کمر

laparotomy: برش، جراحی دیواره شکم (هوشمند)

laparorrhaphy: بخیه زدن یا دوختن دیواره شکم (هوشمند)

۳۸۰- lapsus

مأخوذ از لاتین lapsus: لغزش - از labi: لغزیدن، افتادن

lapsus lingue (لاتین): لغزش لفظی (لغزش زبانی، شفاهی)

lapsus calami (لاتین): لغزش قلمی (نوشتنی، نوشتاری)

prolapse - prolapsus: سقوط، پایین‌افتادگی (مثلاً احشاء، رحم، ناف و...)

collapse - collapse: روی هم افتادن، درهم ریختن، از پا افتادن (هوشمند)؛

از حال رفتن (براهنی)

۳۸۱- laryng(o)-

مأخوذ از یونانی larunx – larungos: حنجره

laryngology: حنجره‌شناسی

laryngopathy: بیماری حنجره

laryngoplegia: فلج حنجره

۳۸۲- latere -later(o)-

مأخوذ از لاتین eris + latus: پهلو، کنار

lateroflexin: کجی به پهلو، خمیدگی پهلویی، خمیدگی به پهلو (هوشمند)

lateroversion: انحراف غیرعادی به یک پهلو (هوشمند)

lateral: کناری، جانبی (زیست‌شناسی)

۳۸۳- lio- leio-

مأخوذ از یونانی leios: صاف، صیقلی‌شده، ساده، یکنواخت

leiomyoma یا liomyoma: عضله صاف، ماهیچه صاف (رشته‌های صاف

عضلانی)

liodermia – leiodermia: پوست صاف، صیقلی، شفاف (غیرطبیعی)

۳۸۴- lepsy -lepsie-

مأخوذ از یونانی leps –: گرفتار، گرفته‌شده

catalepsy – catalepsy: مأخوذ از کلمه طبی لاتین catalepsy و یونانی

katalepsy: براهنی ← جمود خلسه‌ای

آشوری ← خشک‌زدگی

زیست‌شناسی ← فروافتگی (مقصود از نظر دستوری فروافتادگی است. ن)

epilepsy – epilepsia: از کلمه طبی لاتین epilepsia و یونانی epilepsia

به معنی: حمله

۳۸۵ -leptic -leptique

مأخوذ از یونانی leptikos: گیرنده، اثرکننده

باید دانست کلماتی مانند cataleptique-cataleptic مأخوذ از لاتین:

catalepticus و epileptique: صفات کلمات قبل و مربوط به آنها هستند ولی:

neuroleptic - neuroleptique (اسم) (صفت): مسکن عصبی

psycholeptic - psycholeptique (اسم) (صفت): مسکن روانی - با عنصر

ذیل ترکیب یافته‌اند:

۳۸۶ -lepto- -leptique -leptic

مأخوذ از یونانی leptos: باریک، نازک و مجازاً به معنی: ضعیف و مسکن و ناتوانی.

۱- به معنی مجازی: neuroleptic مسکن عصبی. psycholeptic مسکن

روانی (که اصطلاحاً به داروهای تسکین‌دهنده گفته می‌شود). leptophonia: ضعف و ناتوانی در صدا (هوشمند).

۲- به معنی باریک و نازک و ظریف: leptocyte: (نوعی گویچه قرمز)

leptodactyly: باریک‌انگشتی (هوشمند)

leptosoma: کشیده‌تن (براهنی)

leptomorph: کشیده‌ریخت (براهنی)

۳۸۷ -let-

مأخوذ از لاتین letum: مرگ، خواب

letal: از لاتین letalis: کشنده

lethal: کشنده

lethality: کشندگی (زیست‌شناسی)

lethal = letal

۳۸۸- leuc(o)-

مأخوذ از یونانی leukos: سفید (سفید)

leucocyte: لکوسیت، گویچه سفید

leukoma(-kome): لکه سفید روی قرنیه (هوشمند)

leukoderma: سفیدپوستی، بیرنگ‌پوستی (زیست‌شناسی)، پیسی، برص (طباطبایی)

leukomarga: رس، مارن سفید (خاک سفید. ن) (فرهنگ علوم زمین)

۳۸۹- levo-

مأخوذ از لاتین loevus: چپ (دست چپ)

levorotatory = levogyrous(-gyre): چپ‌گردان، چپ‌بر (واژه‌نامه شیمی)

levocardia: چپ قلبی

(قرار داشتن همه اعضای داخلی - امعاء و احشاء - برعکس حالت طبیعی غیر از

قلب که در جای طبیعی خود در جهت چپ قرار گرفته است. ناهنجاری مادرزادی)

levotortion: پیچش به سمت چپ (هوشمند)

۳۹۰- -lexia -lexic(o) -lexie-

مأخوذ از یونانی lexis: کلمه (واژه) (در آخر کلمات به معنی «خوانش»)

dyslexia: خوانش‌پریشی (براهنی)

lexicon: واژگان (آشوری، براهنی)

lexic: واژگان (بدره‌ای)

lexicography: لغت‌نویسی (از نظر معنی) (اختیار)

lexical: واژه‌ای، واژگانی (اختیار)

۳۹۱- lien(o)-

مأخوذ از لاتین lien - lienis: طحال

lienal: طحالی

lienopathy: بیماری طحال

lienitis: التهاب طحال

lienoccele: فتق طحال

۳۹۲- lingu(o)-

مأخوذ از لاتین lingua: زبان

lingual: زبانی

linguoaxial: زبانی - محوری (هوشمند)

۳۹۳- leio- = lio-

(رجوع کنید به leio)

۳۹۴- lip(o)-

مأخوذ از یونانی lipos: چربی

lipid(e): چربی، لیپید

lipoïd: چربی‌مانند (زیست‌شناسی)

lipometabolism: سوخت‌وساز چربی

۳۹۵- lith(o)- lith(e)-

مأخوذ از یونانی lithos: سنگ

lithography(-ie): چاپ سنگی، سنگ‌نگاری (زیست‌شناسی)

lithification: سنگ شدن (فرهنگ اصطلاحات معدنی) (سنگی شدن).

(ن)

lithology: سنگ‌شناسی (زیست‌شناسی)

۳۹۶- -logue -logiste -logie -log(o)-

مأخوذ از یونانی logos: گفتار، سخن، نطق
logomachy: دعوای لفظی (عنایت)، مجادله، جدل
logopathy: زبان‌پریشی (براهنی) (آشوری)
logomania: پرگویی (براهنی)، یاوه‌درایی (آشوری)

۳۹۷- -lucid- luci-

مأخوذ از لاتین lucidus: روشن، نورانی
lucidity: روشنی (براهنی)
lucid: رخشا (زیست‌شناسی)
lucifugal: رخشاگریز (زیست‌شناسی)
lucipetal: مجذوب نور، متمایل به نور (هوشمند)

۳۹۸- -lud-

مأخوذ از لاتین ludere: بازی کردن، تفریح کردن
ludicrous: خنده‌آور، مسخره، بازیگوش

۳۹۹- -lymph(o)-

مأخوذ از لاتین lymph: آب - ولی اکنون در لغات پزشکی، به معنی «لنف» است
lymphocele: تومور لنفی (طباطبایی)
lymphatic: لنفاوی (طباطبایی)
lymph(e): لنف

۴۰۰- -lytique -lysis -lyse -lyo-

مأخوذ از یونانی lysis: حل، انحلال

lyophilization: فرایندی است که به ایجاد یک فرآورده پایدار از یک ماده بیولوژیکی از طریق سرد کردن سریع و گرفتن آب از آن فرآورده یخ‌زده تحت خلأ می‌انجامد (فرهنگ علوم زیستی). کافتی‌خواه کردن (؟)، کافتی‌خواه‌سازی (؟) (زیست‌شناسی)

lysis: انهدام، پاره‌شدن، انحلال سلولی (فرهنگ علوم زیستی)
hemolysis: تخریب عناصر یاخته‌ای خون (هوشمند)

۴۰۱- mala-

مأخوذ از لاتین mala: فک، چانه، گونه
mala: گونه
malar – malair: گونه‌ای

۴۰۲- malleol-

مأخوذ از لاتین malleolus – malleus: چکش
malleus: استخوان چکشی (طباطبایی)
malleolus: قوزک

۴۰۳- mamill(o)-

مأخوذ از لاتین mamilla: نوک پستان
mamillaire – mamillary: نوک‌پستانی
mamillite – mamillitis: التهاب نوک پستان

۴۰۴- mamm(o)-

مأخوذ از لاتین mamma: پستان
mammalogy(-ie): پستاندارشناسی (طباطبایی)

mammalia: پستانداران

mammifere: پستاندار

man- ۴۰۵

مأخوذ از لاتین manus: دست

manuel _ manual: دستی

manipulator: مرد عمل (منصور)، تعزیه گردان (؟) (براهنی)

manipulation: دستکاری، دستورزی (آشوری)

-mania -manie -mane ۴۰۶

مأخوذ از یونانی mania: جنون، دیوانگی

mythomania(-ie): براهنی ← افسانه بافی

nymphomania(-ie): حشری بودن (در زنان) (براهنی)

toxicomania(-ie): سم خواهی (براهنی) (نارسا است. به ویژه باید توجه

داشت این کلمه امروزه در مورد استعمال مواد مخدر به کار برده می شود)

mast(o)- ۴۰۷

مأخوذ از یونانی mastos: پستان

mastoïde: پستانی شکل، پستان مانند

mastoidite(-itis): التهاب پستان

mastologie(-y): پستان شناسی

-mature -matur- ۴۰۸

مأخوذ از لاتین maturatio از maturare: رسیده (مقابل کال)

maturation: رسیدگی، بلوغ (زیست شناسی)

maturity: رسیدگی (زیست شناسی)

maxill- -۴۰۹

مأخوذ از لاتین maxilla فک، آرواره
 maxilliform آرواره‌ریخت (زیست‌شناسی)
 maxillary فکی - آرواره‌ای (طباطبایی)
 maxillo dental فکی - دندانی (طباطبایی)

medi(o)- -۴۱۰

مأخوذ از لاتین medius در میان، میان، متوسط، میانه
 medial وسطی، میانی، مرکزی، (قرار گرفته بین دو چیز) (صفت)
 median میانی (طباطبایی) (صفت)، میانه (اسم) (زیست‌شناسی)
 mediator میانجی (زیست‌شناسی)
 medium محیط بدن، محیط کشت (هوشمند)، وسیله، عامل (هوشمند)

medull(o)- -۴۱۱

مأخوذ از لاتین medulla مغز
 medulla oblongata پیاز مغز تیره (فرهنگ علوم زیستی)
 medullitis آماس مغز استخوان، آماس پیاز مغز تیره (طباطبایی)
 medullar - medullary مغزی (زیست‌شناسی)

mio- meio- -۴۱۲

مأخوذ از یونانی meion کم
 meiosis تنزل. نقصان. کاست
 meiosis کاستمان (زیست‌شناسی) (با قیاس با ساختمان ساخته‌اند. ن)
 تقسیم کاهشی (فرهنگ علوم زیستی)
 miocene (از همین کلمه یعنی meion اخذ شده است ولی چون یک دوره

میانی است از این رو در فارسی (فرهنگ علوم زیستی) آن را (میان‌پدید) ترجمه کرده‌اند

miotic _ miotique: منقبض‌کننده مردمک (هوشمند)

۴۱۳ -melie -mele -mel-

مأخوذ از یونانی melos: عضو، جزء (جزء جمله یا عبارت و یا قطعه موسیقی)
mel: واحد (زیر و بمی) (براهنی)

melalgie(-y): درداندام، به‌ویژه اندام پایینی (سفلی)

ectromelia(-ie): فقدان مادرزادی اندام (هوشمند)

ectromelus: جنینی که رشد بازو و ساق او متوقف مانده باشد (هوشمند)

۴۱۴ -melan(o)-

مأخوذ از یونانی melas _ melanos: سیاه

melanin(e): مشکینه (زیست‌شناسی)

melanism: تجمع مقدار زیادی ملانین در پوست (هوشمند)

melanoblast: سیاه‌یاخته (زیست‌شناسی)

۴۱۵ -mening-

مأخوذ از لاتین meninga و meninx (یونانی): پرده‌های مغز، (شامه)

meningite(-it is): مننژیت، التهاب پرده‌های مغز (هوشمند)

meningomalacia: نرم‌شدگی پرده‌های مغز (هوشمند)

meningeal: شامه‌ای (زیست‌شناسی)

۴۱۶ -menisc-

مأخوذ از یونانی meniskos: هلال، (ماه هلال) گرفته‌شده از mene: ماه

meniscus: هلال، (گوژ، سطح گوژ) هلالی (واژه‌نامه فیزیک)

meniscus lens: عدسی هلالی (واژه‌نامه فیزیک)
meniscitis: التهاب غضروف نیمه‌هلالی مفصل زانو (هوشمند)

۴۱۷- menstru- meno-

مأخوذ از لاتین menses: ماه و menstrualis: ماهانه
menopose: یائسگی
menstruation: دوره ماهانه، قاعدگی
menorrhagia: از دیاد خون قاعدگی (هوشمند)

۴۱۸- meso-

مأخوذ از یونانی mesos: در میان، در مرکز، میانی، وسطی
mesolithic: میانه‌سنگی
mesosomatic: میانه‌تن (براهنی)
mesophyll: میان‌برگ (فرهنگ علوم زیستی)
mesosphere: میان‌کره (فرهنگ علوم زیستی)

۴۱۹- met- meta-

مأخوذ از یونانی meta: تغییر، تبدیل، تعویض، دگرگونی
metamorphosis: دگردیسی، مسخ (براهنی)، دگردیسی (شیروانلو)،
دگرگونی (فرهنگ علوم زیستی)
metanalysis: دگرسازی (اختیار)
metaplasia: دگرسازی، دگرباختی (فرهنگ علوم زیستی)

۴۲۰- meteor-

مأخوذ از یونانی meteoros و لاتین meteora: پرورده در هوا، بادکرده از هوا
(در کلمات علمی امروزی درباره پدیده‌های جوی به کار می‌رود)

(-y) meteorologie: جوشناسی، هواشناسی (اصطلاحات علمی)
meteorite: شهاب سنگ (واژه نامه محیط زیست) (علوم زمین)
meteorid: شهاب وار (واژه نامه فیزیک)

۴۲۱- metrie - metre-

مأخوذ از یونانی metron و لاتین metrum: اندازه، مقدار، میزان (سنجش)
رجوع کنید به سنجیدن؛ سنج، سنجی
thermometer: گرماسنج barometer:
جوسنج (واژه نامه فیزیک)، فشارسنج (اصطلاحات علمی)
geometry: هندسه

۴۲۲- metro- metr-

مأخوذ از یونانی metra: رحم، زهدان
metrite(-tis): متریت، التهاب زهدان (رحم)
metrocyte: سلول مادر
metropathy: بیماری زهدان (رحم)

۴۲۳- milli-

مأخوذ از لاتین mille: هزار (این عنصر نماینده و نشان دهنده یک هزارم است)
milligramme(-gram): یک هزارم گرم، میلی گرم
millibar: یک هزارم بار
millimeter: یک هزارم متر

۴۲۴- mime- -mimetique -mimie-

مأخوذ از یونانی mimos و لاتین mimus: تقلید حرکات و صدای دیگران
به منظور نمایش - mimema (یونانی) تقلید (برای نمایش)

pathomimesis: تمارض (براهنی)

pathomimer (فرانسه)

(اسم. صفت) sympathomimetic = sympathomimetique (انگلیسی)

یا sympathicomimetic = sympothicomimetique (انگلیسی)

داروی مشابه داروی برانگیزاننده دستگاه عصبی سمپاتیک

meio = mio- ۴۲۵

رجوع کنید به meio

mis- miso- ۴۲۶

مأخوذ از یونانی misein: نفرت، نفرت داشتن، گریز، بیزاری

misanthropie(-y): مردم‌گریزی، مردم‌بیزاری (براهنی)

misogamy: ازدواج‌ستیزی (براهنی)

misology: منطق‌ستیزی (آریانپور)

misomeism: نوستیزی (آریانپور)

mito- ۴۲۷

مأخوذ از یونانی mitos: رشته، تار، نخ

mitochondria: میتوکندری‌ها

mitome: شبکه نخ‌شکل پروتوپلاسم یاخته (هوشمند)

-mnesie -mnese -mnemo- ۴۲۸

مأخوذ از یونانی mneme: حافظه

mnemonics: ذهنیات، پرورش حافظه (هوشمند)؛ یادسپاری، تقویت

حافظه (عنایت)؛ وسایل یادیار (براهنی)

mneme: یاد (حافظه) - ردیاری (براهنی)

۴۲۹- morbill-

مأخوذ از لاتین morbillus: سرخک، بثور، جوش، بروز بثورات، بروز جوش
 morbilli-rougeole: سرخچه (اصطلاحات علمی)
 morbili: سرخک (طباطبایی)
 morbilliform: شبه سرخک (هوشمند)

۴۳۰- morphic -morphous -morpho- -morph- -morph- -morphique-

-morphism(e)

مأخوذ از یونانی morphê: شکل، ریخت، ساخت
 morpheme: اجزای صرفی (دکتر خانلری)، واژ (بدره‌ای). واژک (دکتر
 ثمره)

morphology(-ie): ریخت‌شناسی (آریانپور)

morph(e): بن‌واژه (اختیار)

amorph(e): بی‌شکل، بی‌ریخت

polymorphism(e): پرشکلی (فرهنگ علوم زیستی)

polymorphism(e) = polymorphic = polymorphous: چندشکلی

(فرهنگ علوم زمین)

polymorphe = polymorphique: چندشکلی (فرهنگ علوم زمین)

amorphe: بی‌رخ (هندسه‌های گوناگون)

۴۳۱- muc(o)-

مأخوذ از لاتین mucosus (صفت) بلغمی، لعابی، مخاطی کلمه morve هم در
 لاتین: به معنی بلغم، لعاب (لزوج و چسبناک) مخاط است

mucus: بلغم، لعاب چسبناک (هوشمند)، مخاط (طباطبایی)

mucous: بلغمی، مربوط به بلغم (هوشمند)، مخاطی (طباطبایی)

mucosanguineous: مرکب از بلغم و خون (هوشمند)

mucosa: غشاء مخاطی (طباطبایی. هوشمند)

۴۳۲- muscul(o)

مأخوذ از لاتین musculus: موش کوچک

muscle - musculus: ماهیچه، عضله

musculo phrenic: ماهیچه‌ای، حجاب حاجزی، عضلانی، حجاب حاجزی
(طباطبایی)

۴۳۳- mut-

مأخوذ از لاتین mutus: لال

mutism: خاموشی، بی‌زبانی (آشوری) لالی، خموشی (براهنی)

mute: لال، خموش (براهنی)، گنگ یا لال، بی‌صدا، خاموش (هوشمند)

۴۳۴- muta-

مأخوذ از لاتین mutare: تغییر دادن، تغییر کردن، دگرگون کردن، دگرگون شدن.

mutatio: دگرگونی. تغییر

mutation: جهش (منصور)

mutant: جهش‌یافته (واژه‌نامه کشاورزی)

mutagen: موادی که باعث ایجاد جهش در موجودات زنده می‌شود
(فرهنگ علوم زیستی)

۴۳۵- my(o)

مأخوذ از یونانی mus: ماهیچه، عضله

myocarditis: آماس ماهیچه قلب (طباطبایی)

myopathy: بیماری ماهیچه (طباطبایی)

myogram: ماهیچه‌نگاره (زیست‌شناسی)

myoid: ماهیچه‌مانند (زیست‌شناسی)

۴۳۶- -mycete -myce -myceto- myc(o)-

mycology: قارچ‌شناسی (زیست‌شناسی)

mycelium: ریشه‌های قارچ (واژه‌نامه کشاورزی)

mycophyta: قارچ‌ها (فرهنگ علوم زیستی)

streptomycin(e): استرپتومیسین

۴۳۷- -myelite -myel(o)- -myel-

مأخوذ از یونانی muelos: مغز (مغز استخوان)، نخاع

myelitis - myelite: میلیت، التهاب مغز استخوان، التهاب نخاع (التهاب

طناب نخاعی)

myeloid: مغز استخوانی

myelography: نخاع‌نگاری

myelocle: فتق نخاعی (فتق نخاع)

polimyelite: التهاب ماده خاکستری نخاع (هوشمند)

۴۳۸- -myring(o)-

مأخوذ از یونانی murix: پرده صماخ، پرده گوش

myringitis - myringite: آماس پرده صماخ (طباطبایی) التهاب پرده

صماخ

tympan = myrinx: پرده صماخ

۴۳۹ -mythy -mythie -mytho-

مأخوذ از یونانی muthos افسانه، قصه

mythologie (mythologia لاتین muthologia یونانی):

۱- اسطوره (فرامرزی) (؟)؛ افسانه (کامرانی) (؟)؛ اساطیر (آشوری)

۲- اسطوره‌شناسی (براهنی) (آشوری)

۴۴۰ -myxo- myx-

مأخوذ از یونانی muxa: مخاط، لعاب

myxoma: تومور بافت مخاطی (هوشمند. طباطبایی)

myxasthenia: کمبود ترشحات مخاطی (هوشمند)

myxoid: مخاط‌مانند (زیست‌شناسی)

۴۴۱ -mere -mero-

مأخوذ از یونانی meros: قسمت، بخش، پاره

mere: یکی از قسمتهایی که از تقسیم یک زیگوت به وجود می‌آید (هوشمند)

merotrichous: پاره‌تار (زیست‌شناسی)

merogenesis: تقسیم و شکافته شدن تخمک (هوشمند)

blastomere: بلاستومر

ectomere: اکتومر

۴۴۲ -nan(o)-

مأخوذ از یونانی nanos: کوچک، ریز

در اصطلاح فیزیکی به معنی یک میلیارد بار کوچکتر از واحد مقیاس است:

nanosecond(e): یک میلیاردم ثانیه ($10^{-9} \times 1$)

nanophyllous: کوچک‌برگ (زیست‌شناسی)

nanism: کوتولگی (زیست‌شناسی). توجه کنید: یک میلیارد (فرانسه) =

یک میلیارد (انگلیسی) = یک بلیون (آمریکایی) یا: میلیارد (فرانسه)، میلیارد (انگلیسی)، بلیون (آمریکایی)

narco- -۴۴۳

مأخوذ از یونانی narke: بی‌حسی، کرختی
این عنصر را به معنی خواب نیز به کار می‌برند
narcotic: مخدر (طباطبایی)
narcotism: تخدیر (طباطبایی)
narcotic: خواب‌آور (زیست‌شناسی)،
narcotic drug: داروی خواب‌آور (زیست‌شناسی)
narcotherapy: تخدیر درمانی (آشوری، براهنی)

nas(o)- -۴۴۴

مأخوذ از لاتین nasus: بینی، دماغ (به دال مفتوح)
nasal (صفت): بینی‌ای (?)، دماغی (زیست‌شناسی). بینی (? (طباطبایی)
(بینی، اسم است نه صفت. دانشمندان در ترجمه صفت دچار اشکال شده‌اند.
در صورتی که «دماغ» فارسی است - به فتح دال - و دماغی با یای نسبت صفت
است). دماغ با دال مکسور عربی است به معنی: مغز

natr- -۴۴۵

مأخوذ از (natron) عربی نظرون. کربنات دو سدیم. natroun
natremia وجود سدیم در خون (هوشمند)
natriuresis ترشح سدیم در ادرار (هوشمند)

neo- -۴۴۶

مأخوذ از یونانی neos: نو، تازه، جدید

neology: نوآوری (عنایت)

neolithic: نوسنگی

neogenésis: نوسازی بافت (هوشمند)

۴۴۷- necro-

مأخوذ از یونانی nekros: مرده (مرگ)

necromania: مرده‌پرستی (براهنی). مرگ‌دوستی (هوشمند). مرگ‌شیفتگی (آشوری)

necrology: فهرست مردگان (آشوری). آمار یا ثبت و ضبط مرگ‌ومیرها (هوشمند). یادنامهٔ مردگان در مطبوعات (آشوری)

nekrophagos - necrophage (یونانی)

necrophagous: لاشه‌خوار، لاشخوار، مرده‌خوار (هوشمند)

۴۴۸- nephr(o)-

مأخوذ از یونانی nephros: کلیه

nephrology: کلیه‌شناسی

nephrolith: سنگ کلیه (هوشمند)

nephrite: نفریت، التهاب کلیه = nephritis

nephric: کلیوی (طباطبایی)

۴۴۹- nevr(o)- neur(o)- nerv(o)-

مأخوذ از یونانی neuron: عصب، پی (اکنون به یاختهٔ عصبی می‌گویند)

nevrite: التهاب عصبی، التهاب عصب، التهاب پی

neuropathy: بیماری عصب (براهنی)

neurology: پی‌شناسی، عصب‌شناسی (زیست‌شناسی)

noc- -۴۵۰

مأخوذ از لاتین nocivus زیان‌آور، آسیب‌آور
nocif - nocive (فرانسه): زیان‌بخش، زیان‌آور، مضر
nociceptor: گیرنده درد (براهنی) (در برابر تحریکات آسیبی و زیان‌بخش)

nod- -۴۵۱

مأخوذ از لاتین nodus: گره nodulus: گره کوچک
node: گره، عقده
node lymphatic: گره لنفاوی، عقده لنفاوی (طباطبایی)
nodi: گره‌ها (هوشمند)
nodule: گرهک (هوشمند)
nodular: گرهکی (هوشمند)

normo- -۴۵۲

مأخوذ از لاتین norma (normalis): زاویه قائمه، گونیا. این کلمه به‌طور
مجازی به‌معنی: قاعده، آیین، قانون است. و عنصر فوق به‌معنی: مطابق قاعده،
عادی، به‌هنجار، طبیعی، معمولی به‌کار می‌رود.
normal: عادی، طبیعی، به‌هنجار
normaless: بی‌هنجار (براهنی - آریانپور)

noso- -۴۵۳

مأخوذ از یونانی nosos بیمار

nosophobia: بیماری‌هراسی (براهنی)
nosology: دانش طبقه‌بندی بیماریها (هوشمند). بیماری‌شناسی (طباطبایی)
nosogenesis: بیماری‌زایی (طباطبایی)

nucle(o)-۴۵۴

مأخوذ از لاتین nucleus هسته

nuclear هسته‌ای

nuclear energy انرژی هسته‌ای

nucleon هستک (واژه‌نامه فیزیک)

nucleotoxin سم هسته‌ای (هوشمند)

nyct(o)-۴۵۵

مأخوذ از یونانی nuktos شب

nuctalope شب‌کور (شب نابینا) (طباطبایی)

nuctalopia شب‌کوری (طباطبایی)

nuctinasty واکنشهای گیاهان در برابر دگرگونی دوره‌ای روز و شب

(فرهنگ علوم زیستی)

occipit(o)-۴۵۶

مأخوذ از لاتین occiput و صفت آن occipitalis: استخوان پس‌سر،

پس‌سری.

occipitalization: جوش‌خوردگی اولین مهره گردنی با استخوان پس‌سری

(هوشمند)

occipital horn: شاخ پس‌سری (براهنی)

ocul(o)-۴۵۷

مأخوذ از لاتین oculus: چشم، دیده

ocular: چشمی (هوشمند)

oculomotor nerve: عصب حرکتی چشم (فرهنگ علوم زیستی)

۴۵۸ -odontie -odonte -odont-

مأخوذ از یونانی *odontos* - *odous*: دندان

odontoïde: دندان‌شکل، دندان‌مانند

odontology(ie): مطالعه درمان دندان

periodontal: دوردندانی، اطراف دندان (هوشمند)

periodontology: مطالعه و شناسایی بافتهای اطراف دندان و بیماریهای آن

(هوشمند)

orthodontie = (-ia): ارتودونسی

orthodontist: متخصص ردیف کردن دندانها (هوشمند)

۴۵۹ -odyno- -odynia -odyn- -odyn-

مأخوذ از یونانی *odunes* - *odune*: درد

odynometer: دردسنج (زیست‌شناسی)

odynacush: شنوایی دردناک (هوشمند)

coccygodynia(-ie): درد دنبالچه

۴۶۰ oen- oeno-

مأخوذ از یونانی *oinos*: شراب، می

oenologie(-y): مطالعه فن شراب‌سازی و حفظ آن

oenolisme: الکلیسم ناشی از شراب‌خوارگی

۴۶۱ -oesophag(o)-

مأخوذ از یونانی *oesophagos*: مری

گاه حرف (o) از ابتدای کلمه حذف می‌شود

esophagus = oesophagus: مری، سرخنای (زیست‌شناسی)

oesophagite(-tis): التهاب مری

oestr- oestrus- ۴۶۲

مأخوذ از یونانی و لاتین oistros: شهوت
oestrus: فصل (زیست‌شناسی، طباطبایی)
oestrogen(e): استروژن، فصل‌زا

-oïdal -oïde ۴۶۳

از پسوند یونانی eides- (صفت‌ساز) به معنی شکل‌مانند
زیست‌شناسی ← دیس، سا، سان، گون، گون، مان، مانند، نما، وار، واره، وش
rhomboid: لوزی‌مانند (زیست‌شناسی)
dentoïd: دندان‌مانند (زیست‌شناسی)

-olus -ole ۴۶۴

مأخوذ از لاتین olus- پسوند تصغیر
Alveole در لاتین alveolus: حفره کوچک - کیسه هوای شش، حبابچه،
حجره کندو
malleolus - malleole: قوزک

olo- olei- oli- ole- ۴۶۵

مأخوذ از لاتین olea: زیتون (درخت). oleum: روغن
oleaceae: تیره زیتون (فرهنگ علوم زیستی)
oleotherapy: روغن‌درمانی (زیست‌شناسی)

olfact- ۴۶۶

مأخوذ از لاتین olfactus: بویایی، حس بویایی
olfaction: بویایی، شامه، حس بویایی (طباطبایی)

olfactometry: بویایی‌سنجی (طباطبایی)

olfactory: بویایی (زیست‌شناسی)

۴۶۷-olisthesis-

مأخوذ از یونانی olisthesis: لغزش

retrolisthesis: لغزش به عقب (یک مهره پشت)

spondylolisthesis: لغزش مهره، جابه‌جایی مهره پشت

۴۶۸-om(o)-

مأخوذ از ômos: شانه

omitis: التهاب شانه

omolate(-a): استخوان کتف، استخوان پارو (هوشمند)

۴۶۹-oma -ome-

پسوند oma-ome به معنی غده، تومور است

fibrome-fibroma: فیبروم، (غده بافت همبند)

hematome(-a): لخته (غده‌ای شکل یا تجمع یافته) خون

sarcome(-a): غده یا تومور بدخیم، سارکوم

myome(-a): تومور یا غده عضلانی (از بافت ماهیچه‌ای)

۴۷۰-omatose-

این عنصر مرکب معنی بیماری توموری (غده‌ای) می‌دهد

sarcomatosis = sarcomatose: بیماری غده (سارکومی)، بیماری

سارکومی

fibromatosis = fibromatose: بیماری فیبرومی

هوشمند ← تمایل به بسط فیروم (این کلمه به معنی دیگری نیز به کار برده می‌شود؛ ابتلای به فیروم‌های مختلف. ابتلای به چندین فیروم) در فارسی کلمه «فیرومی» استعمال می‌شود.

471- oment(o)-

مأخوذ از لاتین omentum: چادرینه (بخشی از پرده صفاق) (کلمه دیگری در پزشکی به جای این کلمه استعمال می‌شود epiploon)
 omentectomie(-y): برداشتن بخشی (یا تمام) چادرینه
 omentopexie(-y): ثابت کردن چادرینه (به وسیله جراحی)

472- omni-

مأخوذ از لاتین omnis: همه، تمام
 omnipotent: همه توان (براهنی) (آریانپور)
 omnipresent: همه جا حاضر (براهنی). همه جا باش (آشوری). حاضر مطلق (؟) (آریانپور)

473- omphal(o)-

مأخوذ از یونانی omphalos: ناف
 omphalite(-tis): التهاب ناف
 omphalotomy: ناف‌بری
 omphalocele: فتق ناف

474- onc(o)-

مأخوذ از یونانی onkos: حجیم، پر حجم، بزرگ، غده، تومر
 oncogene: غده‌زا، تومرزا

oncology: تومرشناسی، غده‌شناسی (هوشمند)

oncoma: تومر (هوشمند)

۴۷۵- oneir(o)- oniro- onir-

مأخوذ از یونانی oneiros: خواب، رؤیا

oneirology: رؤیاشناسی (براهنی، آشوری)

oneirism = onirism: رویای روز (؟) (براهنی). (روان آشفستگی حاد با

علامت (نشانه) اختصاصی توهمات بصری)

۴۷۶- onych(o)-

مأخوذ از یونانی onux - onukhos: ناخن

onychogeine: ناخن‌زا (زیست‌شناسی)

onychophora: ناخن‌داران (زیست‌شناسی)

onychopathy: بیماری ناخن (طب‌اطبایی)

۴۷۷- oporph(o)-

ترکیب‌یافته از oo- مأخوذ از یونانی oon: تخم و phor(o)- مأخوذ از یونانی

pherein: بردن، حمل کردن

دراین‌صورت عنصر ترکیبی فوق به‌معنی: حامل یا دارنده و یا برنده تخم است

ophoron: تخمدان (هوشمند)

oprophorexy: تثبیت تخمدان، ثابت‌سازی تخمدان (هوشمند) با جراحی

oprophoritis(-tis): التهاب تخمدان

۴۷۸- opaci-

مأخوذ از لاتین opacitas سایه. opacus: (صفت) سایه‌دار

opacity: کدری، تاری (واژه‌نامه فیزیک)

opal-opaque: کدر، تار (واژه‌نامه فیزیک). تیره (اختیار): تار، کدر، مات (زیست‌شناسی)

opacification: ۱- در پزشکی به معنی تزریق ماده‌ای برای پرتونگاری است.
۲- هر زخمی که پس از معالجه، شفافیت طبیعی پوست را محو کند.

۴۷۹- -opia -opie -ope

مأخوذ از یونانی opis - ops: دید، دیدن

myope: نزدیک‌بین

myopia-myopia: نزدیک‌بینی

ametropia: نام مجموعه اختلالات دید (بصری) به علت نقص چشم در مرکز اشعه نور روی رتین (شبکیه): آستیگماتیسم، نزدیک‌بینی، دوربینی...

۴۸۰- -ophthalmia. ophthalm(o)- -ophthalmie -ophthalm(o)-

مأخوذ از یونانی ophthalmos: چشم

ophthalmie-ophthalmia: التهاب چشم

ophthalmology-ophthalmologie: چشم‌پزشکی

xerophthalmia-xerophthalmie: چشم‌خشکی (آتروفی و خشکی چشم که شفافیت چشم را محو می‌کند و سرانجام دید چشم را ضعیف می‌کند... ناشی از کمبود ویتامین A)

۴۸۱- -opo-

مأخوذ از یونانی opos: شیر، عصاره

opotherapy: عصاره‌درمانی (به‌ویژه عصاره‌های غدد و بافت‌های حیوانی)

opium لاتین opion یونانی: تریاک (مأخوذ از opos: عصاره) (عصاره حقه، کپسول خشخاش)

۴۸۲-opsi-

مأخوذ از یونانی opse (ps = پس حرف یونانی): دیر (دیروقت). opsiurie(-ia): دیرشاشی، تأخیر خروج ادرار پس از صرف غذا، علت آن نیز بطنی بودن جذب آب در دستگاه گوارشی است ...)

۴۸۳-opsie -opsia -opsy-

مأخوذ از یونانی opsis: بینایی، رؤیت
 biopsie-biopsy: بیوپسی (بافت‌برداری از اندامهای موجودات زنده به منظور دیدن در میکروسکوپ)
 dyschromatopsie(-ia): دش رنگ‌کوری (?) (زیست‌شناسی) (دش در برابر dys-: دش، دش. رنگ در برابر chrom- و کوری در برابر opia- یعنی بینایی و رؤیت؟)
 هوشمند ← ناتوانی در تمایز رنگها (?)
 کلمه بالا به‌سادگی دشواری در دیدن رنگ است - دشوار رنگ‌بینی

۴۸۴-opt(o)-

مأخوذ از یونانی optos: قابل رؤیت، دیدنی
 optics-oprique: optikos از یونانی: بصری، رویتی، بینشی، (صفت نسبی): نورشناسی (واژه‌نامه فیزیک)
 optometer: بینایی‌سنج
 optician: عینک‌ساز

۴۸۵-or(o)-

مأخوذ از یونانی oros: کوه
 orology: کوه‌شناسی

orometry: کوه‌سنجی (فرهنگ زمین)
 orophile: کوه‌دوست (فرهنگ علوم زمین)
 orogenesis: کوه‌زایی (فرهنگ معدن)

orch(o)- orchido- -orchi- ۴۸۶

مأخوذ از یونانی orkhis: بیضه، خایه
 orchite-orchitis: التهاب بیضه، خایه
 orchialgia(-ie): درد بیضه، خایه
 orchiothy: بیماری بیضه، خایه
 cryptorchidism: نهان‌خایگی

orex- -orexie -orex- ۴۸۷

مأخوذ از یونانی orexis (x = حرف کی، ks. یونانی): اشتها
 orexigenic: اشتهاآور، مشهی
 hyperorexia: پراشتهایی، فزون‌اشتهایی
 anorexia: بی‌اشتهایی

os ۴۸۸

۱- مأخوذ از لاتین ossum: استخوان. ossis: استخوان
 ۲- نشانه عنصر osmium (os) نشانه شیمیایی
 ۳- os مأخوذ از لاتین os - oris به معنی دهان

oscheo- ۴۸۹

مأخوذ از یونانی oscheos: (یا osxeos حرف x خی در یونانی) به معنی کیسه
 بیضه، پوست تخم

oscheocele: فتق کیسه‌بند (فتقی که در کیسه بیضه ریخته باشد). هر نوع تورم کیسه بیضه
oscheome: تورم کیسه بیضه (پوست بیضه، پوست خایه)

۴۹۰- oscill(o)-

مأخوذ از لاتین oscillare: نوسان کردن
oscillograph: نوسان‌نگار (واژه‌نامه فیزیک)
oscillometry: نوسان‌سنجی (واژه‌نامه فیزیک)
oscilloscopy: نوسان‌نمایی (واژه‌نامه فیزیک)

۴۹۱- -osis -ose

۱- پسوند مأخوذ از glucose (گلوکز) برای ساختن نام قندها (گلو‌سیدها): دکستروز (dextrose)، سلولز (cellulose)، مالتوز (maltose)، ساخاروز (saccharose)
۲- پسوند مأخوذ از یونانی osis برای ساختن نام بیماری‌های غیرالتهابی:
necrose = necrosis نکروز (مرگ‌نسج)
nevrose = neurosis نوروز، پریشان‌عصبی (هوشمند)، روان‌رنجوری (براهنی)

۴۹۲- -osmia -osmie -osmo-

مأخوذ از یونانی osme: بو
anosmia: نابویایی، فقدان حس بویایی (هوشمند)؛ نابویایی (براهنی)
cacosmia: بوی بد، بوی گند (هوشمند)
osmorecepteur: گیرنده(های) بو، (اعصاب گیرنده بو)

۴۹۳- osseo- ossi- oss-

مأخوذ از لاتین ossum: استخوان os: استخوان
osseous: استخوانی (طباطبایی)

ossify: استخوانی شدن (طباطبایی)

ossiculum: استخوانچه (هوشمند)

۴۹۴- oste- osteo- oste-

مأخوذ از یونانی osteon: استخوان

osteogene-osteogenesis: استخوان‌زایی (طباطبایی)

osteology: استخوان‌شناسی (طباطبایی)

osteopathology: آسیب‌شناسی استخوان (طباطبایی)

perioste-periosteum: ضریح استخوان؛ زیست‌شناسی ← پیرا استخوان

۴۹۵- ostium

کلمه لاتین ostium: ورودی، راه ورود، در، مدخل، منفذ، دهان

ostia: دهانه‌ها، منافذ

ostial: دهانی، منفذی

ostium: دهانه، منفذ، سوراخ، دهان، روزنک، روزنه

۴۹۶- oti- ot(o)-

مأخوذ از یونانی otos. ous: گوش

otorhinolaryngology: گوش و بینی و حلق‌شناسی

otopathy: بیماری گوش

otitis - otite: التهاب گوش

otoscope: وسیله معاینه گوش

۴۹۷- ourles

مأخوذ از لاتین عامیانه orulare مصغر ora: اطراف، پیرامون

ourlien: اوریونی (بیماری - مربوط به اوریون)

ourles: اوریون، گوشک

فرانسه mumps - oreillons انگلیسی: اوریون، گوشک

ovario- ovar- -۴۹۸

مأخوذ از لاتین ovarium: تخمدان از ovum: تخم

ovarium - ovaire: تخمدان

ovarian: تخمدانی

ovaricele: فتق تخمدان (طباطبایی)

ovarite - ovaritis: التهاب تخمدان

ovi- ov(o)- -۴۹۹

مأخوذ از لاتین ovum: تخم، تخمک

ovogene - ovogenesis: تخمک‌زایی (طباطبایی)

ovulation: تخمک‌گذاری (طباطبایی)

ovul: تخمک (هوشمند)، تخمچه (طباطبایی)

ovoïde: شبه تخم، شبه تخمک. تخمک‌مانند

palato- palat- -۵۰۰

مأخوذ از palatium, palatum لاتین کام

palate - palais: کام

palatal: کامی

palatoplegie(-ia): فلج کامی، فلج کام

palatoglossal: کامی - زبانی

pale(o)- -۵۰۱

مأخوذ از یونانی palaaios: قدیمی، باستانی، کهن، دیرین، دیرینه

paleolithique – palaelithic: پارینه‌سنگی (فرهنگ علوم زیستی)
 paleogene – palaegene: دیرینه‌زا (فرهنگ علوم زمین)
 paleoclimatology = paleoclimatologie: دیرینه اقلیم‌شناسی (فرهنگ علوم زمین)

۵۰۲ - palino- palin- pali-

مأخوذ از یونانی palin: از نو، دوباره، بازگشت، تکرار
 palinodromia: عود، بازگشت
 palinal: به‌سوی عقب، در جهت عقب (هوشمند)
 paligraphy: مکررنویسی (براهنی)
 palilalia: مکررگویی (براهنی)
 palilexia: مکررخوانی (براهنی)
 palilogia: مکررگویی (براهنی)

۵۰۳ - palmi- palm(o)

مأخوذ از لاتین palma: نخل، کف دست
 palmistry: کف‌بینی (براهنی)
 palm: کف دست (طباطبایی)
 palmar: کف‌دستی (طباطبایی)
 palmae: خرمايان، نخليان (زيست‌شناسی)

۵۰۴ - palp-

مأخوذ از لاتین palpare: لمس کردن، بسودن
 palpation: ملامسه (طباطبایی)، بساوایی، بساوش
 هوشمند ← معاینه با دست

زیست‌شناسی ← بساوش

palpate: بساویدن، لمس کردن (زیست‌شناسی)

palpability: بساوش‌پذیر، بساوشی، لمس‌پذیر (زیست‌شناسی)

۵-۵ palpebr

مأخوذ از لاتین palpebralis: مربوط به پلک، پلکی

palpebral: پلکی (طباطبایی)

palpebra: پلک (زیست‌شناسی)

palpebrite(-itis): التهاب پلک

۵-۶ paludo- palud-

مأخوذ از لاتین palus – paludis: مرداب

paludism(e): مالاریا (بیماری مرداب)

paludologie(-y): مالاریا‌شناسی

paludal: مردابی هوشمند ← مربوط به، یا ناشی از مرداب

۵-۷ pant- panto- pan-

مأخوذ از یونانی pan – pantos: همه، تمام

pancardite(-itis): التهاب تمام قلب

panacea: (از لاتین panakeia: یونانی (pantakos akos به معنی دارو)

داروی عمومی هوشمند ← داروی همه درد

۵-۸ pancreatico- pancreat-

مأخوذ از یونانی pankreas یونانی pan: تمام. kreas: گوشت: تمام گوشت،

تماماً گوشت، گوشتی، در اصطلاح پزشکی: لوزالمعده، پانکراس

pancreatite(-tis): التهاب لوزالمعده. پانکراتیت
 pancreatolith(-tis): سنگ لوزالمعده (طباطبایی)
 pancreaticoduodenal: لوزالمعده‌ی - اثنی عشری

۵۰۹- pann-

مأخوذ از لاتین pannus: پاره، قطعه، تکه از پارچه یا گوشت، در اصطلاح پزشکی لایه‌ای از بافت یا نسج است
 pannicular panniculus: بافت (لایه‌ای از بافت) زیر پوست (جلد) حاوی دانه‌های چربی
 panniform: پوش‌دار (زیست‌شناسی)

۵۱۰- papill-

مأخوذ از لاتین papilla: پستان، در اصطلاح پزشکی برجستگی دگمه‌شکل، غده کوچک
 papilla _ papille: نوک پستان
 papilloma _ papilloma: تومر، غده (خوش‌خیم) پوست

۵۱۱- parous -parite -pare

مأخوذ از لاتین parus، گرفته‌شده از parere: زادن، تولید کردن، آوردن
 oviparous-ovipare: تخم‌آور، تخم‌گذار (زیست‌شناسی) (تخم‌زا)
 multiparous-multipare: چندزا (زیست‌شناسی)، چندسویه (؟) (زیست‌شناسی)

۵۱۲- paresie-

مأخوذ از یونانی paresis: شلی، گسستگی، در اصطلاح پزشکی به فلج خفیف گویند.

pareisis: فلج خفیف (هوشمند)
hemiparesie(-ia): شُلّی، سستی، ناتوانی، نیمه بدن، لمسی نیمه بدن

۱۳- pareuni-

مأخوذ از یونانی pareunos: همسر، هم‌خوابه
dyspareunie(-ia): مقاربت دردناک (براهنی)، مقاربت دشوار، هم‌خوابگی دشوار

۱۴- pariet-

مأخوذ از لاتین paries – parietis: دیوار، دیواره، دیواره‌ها، جدار
parietal: جداری، دیواره‌ای، آهیانه‌ای (هوشمند)

۱۵- partheno-

مأخوذ از یونانی parthenos: بکر
parthenogenese(-esis): بکرزایی (هوشمند) (زیست‌شناسی)
parthenocarp: بکر میوه‌دهی (زیست‌شناسی)

۱۶- patelli- patella-

مأخوذ از لاتین patella: صفحه کوچک، کفه کوچک، بشقاب کوچک، قاب کوچک
patelle: کاسه کوچک پهن (در باستان‌شناسی)، صدف یکطرفه پهن
patella: کشکک زانو، استخوان کشکک
patellar: کشکی
patelliform: کشکی شکل

۱۷- pauci-

مأخوذ از لاتین pauci: شمار کم، چندتا، چندعدد
pauciflore: چندگله

۵۱۸ -pause-

مأخوذ از لاتین pausa: مکث، توقف، وقفه، درنگ، ایست موقت
andropause: وقفه در فعالیت جنسی مرد (نر)
menopause: یائسگی (قطع قاعدگی زن)

۵۱۹ -pector-

مأخوذ از لاتین pectus: سینه لاتین pectoralis: سینه‌ای
pectoral: سینه‌ای
pectoralgia: سینه‌درد (هوشمند)
pectoralis: سینه‌ای (هوشمند)

۵۲۰ -pedi- -ped- -pede- -pedie- -pedia-

مأخوذ از لاتین pes, pedis: پا، پاها
pedal: پایی (هوشمند)، مربوط به پا، پاها (هوشمند)
pediluvium: پاشویه (طباطبایی)
biped - bipede: دوپا (صفت، اسم)
quadruped(e): چهارپا (صفت، اسم) (زیست‌شناسی)

۵۲۱ -ped- -pedi- -pedo- -pedie- -pe-

مأخوذ از یونانی pais - paidos: طفل، کودک، بچه، پسر بچه
pedophilia - pedophilie: بچه‌بازی (براهنی)
pedology: کودک‌شناسی (براهنی)
pediatrics: پزشکی کودکان (براهنی)

۵۲۲ -pelvi-

مأخوذ از لاتین pelvis: لگن

pelvimetry: لگن‌سنجی

pelvic: لگنی

pelvien: لگنی

۵۲۳- penie-

مأخوذ از یونانی penia: فقر، کمبود، کاستی

leukopenia – leucopenie – leucopenia: کاهش گلبول سفید در

خون

هوشمند ← کم بودن تعداد گویچه‌های سفید در خون، لوکوپنی

cytopenia – cytopenie: کاهش یاخته‌های خونی (هوشمند)

۵۲۴- penta- pent-

مأخوذ از یونانی pente: پنج

pentagon: فرانسون ← پنج‌ضلعی

pentagram: واژگان ریاضی ← ستاره پنج‌پر

pentadactyl: پنج‌انگشت (زیست‌شناسی)

pentandrous: پنج‌پرچمی (زیست‌شناسی)

۵۲۵- pepsie- pept- peps-

مأخوذ از یونانی pepsis: گوارش، هضم

pepsin: پپسین (آنزیم معده)

dyspepsia – dyspepsie: بد‌گواری (براهنی)، دش‌گواری (?) بد‌گواری،

سوء‌هاضمه (زیست‌شناسی)، سوء‌هضم، سوء‌هاضمه (طباطبایی)، اختلال

گوارشی، سوء‌هضم (هوشمند)، سوء‌هاضمه، سوء‌هضم، بدی گوارشی

(اصطلاحات علمی)، دش‌گواری (?) (آشوری).

۵۲۶ - per-

- ۱- پیشوند لاتین به معنای: از یکی به دیگری، از این سو به آن سو، از میان، در حین زیست‌شناسی ← ترا، هام (؟) وا (؟)
- percutaneous – percutane: از طریق پوست، پوستی (هوشمند)؛ تراپوست (زیست‌شناسی)
- perfusion: ریختن به داخل (هوشمند)؛ وامیختگی (؟) (زیست‌شناسی)
- (غلط است) (هوشمند) ← تزریق قطره‌قطره مایعات به داخل رگ
- ۲- در علم شیمی این پیشوند به معنی فزون و زیادتر از حد و عدم‌معمول به کار می‌رود: پراکسید، پرسولفات، پرمنگنات

۵۲۷ - peri-

- پیشوند یونانی مأخوذ از کلمهٔ peri به معنی پیرامون، اطراف، در اطراف؛ زیست‌شناسی ← پیرا، برون، دور
- pericarde: برون‌شامهٔ قلب
- pericardial: برون‌شامه‌ای قلب
- periarticular: دور مفصلی، اطراف مفصلی (هوشمند)
- periarterial: اطراف سرخرگی، دور سرخرگی (هوشمند)

۵۲۸ - petro- petr-

- مأخوذ از یونانی petros: سنگ
- petrographe – petrographer: سنگ‌نگار، متخصص سنگ‌شناسی (فرهنگ علوم زمین)
- petrography(-ie): سنگ‌نگاری (فرهنگ علوم زمین)
- petrogenesis(-se): سنگ‌زایی (فرهنگ علوم زمینی)
- petrole: نفت

۵۲۹ -pexia -pexie-

مأخوذ از یونانی pexsis یا pexis: عمل جا انداختن، عمل ثابت کردن، استقرار دادن، عمل میزان کردن، راست کردن، در جای خود قرار دادن
nephropexie(-ia): سر جای خود قرار دادن کلیه، میزان کردن کلیه
(به وسیله عمل جراحی)
mastopexie(-ia): سر جای خود قرار دادن پستان یا پستان‌های پایین افتاده
به وسیله جراحی
hysteropexie(-ia): سر جای خود قرار دادن زهدان، رحم (به وسیله جراحی)

۵۳۰ -phakie -phaquie -phaco-

مأخوذ از یونانی phakos عدسی در اصطلاح فیزیکی: عدسی در اصطلاح پزشکی عدسی چشم
phacocite(-tis): التهاب عدسی چشم
phacoïd: عدسی شکل
aphakie(-ia): فقدان عدسی چشم، بی عدسی چشم
aphakic: بی عدسی چشم (صفت)

۵۳۱ -phagic -phagique -phagie -phage -phago-

مأخوذ از یونانی phagein خوردن phagia: خوری
aerophagia(-ie): بلع هوا، هوا بلعی
necrophage(-gous): لاش خوار، مرده خوار
anthropophage(-gous): آدم خوار (گوشت آدم)

۵۳۲ phallo- phall-

مأخوذ از لاتین phallus: آلت مرد، نره، نری، ذکر، آلت مرد در حال نعوظ.

در قارچ‌شناسی برخی از انواع قارچ‌ها با این کلمه آغاز می‌شود. (به‌علت شباهت)

phalliforme: نری‌شکل

phallotomy: آلت‌بری، بریدن آلت مردانه (هوشمند)

phallite(-tis): التهاب آلت مرد

۵۳۳- pharmaco- pharmac-

مأخوذ از یونانی pharmakon: دارو

pharmacology: داروشناسی. فارماکولوژی

pharmacotherapy(-ie): دارودرمانی (فرانسه)

pharmacie: داروخانه

pharmaco phobia: داروهراسی (براهنی)

۵۳۴- pharyngo- pharyng-

مأخوذ از یونانی pharynx: حلق (گلو)

pharyngite(-tis): التهاب حلق

pharyngology: حلق‌شناسی

pharyngopathy: بیماری حلق

۵۳۵- phasia-

مأخوذ از یونانی phasis: سخن، گفت، گوی، نطق، گفتار، قول، حرف

aphasia: زبان‌پریشی (براهنی)

آشوری ← زبان‌مردگی (?)

dysphasia: زبان‌پریشی (براهنی) (?)

آشوری ← دش‌درایی (?) (از درآیدن)

(مفاهیم این دو اصطلاح با یکدیگر فرق دارد. چنانکه زبان‌پریشی را در برابر اصطلاح نخست انتخاب نماییم که انتخاب شایسته‌ای است. در برابر کلمه دوم باید اصطلاح دیگری برگزید.)

۵۳۶ -phen- pheno-

مأخوذ از یونانی phainomena: پدیده، نمود، پدیدار

انگلیسی phenomene = phenomenon: نمود، پدیدار (آریانپور)
پدیده (شیروانلو)

phenomenology: نمودشناسی، پدیدارشناسی (آریانپور)، پدیده‌شناسی (صناعی)

phenotype: سنخ‌پدیداری (براهنی)

acouphene: شنیدن اصوات غیرطبیعی در داخل گوش بی‌آنکه از خارج باشد مانند: وزوز کردن و سوت کشیدن گوش

۵۳۷ -phil- -phile -philo-

مأخوذ از یونانی philos: دوست، یا مصدر philein: دوست داشتن

philanthropism: مردم‌گرایی (آریانپور)

acidophile: اسیددوست (واژه‌نامهٔ شیمی)، اسیدخواه

basophil(e): قلیادوست (فرهنگ علوم زیستی)

۵۳۸ -phlebo- phleb-

مأخوذ از یونانی phlebos: سیاهرگ

phlebology: سیاهرگ‌شناسی

phlebite(-is): التهاب سیاهرگ

phlebography: سیاهرگ‌نگاری

۵۳۹ -phobos -phobia -phobie -phobe

مأخوذ از عناصر یونانی phobos - phobos از ریشه phobos: هراس، ترس
 cancerophobia(-ie): سرطان‌هراسی
 claustrophobia(-ie): هراس از مکانهای بسته (براهنی)، تنگناهراسی (آشوری)
 غلط است: جزء یا بخش اول کلمه به معنی جای بسته، مکان بسته - همانگونه که
 براهنی می‌نویسد - است. تنگنا در زبان فارسی به معنی جای تنگ و باریک است.
 agoraphobia: هراس از مکانهای باز (براهنی). agora: از یونانی به معنی
 مکان و جای عمومی، فراخناهراس (آشوری) غلط است.

۵۴۰ -phonia -phonie -phone -phono- phon-

مأخوذ از یونانی phone: صدا، آوا
 dysphania: آواپریشی (براهنی)
 orthophonia(-ia): درست‌آوایی
 phonetics(-que): آواشناسی (شیروانلو)
 phoneme: واک (دکتر خانلری). واج (دکتر ثمره)

۵۴۱ -phore -phor-

مأخوذ از یونانی pherein: بردن، حمل کردن
 phosphore: فسفر
 electrophoresis(-ese): الکتروفور، الکتروفورز (واژه‌نامه شیمی)
 metaphor(e): استعاره (براهنی)

۵۴۲ -phote photo- phos-

مأخوذ از یونانی photos-phos: نور. ولی این عنصر از کلمه photography(ie)
 هم اخذ شده و به معنی: عکس، تصویر است.

photocell: فوتویاخته (?) (واژه‌نامه فیزیک)

photofission: فوتوشکافت (واژه‌نامه فیزیک)

photometry: نورسنجی (واژه‌نامه فیزیک)

phosphor: جزء اول به معنی نور است

۵۴۳ -phrenic(o)- phreno- -phrenie -phrene- phren-

مأخوذ از یونانی phrenos, phren: دیافراگم، حجاب حاجز

phrenoptosis: افتادگی حجاب حاجز (طباطبایی)

phrenic(-que): حجاب حاجزی (هوشمند)

۵۴۴ -phrenie -phrene -phreno- -phrenia- phreni- phreno-

مأخوذ از یونانی phren: عقل، روح، روان، خرد، هوش، ذهن

schizophrenia(-ie): اسکیزوفرنی

oligophrenia(-ie): عقب‌ماندگی ذهنی (براهنی)

۵۴۵ -phylaxie

مأخوذ از یونانی phylaxis: حمایت، حفاظت، دفاع، مداخله، پاسداری

anaphylaxie - anaphylaxis - anaphylaxy: حساسیت زیاد نسبت به ماده

پروتئینی در بدن (پروتئین خارجی یا مواد آنتی ژنتیک...)

prophylaxie - prophylaxis - prophylaxy: هر نوع حفاظت و پیشگیری

ضدبیماری

۵۴۶ -phylle -phyllo- -phyll-

مأخوذ از یونانی phullom: برگ

chlorophylle: کلروفیل، سبزینه

phylloid: برگ‌مانند (زیست‌شناسی)
 phyllophagous: برگ‌خوار (زیست‌شناسی)

۵۴۷ -physe

مأخوذ از یونانی phusis: رشد، گسترش، ازدیاد
 hypohyse(-is) (hypophysis): هیپوفیز
 زیست‌شناسی ← زیروخشه (?)
 epiphyse(-is): اپی‌فیز
 زیست‌شناسی ← رووخشه (?)
 apophyse(-is): آپوفیز

۵۴۸ -physio

مأخوذ از یونانی phusis: طبیعت
 physiology: فیزیولوژی
 physiotherapie - physiotherapy: هوشمند ← فیزیک‌درمانی
 هوشمند ← درمان فیزیکی، درمان بیماری‌ها به کمک وسایل فیزیکی
 آشوری ← تن‌درمانی
 براهنی ← درمان فیزیکی

۵۴۹ -phyte -phyto

مأخوذ از یونانی phuton: گیاه، نبات
 phytotherapy: گیاه‌درمانی (و مقصود گیاه‌های دارویی یا گیاه‌هایی است که به‌منزله دارو به‌کار می‌روند)
 phytopathology: آسیب‌شناسی گیاهی (هوشمند)
 phytolith: گیاه‌سنگ (زیست‌شناسی)

۵۵۰- pico-

این پیشوند نشانه مقداری معادل 10^{-12} (یک تریلیونیم) است (هوشمند)
pictogram(-me): 10^{-12} (۱ گرم) picometre: 10^{-12} (۱ متر)

۵۵۱- pilo- pil-

مأخوذ از لاتین pilus: مو
pilose: تاردار (زیست‌شناسی)، پوشیده از موهای نرم و لطیف (?) (فرهنگ
علوم زیستی)
pileou: مودار (هوشمند)

۵۵۲- piri-

مأخوذ از لاتین pirum: گلابی
piriform(e): گلابی‌ریخت (زیست‌شناسی)، گلابی‌شکل
pirus communis: نام گونه درخت گلابی (فرهنگ علوم زیستی)

۵۵۳- pisi-

مأخوذ از لاتین pisum: نخود
pisiform(e): نخودی (زیست‌شناسی)، نخودی‌شکل

۵۵۴- plasy- plasia- plasie-

مأخوذ از یونانی plasis: طرح‌ریزی. عمل طراحی کردن. تشکیل. ایجاد. تولید.
گسترش

aplasia: ناسازی (هوشمند) نادشتاری (?) (زیست‌شناسی)
dysplasia: اختلال تکاملی (هوشمند) دش‌دشتاری (?) (زیست‌شناسی) دش -
بالی (?) (آشوری) بی‌قرارگی (براهنی) (?)

۵۵۵ -plas- -plasty -plastie- plast- -plaste

مأخوذ از یونانی plassein: طرح کردن، ساختن، ایجاد کردن، تولید کردن
 rhinoplasty(-ie): ترمیم بینی (به‌وسیله جراحی)
 arthroplasty: ترمیم مفصل (به‌وسیله جراحی)
 plasticite - plasticity: شکل‌پذیری، قالب‌پذیری، نرمی ... (هوشمند)

۵۵۶ -plegia -plegique -plegie

مأخوذ از یونانی plessein: زدن، ضربه زدن (حمله کردن) (در پزشکی به‌معنای فلج نیز متداول شده است)
 hemiplegia: فلج نیمه بدن - نیمه‌فلجی (هوشمند) (در صورتی که مقصود از نیمه، نصف یک چیز باشد مثلاً نیمه بدن (نصف بدن) نیمه مغز (نصف مغز))
 paraplegia: فلج پاها، دو عضو تحتانی، گاه همراه با فلج اسفنکترهای تحتانی از قبیل اسفنکتر مقعدی و اسفنکتر مثانه

۵۵۷ pleuro- pleur-

مأخوذ از یونانی pleura: پهلوی، در اصطلاح پزشکی (آناتومی): جنب
 pleural: جنبی
 pleuresie - pleurisy: التهاب جنب، ذات‌الجنب

۵۵۸ plexus

مأخوذ از لاتین plexus: شبکه
 plexus facial: شبکه صورتی (طباطبایی)
 plexus hepatic: شبکه کبدی (طباطبایی)

۵۵۹ -plica -plica

مأخوذ از لاتین plico: چین دادن، تا کردن

plication: عمل چین دادن، عمل تا کردن (هوشمند)
fundoplication: چین دادن ته، تا کردن انتها ...

۵۶۰ -pnea -pnee

مأخوذ از یونانی pneoe: فوت، دم، باد، نفس، تنفس
apnea - apnee: خفگی، قطع نفس
dyspnea - dyspnee: تنگ نفس، دش دمی (?) دم دشواری (زیست شناسی)

۵۶۱ -pneumato- pneumat- pneum-

مأخوذ از یونانی pneuma: فوت، دم، هوا، باد، گاه ریه، شش
pneumatic(-que): هوایی، تنفسی (هوشمند)
pneumatograph: دستگاهی برای ثبت حرکات قفسه سینه (هوشمند)
pneumatocele: فتق ریه، فتق شش (طباطبایی)

۵۶۲ -pneumono- pneumon- pneumo-

مأخوذ از یونانی pneumon: ریه، شش
pneumology: شش شناسی، ریه شناسی (و مجاری تنفسی)
pneumonia - pneumonie (یونانی pneumonia) التهاب ریه، پنومونی،
ذات الریه، التهاب حاد ریه
pneumonography (-ie): شش نگاری، پرتونگاری شش — رادیوگرافی
شش ها (هوشمند)

۵۶۳ -podie -pode- podo- pod-

مأخوذ از یونانی podos, pous: پا
pseudopodium: پایهای دروغین (فرهنگ علوم زیستی)

apoda: بی‌پایان (فرهنگ علوم زیستی)
platypodidae: پهن‌پایان (زیست‌شناسی)

۵۶۴ -poïese

مأخوذ از یونانی poieo: ساختن، اجرا کردن، تولید کردن، آفریدن
hematopoïese(-sis): خون‌سازی
erythropoïese(-sis): گویچه‌سرخ‌سازی
cytopoïese(-sis): یاخته‌سازی

۵۶۵ -poecilo- poïkilo-

مأخوذ از یونانی poikilos: متغیر
poïkilothermic: خون‌سرد (فرهنگ علوم زیستی)
poïkilothermous: خون‌سرد (زیست‌شناسی)
poïkilothermy: خون‌سردی (زیست‌شناسی)

۵۶۶ -polite -pole- poli-

مأخوذ از یونانی polis: شهر
policlinic: کلینیک شهر. ولی این مفهوم تحول یافته است.

۵۶۷ -polio

مأخوذ از یونانی polio: خاکستری
poliomyelitis(-itis): التهاب ماده‌ خاکستری نخاع. پولیومیلیت
polio: ماده‌ خاکستری دستگاه عصبی
polioencephalitis(-itis): التهاب ماده‌ خاکستری مغز

pollaki ۵۶۸

مأخوذ از یونانی pollakis: اغلب، مکرر
pollakiurie – pollakisurie(-ia): ادرار مکرر و هربار مقدار کم

pollex ۵۶۹

مأخوذ از لاتین: شست

poso- ۵۷۰

مأخوذ از یونانی poson: چند، (چندی)، کمیت
posology(-ie): چندی‌شناسی، مقدارشناسی، مطالعه مقدار و دوز داروها

posth- ۵۷۱

مأخوذ از یونانی posthe: پوست ختنه، قلقت
posthite(-itis): التهاب پوست ختنه
posthectomy(-y): ختنه کردن، بریدن یا برداشتن پوست ختنه

poto- ۵۷۲

مأخوذ از یونانی potos: نوشیدنی
potomanie(-ia): جنون نوشیدن مایعات، حرص نوشیدن مایعات، نوشیدن
مایعات به مقدار بسیار زیاد و غیرطبیعی، اما کلمه dispomania: به معنی مصرف
بسیار زیاد مشروبات الکلی است.

-praxie ۵۷۳

مأخوذ از یونانی praxis: حرکت، جنبش، کنش
praxie – praxia: در پزشکی، به حرکات هماهنگ بدن گویند. حرکات و

جنبشهای طبیعی و هماهنگ در مقابل: apraxia - apraxie ۱- حرکات ناهماهنگ و پریشان. ۲- ناکاری (هوشمند). ۳- کنش‌پریشی (براهنی). در زبان آلمانی: praxis به مفهوم کنش به کار رفته است (مأخوذ از لاتین). apraxia در زبان فارسی به ناتوانی. ناتوانی در حرکات هم ترجمه شده است.

۵۷۴- presbyo- presby-

مأخوذ از یونانی presbutes: پیر، کهن سال
presbyatry: درمان بیماریهای سنین پیری (هوشمند)
presbyopia: پیرچشمی (براهنی)
presbyte: پیرچشم (زیست‌شناسی)

۵۷۵- primo- primi-

مأخوذ از لاتین primus: نخستین
primitive: از لاتین primitivus: آنکه نخست زاده شده، ابتدایی، اولیه
(فرهنگ علوم زیستی)
primal: آغازین (براهنی)

۵۷۶- privia- prive-

مأخوذ از لاتین privare: محروم بودن، محروم کردن
calciprive(-ia): محرومیت از کلسیم calciprive: محروم از کلسیم
ferriprive: محروم از آهن

۵۷۷- pro-

مأخوذ از لاتین pro: در جلوی. در پیش. به جلو. پیش از
procephalic: جلو سر (هوشمند)
prothorax: پیش‌سینه (فرهنگ علوم زیستی)

۵۷۸- procto- proct-

مأخوذ از یونانی proktos: مقعد، راست‌روده
proctite (-itis): التهاب راست‌روده (هوشمند)
proctalgia: درد راست‌روده

۵۷۹- proto- prot-

مأخوذ از یونانی protos: نخستین، ابتدایی، اصلی
protozoa – protozoairs: تک‌یاخته‌ایها
protoplasm: پروتوپلاسم

۵۸۰- proxim-

مأخوذ از لاتین proximus: بسیار نزدیک، قریب
proxiamal: نزدیک

۵۸۱- pseudo- pseud-

مأخوذ از یونانی pseudes: دروغگو
pseudocustom: اسم دروغین (آریانپور)
pseudo-word: کلمه‌نما (اختیار)
pseudoarthrite(-itis): آرتريت کاذب (هوشمند)

۵۸۲- psycho- psych-

مأخوذ از یونانی؛ psukho – psuku از psukhe (ps: پسی): روان، روح
psychologie (-y): روان‌شناسی
psychography: روان‌نگاری (آریانپور)
psychodynamism: روان‌پویایی (آریانپور)

psychoanalysis: روان‌کاوی (آریانپور)

psychic: روانی (عنایت)

۵۸۳ -pter(o)- pteryg- ptere

مأخوذ از یونانی pteron: بال، پر

pteropoda: پریپایان (زیست‌شناسی)

pterygota: بالداران (فرهنگ علوم زیستی)

diptere: دوباله

diptera: دوبالان (فرهنگ علوم زیستی)

۵۸۴ -ptosis -ptose

مأخوذ از یونانی ptosis: سقوط، پایین افتادگی، فروافتادگی

nephroptose(-sis): افتادگی کلیه (طباطبایی). فروافتادگی، پایین افتادگی

کلیه

mastoptose = matoptosis: افتادگی پستان (طباطبایی)، فروافتادگی پستان

۵۸۵ -ptyalo- ptyal-

مأخوذ از یونانی ptualon: بزاق

ptyalism(e): سیلان بزاق، ترشح بیش از حد بزاق (هوشمند)، بزاق فزونی

ptyalith(e): سنگ بزاق (طباطبایی) = ptyalolith(e)

ptyalin(e): پیتالین، دیاستاز بزاق (هوشمند)

۵۸۶ -puer-

مأخوذ از لاتین puer: کودک، طفل

puerile: کودکی، مربوط به کودک

puericulture: روشها و دانستیهای آموزش و پرورش کودک
puerperal: پس‌زایمانی، دورهٔ پس از زایمان - مربوط به بعد از زایمان (هوشمند)

۵۸۷- punct- punct-

مأخوذ از لاتین punctus: نقطه، نیش. puncture: نیش زدن، سوزن زدن
punctum: جای نیش یا سوزن، سوراخ کوچک، نقطه
punctiform(e): نقطه‌مانند
acupuncture: طب سوزنی

۵۸۸- pykn(o)- pycno- pycn-

مأخوذ از یونانی puknos: غلیظ، ضخیم، کلفت، انبوه، ستبر، پرپشت، متراکم
pyknemia: غلیظ‌شدگی خون (هوشمند)
pyknic type: سنخ فربه تن (براهنی)
pynosis: انقباض هسته و متراکم شدن آن (فرهنگ علوم زیستی)
pycnometer: چگالی‌سنج

۵۸۹- pyelo- pyel-

مأخوذ از یونانی pulos: حفره، لگن
Pyelite-pyelitis: التهاب، لگنچه کلیه (حاد یا مزمن)
pyelography: لگنچه‌نگاری، عکس‌برداری از کلیه و یا لگنچه کلیه
pyelopathy: بیماری لگنچه یا در اصطلاح متداول، بیماری کلیوی

۵۹۰- pyle-

مأخوذ از pulos: در، باب
pylephlebite(-is): التهاب ورید باب
pylethrombosis: ترومبوز ورید باب

pyloro- pylor- ۵۹۱

مأخوذ از یونانی puloros و لاتین pylorus: دریچه، باب
pylorus. pylore: پیلور، باب‌المعده
pylorostenosis: تنگی باب‌المعده

pyo- ۵۹۲

مأخوذ از یونانی - puo از ریشه puon: چرک
pyogenous - pyogene. (pyogenic): چرک‌زا
pyotid: چرک‌مانند، شبه چرک

pyreto- pyret- ۵۹۳

مأخوذ از یونانی puretos: تب
pyretotherapy: تب‌درمانی
pyretogenous. pyretogene: تب‌زا
pyretology: تب‌شناسی (طباطبایی)

pyro- ۵۹۴

مأخوذ از یونانی - puro از ریشه puros: آتش، آذر
pyrometer: آذرسنج (واژه‌نامه فیزیک) تف‌سنج(?) (واژه‌نامه فیزیک)
pyrotic: سوزاننده (هوشمند)
pyrosis: پرسوزه (طباطبایی)

quadru- quadri- quadr- ۵۹۵

مأخوذ از لاتین quattuor: چهار
quadrant: فرانسون ← ربع

quadrilateral: فرانسون ← چهارضلعی
quadruplication: عمل چهار برابر کردن (واژگان ریاضی)

۵۹۶- quartan- quarte

مأخوذ از quart و لاتین quartus چهارم، چهارمین
fever quartan. fievre quarte: تب ربع (و در حقیقت به تبی گویند که
روز چهارم می‌آید) تب چهاریک (هوشمند) تبی که هر ۷۲ ساعت یکبار عود
کند (هوشمند)

۵۹۷- quinqu- quint- quinqu-

مأخوذ از لاتین quinque: پنج
quintet: پنج تایی (واژه‌نامه شیمی)
quinquevalent: پنج ظرفیتی (هوشمند)

۵۹۸- rachio- -rachie- rachi-

مأخوذ از یونانی rhakhis ستون فقرات، فقرات، مهره پشت
rachiorachy بیماری ستون مهره‌ای (هوشمند)
rachidian: ستون مهره‌ای (زیست‌شناسی)
proteinorachie = albuminorachie(-ia): پروتئین در مایع نخاعی

۵۹۹- radio- radi-

مأخوذ از لاتین radius: پرتو، شعاع
radiography: پرتونگاری
radiotherapy: پرتودرمانی
radiometry: تابش‌سنجی (واژه‌نامه فیزیک)
radioactivity: پرتوزایی (واژه‌نامه فیزیک)

۶۰۰- radico- radic-

مأخوذ از radicalis از ریشه radix ریشه

ridicule از لاتین radícula مصغر radix (ریشه) ریشک

radical ریشه (واژگان ریاضی)

radicular ریشه‌ای

۶۰۱- re-

پیشوند مأخوذ از لاتین re - به مفهوم: بازگشت. کنشی به عقب. برگشت
حالتی به گذشته. تکرار چیزی. تأکید در چیزی. اتمام چیزی یا امری. مشابهت
چیزی با گذشته... .

readjustment سازگاری مجدد (براهنی)

reconstruction بازسازی (آریانپور) نوسازی (آرام)

۶۰۲- recto- rect-

مأخوذ از لاتین rectum راست‌روده

rectal راست‌روده‌ای

rectitis - rectite التهاب راست‌روده

rectocele فتق راست‌روده (طباطبایی)

۶۰۳- reno- reni- ren-

مأخوذ از لاتین ren - renis کلیه

renal کلیوی

reniform کلیه‌شکل. کلیه‌مانند

renopathy بیماری کلیه

۶۰۴- reticulo- reticul-

مأخوذ از لاتین reticulum شبکه، تور

reticular شبکه‌ای

reticulation شبکه‌بندی. تورینه‌بندی (؟) (زیست‌شناسی)

reticulum شبکه کوچک. تورینه (؟). نگاری (دومین معدهٔ نشخوارکنندگان

(هوشمند))

۶۰۵- retract-

مأخوذ از لاتین retractare عقب کشیدن. پس کشیدن. به عقب بردن

retraction تو کشیدن. تو بردن. قبض (هوشمند)

retractor متقبض‌کننده (هوشمند)

۶۰۶- retro-

مأخوذ از لاتین retro به عقب، به پس

retrograde پس‌گستر (براهنی)

retrospection بازنگری (براهنی)

retrognatism(e) عقب رفتن قوس دندانی (اصطلاحات علمی)

۶۰۷- rhabd- rhabdo-

مأخوذ از یونانی rhabdos میله، ترکه، چوب کوچک - (به معنی مخطط هم

به کار می‌رود)

rhabdoïd(e) میله‌ای شکل

rhabdomyome(-a) تومر عضلات مخطط (رشته‌های عضلات مخطط)

این نوع تومر اغلب خوش‌خیم است

۶۰۸-rheo-

مأخوذ از یونانی rheo: rhein جاری شدن، ریختن، جریان داشتن، جاری، جریان

rheology روانه‌شناسی (؟) (زیست‌شناسی) در این معنی بهتر است روانی‌شناسی یا سیلان‌شناسی باشد. اما مفهوم فیزیکی آن وسیع‌تر است. در فرهنگ علوم زمین در برابر این کلمه آمده است: سیال‌شناسی، روانه‌شناسی، رشته‌ای از علم فیزیک می‌باشد که اصول و قوانین حاکم بر جریان مواد را مورد بررسی قرار می‌دهد... مطالعه تغییر شکل اجسام. علم جریان و تغییر شکل ماده

rheoscope جریان‌یاب (هوشمند) دستگاه تعیین‌کننده وجود جریان برق

۶۰۹-rhino- rhin-

مأخوذ از یونانی rhino: rhis بینی

rhinal مربوط به بینی، بینی، دماغی

rhinophonia صدای خیشومی (براهنی)

rhinite(rhinitis) التهاب بینی، رینیت

۶۱۰-rhize- rhizo- rhiz-

مأخوذ از یونانی rhiza ریشه

rhizoid ریشک، ریشه‌نما (فرهنگ علوم زیستی)

rhizosphere محیط ریشه (واژه‌نامه کشاورزی)

mycorrhize mycorrhizae قارچ ریشه

۶۱۱-rhod- rhodo-

مأخوذ از یونانی rhodon سرخ، قرمز

rhodophyceae: قرمز جلبکیان (زیست‌شناسی)، جلبک‌های قرمز (فرهنگ علوم زیستی)
rhodopsin: ارغوان شبکیه (هوشمند)

۱۲- rhombo- rhomb-

rhombos: لوزی
rhomboid: لوزی شکل
rhombic: لوزی‌شکل (واژگان ریاضی)
rhombencephalon: دوک مغز، مغز دوکی (زیست‌شناسی)

۱۳- rhum-

rhumatismos و لاتین rheumatismus ریزش خلط. این کلمات ترکیبی است و ریشه آن از یونانی rhein ریختن گرفته شده است. کلمه rheuma در لاتین به معنی ریزش آب یا مایع یا خلط از بینی به کار رفته و اصل آن از یونانی به معنی ریزش خلط است اما کلمه rhumatisme یا rheumatism به معنی درد مفاصل (حاد یا مزمن) یا دردهای عضلات و تورم مفاصل به کار می‌رود. از rheumatology
rhumatologie روماتیسم‌شناسی از rheum یا rhume ریزش آب بینی. دفع خلط

۱۴- -rrhagia -rrhagie -rragie

erragen از یونانی rhagnumi به معنی شکستن و خرد کردن و به طور مجازی فوران کردن - عنصر بالا در معنی فوران، ریزش، ریزی به کار می‌رود.
hemorrhagie(-ia): خونریزی

menorrhagie(-ia): از دیاد خون قاعدگی

rhinorrhagie(-ia): خونریزی بینی

در همه موارد نیز حرف (h) می‌تواند بعد از (rr) قرار گیرد

۶۱۵ -rrhaphy -rraphie

مأخوذ از یونانی rhaphe: دوختن، عمل؛ دوختن، خیاطی کردن، بخیه زدن
 palatorrhaphy palatorraphie: بخیه زدن کام. (سقف دهان)
 perineorrhaphy - perineorrhaphie: بخیه زدن میان دو راه. یا میانین. پرینه

۶۱۶ -rrhea -rree -rrhee

مأخوذ از یونانی rhein: ریختن
 otorrhea -otorrhee: ترشح از گوش، ترشح گوشی
 leucorrhea -leucorrhee: ترشح مایع سفید از مهبل

۶۱۷ -rrhexis -rrhexie

مأخوذ از یونانی rhexis: عمل پاره شدن، قطع (مثلاً یک رگ)، گسستگی، گسیختگی، گسلش
 caryorrhexis. caryorrhexie: در قدیم: karyorrhexis: پاره شدن هسته (سلول). تکه شدن هسته
 elastorrhaxis -elastorrhexie: پاره شدن (گسیختگی، گسلش)، الیاف ارتجاعی

۶۱۸ -rubr- rub-

مأخوذ از لاتین rubeus: قرمز، سرخ
 rubeola -rubeole: سرخک
 rubor: سرخی
 rubriblast: از گونه‌های گویچه قرمز

۶۱۹ -saccharo- sacchar-

مأخوذ از یونانی sakkharon و لاتین saccharum: قند (شکر)

saccharose: ساکاروز، قند معمولی، قند

saccharine: ساکارین

sacchariferous: قنددار (زیست‌شناسی)

۶۲۰- sacc-

مأخوذ از لاتین saccus: کیسه

sac: کیسه

sacciform(e): کیسه‌شکل

sacculaire: sacculaire: کیسه‌ای

saccule: کیسک (طباطبایی)

۶۲۱- sacro- sacr-

مأخوذ از لاتین sacrum: چیز مقدس

os sacrum: استخوان خاجی

sacrodynie(-a): درد ناحیه خاجی

sacriplex: شبکه خاجی (هوشمند)

۶۲۲- salping- salpingo- salpinx-

مأخوذ از یونانی salpigx, salpiggos: بوق، شیپور - (در آناتومی لوله)

salpingite(-is) (salpingitis): التهاب لوله رحمی، التهاب شیپور یا لوله استاش

salpingography: عکس‌برداری از لوله رحم یا مجرای شنوایی

hydrosalpinx: تجمع مایع سروزی در لوله‌های رحم (هوشمند)

۶۲۳- sapon-

مأخوذ از لاتین saponis, sapo: صابون

saponification: صابونی شدن (واژه‌نامه شیمی)

saponaceous - saponace: صابونی

۶۲۴-sapro-

مأخوذ از یونانی sapos: فاسد، پوسیده، گندیده، متعفن

saprogenous, saprogene: گندزا

saprophyte: گندرو (فرهنگ علوم زیستی)

saprophagous, saprophage: گندخوار

۶۲۵-sarco

مأخوذ از یونانی sarx, sarcos: گوشت، گوشت بدن

sarcoïd: گوشت‌مانند، گوشتی

sarcophagy: گوشت‌خواری (زیست‌شناسی)

sarcology: مطالعه علمی دربارهٔ بافتهای نرم بدن (هوشمند)

۶۲۶-saturn-

مأخوذ از لاتین saturnus: نام یکی از خدایان رومیها (پدر ژوپیتر) در پزشکی،

به‌ویژه در داروسازی به مشتقات سرب اطلاق نمایند:

sel de saturne: نمک سرب

saturnism(e): مسمومیت با سرب یا بانمک سرب

۶۲۷-scaphe- scapho- scaph-

مأخوذ از یونانی skaphe: زورق، قایق، ناو

scaphoïde: ناوی (اصطلاحات علمی)

scaphopoda: ناوپائیان (زیست‌شناسی)

scaphocephaly: حجمهٔ زورقی (هوشمند)

۶۲۸- scapulo- scapul-

مأخوذ از scapulae: کتف

scapulaire. scapular: کتفی

scapulopexy: ثابت نگهداشتن استخوان (کتف) با عمل جراحی (هوشمند)

۶۲۹- scato

مأخوذ از یونانی skatos این کلمه genitif (حالت وابستگی) از کلمه skor

به معنی: مدفوع، غایط، فضله است. (نجاست)

scatophagy: نجاست خواری (براهنی). سرگین خواری (زیست شناسی)

scatophobia: نجاست هراسی (براهنی)

scatology: سرگین شناسی (زیست شناسی)

۶۳۰- schizo- -schisis -schizis -schizie -schist(o)-

مأخوذ از یونانی skhizein: شکافتن

schizocarp: رخنه بر (?) (زیست شناسی) شکافته بر

schizonychia: ناخن شکاف دار، شکافت ناخن (هوشمند)

schizophrenia: اسکیزوفرنی (براهنی)

۶۳۱- scintillo- scintill- scinti-

مأخوذ از لاتین scintilla: جرقه، اخگر

scintillation: جرقه زنی (زیست شناسی) سوسو زدن، سوسوزنی (?)

(واژه نامه فیزیک)

scintillator: جرقه زن (زیست شناسی) سوسوزن (?) (واژه نامه فیزیک)

۶۳۲- sciss

مأخوذ از لاتین scissum: پارگی، شکاف، بریدگی، سوراخ، منفذ

scissure: شکاف (اصطلاحات علمی)

scssiparite: تقسیم ساده (اصطلاحات علمی)

۶۳۳- scolio-

مأخوذ از skolios: خمیده، پیچیده، پیچ‌دار، خم‌دار

scoliosis. scoliose: خمیدگی جانبی ستون فقرات

scoliotic. scoliotique: خمیده، مربوط به خمیدگی ستون فقرات

(هوشمند)

۶۳۴- scoto-

مأخوذ از یونانی sklotia: تاریکی، تیرگی

scotoma = scotome: لکه کور (در میدان دید)، نقطه کور (براهنی)

scotophilia: عشق به تاریکی، تاریکی‌دوستی (هوشمند)

scotophobia: تاریکی‌هراسی

۶۳۵- scrot-

مأخوذ از لاتین scrotum: پوست خایه

scrotal: مربوط به پوست خایه

۶۳۶- sebo- seb-

مأخوذ از لاتین sebum: بیه، روغن، چربی

sebum: ماده چربی (روغنی) غدد چربی زیر مو

sebaceous. sebace: چربی، مربوط به چربی (هوشمند)

sebrrhea: افزایش شدید ترشح چربی از غدد چربی زیر مو (غدد چربی

پوست)

۶۳۷- semeio- semio-

مأخوذ از یونانی semeion: نشانه، علامت

semeiology – semiology: نشانه‌شناسی (عنایت)

semeiotic – semiotic: مربوط به نشانه‌ها (هوشمند)، نشانه‌ای

۶۳۸- semin-

مأخوذ از لاتین semino: بذر افشاندن، تخم کاشتن، تخم افشاندن (در پزشکی به منی اطلاق می‌شود)

seminal: مربوط به اسپرم، مربوط به منی، منسوب به منی

seminiferous = seminifere: منی‌بر، حامل منی، تولیدکننده منی

۶۳۹- sinistr(o)- senestro-

مأخوذ از لاتین sinister: چپ (دست چپ)

sinistropedal: چپ پا (زیست‌شناسی)

sninistrotorsion: چپ‌گرد (زیست‌شناسی)

sinister: چپ، در طرف چپ (هوشمند)

sinistrocardia: تغییر مکان قلب به طرف چپ (هوشمند) (چپ‌تر)

۶۴۰- septic- sepsic- septique-

مأخوذ از یونانی sepsis: فساد، گندیدگی، پوسیدگی، ارتشاء

septicemie(-ia): گندخونی

septic: عفونی

antiseptic – antiseptique: گندزدا، پلشت‌بر

asepsis: پلشت‌بری (هوشمند)

۶۴۱- septo- sept-

مأخوذ از لاتین septum: پرده، تیغه، دیواره نازک

septum nasal: دیواره (تیغه) بینی

septula: دیواره کوچک، تیغه‌های کوچک (هوشمند)

septate: دیواره‌دار (هوشمند)

۶۴۲- sero- ser-

مأخوذ از لاتین serum: آب شیر بریده، آب پنیر، (در پزشکی مایعی که پس از بسته شدن یا دلمه شدن خون حاصل می‌شود)

serology: سرم‌شناسی

serotherapy: سرم‌درمانی

serapheresis: تولید سرم از طریق پلاسما فرز (هوشمند)

۶۴۳- sext- sex-

مأخوذ از لاتین sex: شش (شماره شش)

sextant: یک‌ششم (یک‌ششم دایره: واژگان ریاضی)

sextan: هر شش روز یکبار، رجعت شش‌روزه (هوشمند)

sextipara: شش‌زا، زن شش‌زا (هوشمند)

۶۴۴- sexu- sexo-

مأخوذ از لاتین sexus: آلت تناسلی زن یا مرد - آلت تناسلی جانوران (ماده‌ی‌انر)

sexology: جنس‌شناسی (هوشمند، براهنی ...)

sexual: جنسی

sexuality: جنسیت، خواص (؟) اعضای جنسی ... (هوشمند)، جنسیت،

عطش جنسی (براهنی) (؟)، جنسیت، سکسیت (؟) (آشوری)

۶۴۵- sialo- sial-

مأخوذ از یونانی sialon: بزاق

sialolith: سنگ بزاق

sialology: بزاق‌شناسی

sialogogue: بزاق‌آور

۶۴۶- sider-

مأخوذ از لاتین sidus, sideria: ستاره، اختر، کوكب

sidereal: نجومی (واژه‌نامه فیزیک)

sideration: تثبیت ازت هوا به وسیله میکروارگانسیم‌های خاک (فرهنگ

علوم زمینی) [ریشه واژه لاتینی از sidus به معنی ستاره و کلمه فوق به معنی

موقعیت ستارگان - (فرهنگ علوم زمین)]

۶۴۷- sidero- sider- sider-

مأخوذ از یونانی sideros: آهن

siderurgy: ذوب‌آهن (فرهنگ اصطلاحات معدنی)

sideromagnetic(-que): آهن مغناطیسی (فرهنگ علوم زمین)

siderophilous: آهن دوست (هوشمند)

۶۴۸- sigmoïdo- sigmoïd-

مأخوذ از حرف الفبای یونانی sigma (حرف بزرگ) Σ زیگما. معمولاً شکل

حرف S و C را شبیه زیگما فرض می‌نمایند. به قسمت انتهایی قولون اطلاق

می‌گردد.

colon sigmoïd: قولون سیگموئید

sigmoïdite, sigmoïditis: التهاب سیگموئید

sigmoïdopexy, sigmoïdopexie: تثبیت سیگموئید (به وسیله جراحی)
 sigmoïdoscopy(-ie): سیگموئید بینی (هوشمند)

۶۴۹- sinistro- sinistr-

چپ: رجوع کنید به -senestr(o)

۶۵۰- sinus

- ۱- مأخوذ از لاتین sinus: حفره، فرورفتگی در استخوان، کاواک، چین، چینه
 sinusal: حفره‌ای، سینوسی
 sinusite - sinusitis: سینوزیت، التهاب سینوس‌ها
 ۲- مأخوذ از لاتین sinus: چین، جیب
 sinus: سینوس (ریاضی)
 sinusoid: سینوس‌وار (واژگان ریاضی) جیب‌نما
 sinusoidal: جیبی، سینوس‌وار، مربوط به منحنی سینوسی (واژگان ریاضی)

۶۵۱- sito- sitio-

- مأخوذ از یونانی siteo: تغذیه، غذا خوردن
 sitiology - sitology: خوراک‌شناسی (زیست‌شناسی)
 sitotherapy: خوراک‌درمانی

۶۵۲- somato- -somie -some- somat- soma-

- مأخوذ از یونانی soma: تن، بدن، جسم
 somatology: تن‌شناسی (براهنی)
 somatogenic: بدن‌زا (براهنی)،
 somatic: بدنی، تنی (زیست‌شناسی)، پیکری (هوشمند)
 somal: بدنی، تنی (هوشمند)

somatometry: بدن‌سنجی (هوشمند)

chromosome: کروموزوم

۶۵۳- somno- somn-

مأخوذ از لاتین somnus: خواب

somniferous _ somnifere: خواب‌آور

somnolence: خواب‌آلودگی، چرت

somnifugous: خواب‌زدا (براهنی)

somniloquy: خواب‌گفتاری (براهنی)

۶۵۴- sopor-

مأخوذ از لاتین sopor: خواب عمیق

soporific(-que): خواب‌آور (براهنی)

soporiferous: خواب‌آور (آشوری)

soporose: همراه با خواب عمیق یا اغماء (هوشمند)

۶۵۵- sperme- spermo- sperm- spermat- spermat- spermie-

مأخوذ از یونانی sperma: بذر، تخم

spermatozoid: اسپرماتوزوئید

spermatocyst: کیسه منی (هوشمند)

spermatic(-que): منوی

sperm: منی (هوشمند)

۶۵۶- spheno-

مأخوذ از یونانی sphenos: گوشه، زاویه، سه گوشه

sphenoïd: شب‌پره‌ای (به علت شباهت شب‌پره به سه‌گوشه)
sphenotemporal: شب‌پره‌ای، گیجگاهی (طباطبایی)

۶۵۷- sphinctero- sphincter-

مأخوذ از لاتین sphincter: ماهیچه حلقوی
sphincteralgie(-ia): درد اسفنکتر
sphincterotomy(-ie): اسفنکتربرداری، بریدن اسفنکتر

۶۵۸- splygmo- splygmy-

مأخوذ از یونانی sphugmos: نبض، نبض‌زنی، زنبش نبض
splygmyometer: نبض‌سنج
splygmology: نبض‌شناسی
splygmoïd: نبض‌مانند، شبه‌نبض

۶۵۹- spino- spini- spin-

مأخوذ از لاتین spina: خار، تیغ. ستون فقرات، مهره‌های پشت. ستون پشت
spines: خارها (فرهنگ علوم زیستی)
spine nasal: خاربینی (طباطبایی)
spinal: خاری، شوکی، نخاعی (طباطبایی)
spina: خار، شوک، تیره پشت، ستون مهره‌ها (طباطبایی)
spinobulbar: نخاعی، بصل‌النخاعی (هوشمند)
spinitis(spinite): التهاب نخاع
spinose: خاردار (واژه‌نامه محیط زیست)

۶۶۰- spiro-

مأخوذ از لاتین spirare: تنفس، نفس کشیدن، دم زدن

spiogram: دم‌نگاره

spirometer: دم‌سنج

spiograph: دم‌نگار

۶۶۱- splachno- splachn-

مأخوذ از یونانی splagkhnon: احشاء، اندرونه

splanchnology: احشاء‌شناسی، اندرونه‌شناسی

splanchnopathy: بیماری احشاء، بیماری اندرونه

splanchnic(-que): احشایی، اندرونه‌ای

۶۶۲- spleno- splen-

مأخوذ از یونانی splen: طحال، سپرز، اسپرز

splenic(-ic): طحالی، سپری، اسپری

splenite(-tis): التهاب سپرز

splenectomy: طحال‌برداری، سپرز‌برداری

۶۶۳- spondylo- spondyl-

مأخوذ از لاتین spondylus از اصل یونانی: ستون فقرات مهره پشت. ستون پشت

spondylite(-tis): التهاب ستون فقرات

spondylagia: درد مهره

spondylopathy: بیماری مهره‌ها، بیماری ستون پشت

۶۶۴- squirr(h)-

مأخوذ از یونانی skirrhos: غده سخت، غده سفت

squirr(h)e: تومور (غده) سرطانی (اپیتلیوم epitheliome، غده بدخیم

پوستی یا دارای منشأ پوستی)

۶۶۵- staped-

مأخوذ از لاتین stapedius: رکاب

stapedial: رکابی

stapedectomy: برداشتن استخوان رکابی

۶۶۶- staphylo- staphyl-

مأخوذ از یونانی staphule: خوشه، خوشه انگور، زبان کوچک

۱- زبان کوچک: staphylite - staphylitis: التهاب زبان کوچک

۲- میکروب‌های مجتمع شده، جمع شده مانند خوشه انگور (یا شبه آن)

staphylococcus - staphylocoque: استافیلوکوک

staphylocide: کشنده استافیلوکوک (استافیلوکک کش) عامل کشنده و

منهدم‌کننده استافیلوکوک

۶۶۷- static -stasis -statisme -statique -stase

مأخوذ از یونانی stasis: وقفه، توقف، مکث، ایست، کند شدن، بطئی

hemostasis: خون‌بندی (هوشمند)

hemostatique(-c): مربوط به خون‌بندی (هوشمند)

۶۶۸- staxis

مأخوذ از یونانی staxis: روان شدن، سیلان، روانی (معمولاً قطره به قطره)

epistaxis: خون‌دماغ

۶۶۹- steato- stear-

مأخوذ از یونانی steatos, stear: چربی

stearin: استئارین (استارین)

steatite(-is): التهاب بافت چربی

steatogenous: تولید چربی (هوشمند)

۶۷۰- sterco-

مأخوذ از لاتین sterco: مدفوع، کود حیوانی، سرگین، پیخال (زیست‌شناسی)

stercovorous: سرگین‌خوار (زیست‌شناسی)

stercus: سرگین، پیخال (زیست‌شناسی)، براز، مدفوع (طباطبایی)، مدفوع (هوشمند)

stercolith: سنگ مدفوعی (هوشمند) = stercolith

۶۷۱- stereo-

مأخوذ از یونانی stereos: جامد، سفت، برجستگی، آنچه که به‌نظر برجسته و دارنده بُعد و ژرفا می‌رسد

stereoscope: استروسکوپ، برجسته‌نما (فرهنگ علوم زمین)، سه‌بعدی نما (براهنی)

stereographic projection: تصویر برجسته (فرهنگ علوم زمین)

stereognosis: ادراک سه‌بعدی

stereoplasm: قسمت جامد پروتوپلاسم (هوشمند)

۶۷۲- stern- sterno-

مأخوذ از یونانی sternon و لاتین sternum: جناغ، جناغ سینه

sternal: جناغی

sternoïd: جناغی‌شکل

sternalgia: درد جناغ

۶۷۳- stetho-

مأخوذ از یونانی stethos: سینه

stethoscope: گوشی (پزشکی)

stethospasm: اسپاسم عضلات سینه (هوشمند)

۶۷۴- sthenia -sthenie

مأخوذ از یونانی sthenos: قوه، نیرو، توان

asthenie -asthenia: ضعف، ناتوانی

asthenique(-ic): ضعیف، منسوب به ضعف، مربوط به ضعف

neurasthenia(-ie): ضعف اعصاب، ناتوانی عصبی، خستگی شدید عصبی

(هوشمند)

۶۷۵- stomat- stomato- stomie -stomy-

مأخوذ از یونانی stoma: دهان، دهانه

stomatopathy: بیماری دهان

stomatology: دهان‌شناسی

stomatite(-tis): التهاب دهان (التهاب مخاط دهان)

colostomy(-ie): باز کردن دهانه به قولون

۶۷۶- strepto-

مأخوذ از یونانی streptos: خمیده، قوس‌دار

streptococcus -streptocoque: استرپتوکوک (به علت شکل قوس‌دار و

خمیده میکرب)

streptobacille, streptobacillus: استرپتوباسیل

۶۷۷- strum- struma

از لاتین struma: گواتر، خنازیر، (آماس غده تیروئید)
 strumectoy(-ie): غده تیروئیدبرداری، گواتربرداری
 strumite - strumitis: التهاب غده تیروئید. (در متون علوم پزشکی کلمات
 با یکدیگر خلط شده‌است: کلمه فوق در لاتین به معنی گواتر یا خنازیر است
 که بیماری غده تیروئید است.)

۶۷۸- styl-

مأخوذ از یونانی stulos: ستون

styloīd(e): ستونی شکل. در فارسی (اصطلاح پزشکی) نیزه‌ای. این اختلاف
 معنی بدین علت است که در زبان لاتین stylus یا به املاي صحیح آن stilus
 به معنی و مفهوم هر شیئی نوک تیز است از جمله قلم و نیزه و نوک چاقو و
 غیره ... این نام به زائده‌های استخوانی (apophyse) اطلاق می‌گردد که از بدنه
 یا تنه استخوان منشعب می‌شود. برخی متون آن را به ستون باریک تشبیه
 کرده‌اند (styloīd(e)) یعنی از معنی اصل یونانی و برخی دیگر آن را به قلم و
 شیئی نوک تیز (stilus) مانند کرده‌اند. اطلاق نیزه یا نیزه‌ای. در فارسی از معنی
 دوم است.

۶۷۹- sudor-

مأخوذ از لاتین sudor: عرق (عرق بدن). خوی
 sudorific: معرق (طباطبایی)
 sudoral: عرق‌دار (هوشمند)

۶۸۰- sulfur- sulfo- sulf-

مأخوذ از لاتین sulfur, sulfuris: گوگرد

sulfide: سولفید

sulfon: سولفون

sulfurique(-ic): سولفوریک

۶۸۱- syndesmo- syndesm-

مأخوذ از یونانی sundesmos: پیوندش، به هم پیوستن، عمل به هم پیوستن (کلمه ترکیبی است). در آناتومی به نسج یا بافتی اطلاق می‌شود که دو استخوان را به هم اتصال می‌دهد: زردپی، پیوند... رباط

syndesmology: رباط‌شناسی

syndesmoma: تومور بافت هم‌بند (بافت همبند. بافت رباط...) (هوشمند)

syndesmite(-is): التهاب رباط

(اصطلاح دیگر برای رباط ligament است که فارسی آن «بند» نامگذاری شده است)

۶۸۲- syringo- syring-

مأخوذ از یونانی surinx: سوراخ، کانال، لوله، فستول

syringe: سرنگ (سوزن) (وسیله تزریق) مأخوذ از لاتین syringae از اصل

surinx یونانی

syringomyelia(-ie): پیدایش حفرات پرمایع در نخاع (هوشمند)

۶۸۳- tact-

مأخوذ از لاتین tactus: لمس، بساوش، بساویی

tactile: لمس‌کردنی (هوشمند) بساوشی (براهنی) (بسایدنی. ن)

tactual: بساوشی، لمس (براهنی)

tactometer: لمس‌سنج (هوشمند)

۶۸۴- tarse- tarso- tars-

مأخوذ از یونانی tarsos: حصیر، سبد، ردیف انگشتان پا، کف‌پا، پا، ردیف، پره‌های پرندگان در روی بال. ردیف مژه‌ها در روی پلک، ردیف دندان‌های اره، ردیف پاروها در قایق ... در آناتومی به مچ پا و انتهای پلک، جایگاه مژه‌ها گفته می‌شود.

tarsite(-tis): التهاب انتها (یا غضروف) پلک

tarsomalacie(-ia): نرم‌شدگی غضروف مچ پای (هوشمند)

tarsoplasty: ترمیم پلاستیک غضروف پلکی (هوشمند)

۶۸۵- tele- tel-

مأخوذ از یونانی tele: دور

telepathy: اندیشه‌خوانی، دورآگاهی (براهنی)

telemetry: دورسنجی

teleceptor: دورگیرنده (هوشمند)

۶۸۶- tendin- teno- ten-

مأخوذ از لاتین tendo: از اصل یونانی tenon: زردپی، وتر

tendon: زردپی، وتر، زردپی یا وتر آشیل

tenalgia(-ia): درد زردپی، درد وتر

tendinite(-tis): التهاب وتر

۶۸۷- ter-

مأخوذ از لاتین ter: سه بار

ternary (انگلیسی): سه‌تایی (واژه‌نامه شیمی)

ternaire (فرانسه): سه‌تایی (اصطلاحات علمی)

terné: سه‌تایی (اصطلاحات علمی)

ternate: سه‌گانه (زیست‌شناسی)

۶۸۸- terato- terat-

مأخوذ از یونانی teratos, teras: هیولا، غول، دیو (در پزشکی گاه ناقص‌الخلقه)
teratoïd: هیولامانند، غول‌مانند

teratogenesis: غول‌ساز، دیوساز، هیولاساز، تولید جنین ناقص‌الخلقه یا
عجیب‌الخلقه

teratism: جنین‌غولی (هوشمند)

teratology: کژریختی‌شناسی (براهنی)

۶۸۹- tatano- tetan-

مأخوذ از یونانی tetanos: خشکی، سختی، جمود، جمود عضلانی
tetanus: کزاز

tetanoïd: کزازمانند، شبه‌کزاز

tetaniiform: کزازی‌شکل

۶۹۰- tetra-

مأخوذ از یونانی tetra-, tettara: چهار (عدد چهار)

tetrad- tetrade: گروه چهارتایی (اصطلاحات علمی)، چهارتایی،
چهارارزشی (اصطلاحات علمی)

tetragone-tetragon: چهارسویکی، چهارگوش و طرفین مسطح (اصطلاحات
علمی)

tetrahedron: چهاروجهی (فرانسون، واژگان ریاضی)

tetrabrachius: چهاربازو (هوشمند)

thalasso- thalass- ۶۹۱

مأخوذ از یونانی thalassa: دریا

thalassophobia: دریاگریز (فرهنگ علوم زمین)، دریاهراس

thalassic: دریایی (فرهنگ علوم زمین)

thalassotherapy: دریادرمانی

-thanasie -thanato- ۶۹۲

مأخوذ از یونانی thanatos: مرگ

thanatoïd: شبه‌مرگ، مرگ‌مانند

thanatology: مرگ‌شناسی (براهنی)

thanatos: غریزه مرگ (براهنی)

thanatophobia: مرگ‌هراسی (براهنی)

thel- ۶۹۳

مأخوذ از یونانی thele: نوک پستان

thelite(-tis): التهاب نوک پستان

thelalgie(-ia): درد نوک پستان

therapy -therapie -therapeut- ۶۹۴

مأخوذ از یونانی therapeia: درمان و therapeuein: درمان کردن

radiotherapy: پرتودرمانی

psychotherapy: روان‌درمانی

therapeutic(-que): درمانی

therapeutics, therapeutique: درمان‌شناسی (هوشمند)

۶۹۵-thermy -thermia -thermie -thermo- therm-

مأخوذ از یونانی thermos: گرم، داغ و thermainein: گرم کردن
 thermometer: گرماسنج، دماسنج
 thermotherapy: گرمادرمانی، دمادرمانی
 thermograph(e): دمانگار (اصطلاحات علمی)
 hypothermy: کم‌حرارتی، کم بودن حرارت بدن (هوشمند)

۶۹۶-thio- thi-

مأخوذ از یونانی theion: گوگرد
 A. thiocarbonic(-ique): (اسید) تیوکربنیک (HCO_2SH)
 thioalcohol: تیول
 thiophil: گوگرددوست، گوگردگرا
 thiemia: وجود گوگرد در خون

۶۹۷-thoraco- thorac-

مأخوذ از یونانی thorakos: thorax: قفسه سینه
 thoracodynia: درد قفسه سینه
 thoracopathy: بیماری اعضای قفسه سینه (هوشمند)
 thoracic: سینه‌ای، قفسه سینه‌ای، مربوط به قفسه سینه

۶۹۸-thrombo- thromb-

مأخوذ از یونانی thrombos: ریگ، سنگ‌ریزه (در پزشکی لخته)
 thrombosis- thrombose: تشکیل لخته، ایجاد لخته (در رگ یا در خون)
 thrombus: لخته
 thromboïd: لخته‌مانند

۶۹۹ -thymie -thym-

مأخوذ از یونانی thymia - از thumos: جان، عاطفه

thymus: غده تیموس

thymitis: التهاب تیموس

thymitis: التهاب تیموس

thymoma: تومور تیموس (هوشمند)

thymogenic: دارای منشاء هیستریک یا عاطفی (هوشمند)

۷۰۰ -thyro- -thyreo-

مأخوذ از یونانی thuroeides: شبیه در، شبه در، از کلمه thura: در، دروازه، دهانه غار، در خانه، در اطاق ... (در پزشکی غده تیروئید). این کلمه در یونانی باستانی به معنی سپر نیز به کار رفته است در نتیجه تیروئید: شبه سپر است.

thyroxine: هورمون اصلی تیروئید (تیروکسین)

thyroiditis: آماس غده سپری (طباطبایی) - (بهتر است از تیروئید استفاده شود)

thyropeia: کم کاری غده تیروئید

۷۰۱ -tocie -toco-

مأخوذ از یونانی tokos: زایمان

tocophobia: زایمان هراسی، هراس از زایمان

tocopherol: نوعی الکل موجود در روغن نباتی (به ویژه روغن جوانه گندم و کاهو. ویتامین E از مشتقات این الکل است و عامل تقویت قوه بقاء و باروری است)

tocology: زایمان شناسی، دانش مامایی

۷۰۲- tonie -ton-

مأخوذ از یونانی tonos: فشار، کشش

tonometer: کشش سنج (زیست‌شناسی) (فشارسنج داخل چشم)

tonogram: فشارنگاره (نتیجه آزمایش فشار داخل چشم)، کشش نگاره

۷۰۳- tonsillo- tonsill-

مأخوذ از لاتین tonsillae: بادام‌ها به یونانی amugdalon: بادام، در اصطلاح

پزشکی: لوزه. به اصطلاح فارسی: بادامک

tonsillitis(-ite): آماس لوزه (طباطبایی)، التهاب لوزه

tonsillar: لوزه‌ای (طباطبایی)

tonsillolith: سنگ لوزه (طباطبایی)

۷۰۴- topia -topy -tope -topie -topo- top-

مأخوذ از یونانی -topo از ریشه topos: جا، مکان

topography: توپوگرافی

toponarcosis: بیحسی موضعی (هوشمند)

topoanesthesia: ناتوانی در تشخیص محل تحریک لمسی (هوشمند)

ectopy: نابجایی، موقعیت یا محل غیرطبیعی (هوشمند)

corectopia: تغییر مکان مردمک (هوشمند) (?)

۷۰۵- toxo- toxico- toxi- tox-

مأخوذ از لاتین toxicum: سم، زهر

toxic -toxique: سمی

toxicology: زهرشناسی

toxin(e): زهرابه (اصطلاحات علمی)

toxicogenic: زهرزا (زیست‌شناسی)

trabecul- ۷۰۶-

مأخوذ از لاتین trabecula: تیرک، دارک، چهارچوب کوچک، داربست کوچک
trabecula: رشته‌ها و نوارهای بافت همبندی نگاهدارنده ... (هوشمند)
trabeulaire - trabecular: مربوط به رشته‌ها یا دارک‌ها. منسوب به
دارک‌ها

tracheo- trache- ۷۰۷-

مأخوذ از یونانی trachia: نای - (تراشه)
tracheite(-itis): التهاب نای
tracheopathy: بیماری نای
tracheal: نایی (زیست‌شناسی)

trachelo- trachel- ۷۰۸-

مأخوذ از یونانی trachelos: گردن
در آناتومی به آنچه شبیه گردن است نیز اطلاق می‌گردد: گردن رحم یا
زهدان، گردن مثانه ...
trachelit - trachelitis: التهاب گردن زهدان
trachelismus - trachelisme: اسپاسم گردن (هوشمند)
trachelocystitis: التهاب گردن مثانه (هوشمند)

trans- ۷۰۹-

مأخوذ از پیشوند لاتین trans-: ترا، از میان، از ورای، ماوراء
transport: ترابری (واژه‌نامه فیزیک و ...)
transfusion: انتقال به داخل چیزی، در مورد خون: انتقال خون
transplantation: پیوند (در مورد پیوند اعضا به کار می‌رود)

۷۱۰- tri-

مأخوذ از یونانی و لاتین tri- (پیشوند): سه
 trichromatic: سه‌رنگی (واژه‌نامه شیمی)
 trimorphous: سه‌ریخت (واژه‌نامه شیمی)
 tripod: سه‌پایه (واژه‌نامه شیمی)
 triangulation: مثلث‌بندی (فرهنگ اصطلاحات معدنی)

۷۱۱- tricho- trich-

مأخوذ از یونانی trikhos, thrix: مو، پشم
 trichology: موشناسی (طباطبایی)
 trichoclasia: موشکنندگی (زیست‌شناسی)
 trichopathy: بیماری مو
 trichiasis: رویش نابجای مژگان ... (هوشمند)

۷۱۲- -tripsy -tripsie-

مأخوذ از یونانی tripsis: مالش، کوبش، له کردن
 neurotripsy(-ie): له‌شدگی یا کوفتگی عصب (هوشمند)
 lithotripsy(-ie): له کردن سنگ (سنگ‌ها در بدن، سنگ‌های رسوبی)

۷۱۳- -tropo- -tropic -tropique -trope -tropism(e) -tropie -trophy-

trop-

مأخوذ از یونانی tropos: دور، چرخ، از مصدر: tropein: چرخیدن، دور زدن.
 گاه به معنی چرخش و دور زدن به‌سوی یا به‌طرف چیزی و گرایش به‌جانب چیزی می‌دهد.

allotrop: دگرگرایی (زیست‌شناسی)

allotropism: دگرگرایی (زیست‌شناسی)

psychotropic drugs: نورگرایی (فرهنگ علوم زیستی)

داروهای روان‌گردان (براهنی)

neurotropism(e): عصب‌دوستی (هوشمند)(؟)

۷۱۴. tropho- -trophin(e) -trophie -troph- -trophia -trophy

مأخوذ از یونانی trope: خوراک، غذا

atrophy: پلاسیدگی، تحلیل‌رفتگی (براهنی)

dystrophia: اختلال تغذیه، نقص تغذیه (هوشمند)

somatotrophin(e): رشد بدن، تغذیه بدن - (هورمون) رشد (هوشمند)

۷۱۵. tubi- tubo- tub-

مأخوذ از لاتین tuba: شیپور، بوق، لوله

tubaire - tubal: لوله‌ای

uterine - tubo: لوله رحمی - زهدانی (هوشمند)

۷۱۶. tussi-

مأخوذ از لاتین tussis: سرفه

tussigenous - tussigene: سرفه‌زا

tussal - tussive: سرفه‌ای (هوشمند)

۷۱۷. -typie -type -typo- typ-

مأخوذ از یونانی tupos: مدل، نمونه، اثر

type: سنخ (براهنی) (آریانپور)

typology: سنخ‌شناسی (براهنی) (آریانپور)

typical - typique: سنخی، نوعی (آریانپور) گونه‌شناسی (تهرانیان)
 typification: سنخ‌بندی (فرامرزی)
 atypic(al) - atypique: نابهنجار (؟) (براهنی)، استثنایی (براهنی) ناتیبیک
 (؟) (آشوری)

۷۱۸- typho- typh-

مأخوذ از یونانی typhos: دود، بخار، رخوت، حالت هذیانی
 typhus: تیفوس (به‌علت هذیان در تب شدید)
 typhoid: تیفوئید، حصبه (هذیان همراه با تب)
 typhomania: هذیان، جنون هذیانی، هذیان با تیفوس ... (هوشمند)

۷۱۹- typhlo- typhl-

مأخوذ از یونانی typhlos: کور
 typhlite(-tis): التهاب روده کور.
 typhlolexia: فقدان قدرت درک از نوشته‌ها (هوشمند).

۷۲۰- ulcer(o)- ulc-

مأخوذ از لاتین ulcus: زخم.
 ulcer: زخم.
 ulcerogenic: زخم‌زا (زیست‌شناسی).
 ulcerous - ulcereux: زخمی (زیست‌شناسی)، قرحه‌ای (طباطبایی)

۷۲۱- ule-

مأخوذ از لاتین. علامت تصغیر. پسوند لاتین. پسوند تصغیر (ula-)
 follicle: غده کوچک ترشحی، کیسه کوچک ترشحی

ovule: تخمک

vesicule - viscula: کیسه کوچک، تاول

۷۲۲- ultra-

مأخوذ از لاتین ultra: فرا، ماوراء، افزون

ultrasonic: فراصوتی (واژه‌نامه فیزیک)

ultraviolet: فرابنفش (واژه‌نامه فیزیک)، ماوراء بنفش

ultrason - ultrasound: فراصوت (واژه‌نامه فیزیک)، وراء صوت

(هوشمند)

۷۲۳- unci- unc-

مأخوذ از لاتین uncus: چنگک، قلاب

unciform: چنگکی شکل

۷۲۴- ungui- ungu-

مأخوذ از لاتین unguis: ناخن

ungueal: ناخنی

unguifer(e): ناخن‌دار، حامل ناخن

۷۲۵- urano-

مأخوذ از یونانی ouranos: آسمان. این کلمه در لاتین علمی (آناتومی) به معنی:

کام. حنک استعمال شده است

uranoplasty: جراحی (پلاستیک) کام

uranoschisis: کام شکافته ... شکافدار (هوشمند)

uranophobia: آسمان‌ترسی، ترس از آسمان (هوشمند)، آسمان‌هراسی

۷۲۶- ur- uro- urese- urie- uria- uresis-

مأخوذ از یونانی *ouron*: ادرار، پیشاب، شاش. *ourein*: ادرار کردن، شاشیدن و هم‌چنین *ouresis*: عمل ادرار کردن، شاشیدن
urography: پرتونگاری دستگاه ادراری
urology: مطالعه و شناسایی دستگاه ادراری
urolith: سنگ ادرار
uremia- uremie: مواد ادراری در خون
hematuria- hematurie: خون‌ادراری، خون‌شاشی
diuresis- diurese: افزونی غیرطبیعی ادرار، افزایش مقدار ادرار

۷۲۷- uvul-

مأخوذ از لاتین *uvula* از کلمه *uva*: زبان کوچک، زبانک، زبانه
uvulite(-tis): التهاب زبان کوچک
uvular - uvulaire: زبانه‌ای، زبانکی، مربوط به زبان کوچک
uvuloptosis: شل‌شدگی و پاندول‌مانندی زبان کوچک (هوشمند)

۷۲۸- vaccino- vaccin-

مأخوذ از لاتین *vacca*: گاو
vaccinus: مربوط به گاو مثال:
vaccine- vaccina: آبله گاوی (آبله گاوی و اسب) بطور خلاصه:
vaccine- vaccina: آبله گاوی
vaccine: ویروس آبله گاوی اما به‌طور مجازی این کلمه (واکسن) به مایه ایجادکننده ایمنی اطلاق می‌شود: واکسن آبله
vaccination: مایه‌کوبی

vago- vag- ۷۲۹-

مأخوذ از لاتین *vagus*: سرگردان، آواره، آزاد، ویلان. در آناتومی لاتین به عصب دهم مغزی عصب واگ، عصب واگوس اطلاق شده است
vagal: مربوط به عصب واگ
vagotomy: بریدن عصب واگ
vagolitic - vagolittique: مخرب عصب واگ

vagin- ۷۳۰-

مأخوذ از لاتین *vagina*: غلاف، قاب، جلد، نیام. در اصطلاح پزشکی لاتین: فرج، مهبل، آلت تناسلی زن
vaginite - vaginitis: التهاب فرج، التهاب مهبل
vaginal: فرجی، مهبل
vaginate: غلاف‌دار، پوشیده (هوشمند)

varici- varico- varic- ۷۳۱-

مأخوذ از لاتین *varix*: واریس (اتساع یا گشادگی سیاهرگ)
varicoctomie(-y): برداشتن واریس، برداشتن یا بریدن سیاهرگ گشاد
varicotomy: واریس‌بری (هوشمند)
variciform: واریس‌مانند، شبه‌واریس

vasi- vaso- vascul- vas- ۷۳۲-

مأخوذ از لاتین *vas*: لوله، کانال، در پزشکی رگ
vassal: رگی
vasiform: رگ‌مانند، شبه‌رگ

vasectomy: رگ‌برداری

vasoconstriction: تنگ‌شدگی رگ، رگ تنگ‌شدگی

vasodilator: بازکننده رگ. گشادکننده رگ

vascular: رگی. مربوط به رگ (هوشمند)

۷۳۳- vecto- vect-

vector: مأخوذ از لاتین بردار، حمل‌کننده، حامل، ناقل

vectocardiogram: یا V. C. G نگاره‌ای که به وسیله وکتوکاردیوگراف

به دست می‌آید

vectocardiograph(e): دستگاه ثبت فعالیت الکتریکی قلب در سه بُعد (سه

وکتور، سه بردار) یا در سه جهت ...

۷۳۴- veli- vel-

velum: مأخوذ از لاتین پرده، بادبان، شراع

velum palatinum: شراع‌الحنک، پرده کام (طباطبایی)

velaminous: پوشه‌ای (زیست‌شناسی). velar: پرده‌ای (زیست‌شناسی)

velmen: پرده، شامه، پوشش (هوشمند)

۷۳۵- ventriculo- ventricul-

ventriculus: مأخوذ از لاتین شکم کوچک، شکمچه

ventriculus -ventricule: شکمچه، حفره، بطن - (بطن قلب، بطن

مغز...)

(انگلیسی) ventricular ← ventriculaire (فرانسه): بطنی. شکمچه‌ای

ventriculography: پرتونگاری شکمچه‌ها یا بطن‌ها

ventriculitis-ventriculite: التهاب شکمچه (مغز و ...)

۷۳۶- verm- vermi-

مأخوذ از لاتین vermis: کرم

vermiform(e): کرم‌مانند، کرم‌شکل، کرم‌ریخت (زیست‌شناسی)

vermivore: کرم‌خوار (زیست‌شناسی)

vermifuge: کرم‌زدا (زیست‌شناسی)

vermicide: کرم‌کش

۷۳۷- vesico- vesic-

مأخوذ از لاتین vesica: مثانه، تاول، جوش، بالن، کیسه، آبدان

vesical: تاولی، مثانه‌ای

vesicocele: فتق مثانه

vesicotomy: برش مثانه، مثانه‌بری (هوشمند)

vesicant: تاول‌زا (زیست‌شناسی)

۷۳۸- vesiculo- vesicul-

مأخوذ از لاتین vesicula، مصغر vesica: تاولچه، مثانه کوچک، آبدانک

vesiculiform(e): مانند کیسه کوچک، به شکل تاولچه، به شکل

آبدانک

vesiculation: تاول‌زدگی، تاول‌دار شدگی (زیست‌شناسی)

vesicular: آبدانکی، تاولچه‌ای، ریزکیسه‌ای (زیست‌شناسی)

۷۳۹- villo- vill-

مأخوذ از لاتین villus: پشم، پُرز

villous: پرزدار (زیست‌شناسی) = villose

villiform(e): پرز ریخت (زیست‌شناسی)

villosity: پرزداري (زیست‌شناسی)

۷۴۰. viro- vir-

مأخوذ از لاتین virus: زهر، سم، سم حیوانی (مثلاً سم مار). گاه به معنی: عصاره در پزشکی. virus: به معنی مواد آلی به کار می‌روند که برخی از آنها بیماری‌زا هستند

virology: ویروس‌شناسی

viral: ویروسی

viremia: پیدایش ویروس در خون (هوشمند)

۷۴۱. viscer- viscer-

مأخوذ از لاتین viscus و جمع آن viscera: احشاء، اندرونه. و گناه گوشت

visceral: احشایی، اندرونه‌ای (طباطبایی)

visceroptosis: افتادگی احشاء (طباطبایی)

viscerosomatic: احشایی - بدنی (طباطبایی)

۷۴۲. vitellus

مأخوذ از لاتین: زرده تخم مرغ

vitellin: فسفر پروتئین، زرده تخم مرغ (هوشمند)

virtellorubin: رنگدانه زرده تخم مرغ

۷۴۳. xantho- xanth-

مأخوذ از یونانی xanthos: زرد

xanthophyll: کزانتوفیل. زردینه (فرهنگ علوم زیستی) زردینه برگ
(زیست‌شناسی)

xanthocarpous: زردمیوه (زیست‌شناسی)

xanthodermic: زردپوستی (زیست‌شناسی)

۷۴۴- xen- xeno-

مأخوذ از یونانی xenos: بیگانه - در فارسی میزبان هم ترجمه شده است

xenobiosis: بیگانه‌زیستی (زیست‌شناسی)

xenogenous: بیگانه‌زا (زیست‌شناسی)

xenophobia: بیگانه‌هراسی (بِراهنی)

xenocentrism: بیگانه‌محوری (بِراهنی)

۷۴۵- xipho-

مأخوذ از یونانی xiphos: شیشه یا خنجر - استخوان به شکل شمشیر یا
خنجر

xiphoīd: خنجرمانند. شمشیرمانند. خنجرشکل. شمشیرشکل. شبه
شمشیر

xiphophore یا xiphophorous: شمشیردار - نوعی ماهی استخوانی در
آبهای خلیج مکزیک

xiphisternum: زائده خنجری

۷۴۶- -zoaire -zoo-

مأخوذ از یونانی zoon: حیوان. جانور

zoology: جانورشناسی

zoolith: (فسیل حیوانی) سنگواره جانوری (فرهنگ علوم زیستی)

zoometry: اندازه‌گیری اندامهای جانوران (واژه‌نامه کشاورزی)
zoophilia: حیوان خواهی (براهنی)

zoster- ۷۴۷-

مأخوذ از لاتین zoster: کمربند (از اصل یونانی) - در طب لاتین زونا
zoster: زونا
zosteriform: شبه زونا. زونا شکل. زونا مانند

zygo- ۷۴۸-

مأخوذ از یونانی zugon: یوغ بطور مجازی: جفت. وصل. متصل
zygote: یاخته‌ای که از اتصال دو گامت تولیدشده تخمک بارور (براهنی).
فرهنگ علوم زیستی)
dizygote: دو تخمک جدا
zygoma: زائده استخوان گیجگاهی

-zyme -zym- ۷۴۹-

مأخوذ از یونانی zyme: مخمر. مایه مخمر - عنصر فوق به معنی تخمیر نیز
استعمال می‌شود
zymology: تخمیرشناسی
enzyme: آنزیم
zymogen: آنزیم‌زا، مولد آنزیم، پیش آنزیم (فرهنگ علوم زیستی)

وندها و عناصر متداول و رایج در زبانهای انگلیسی و فرانسه

a-^۱ ۷۵۰-

مأخوذ از پیشوند لاتین: ad جهت و یا هدف مقصود را نشان می‌دهد. این
پیشوند در برابر حروف مختلف به صورت ذیل درمی‌آید:

۱. با a- an نفی تفاوت دارد.

(at -as -ar -am. al -af -ac -ad -a)

abaisser: (فرانسه). مصدر. فروآوردن. بزیارآوردن

attendrir: (فرانسه). مصدر. نرم کردن. ترد کردن. بطور مجازی: متأثر

کردن

۷۵۱-able

ماخوذ از لاتین abilis: پسوند لیاقت است. قابل. لایق. - پذیر. دارنده و گاهی نیز: دهنده. - ده.

(رجوع کنید به زیرنویس شماره ۲)

۱. فرانسه ← able - انگلیسی ← -able

پسوند able- در انگلیسی و فرانسه، صفت‌ساز است: صفت → (able-) + ریشه

ریشه‌های مختوم به این پسوند دو نوع‌اند:

۱- با ریشه فعل (مصدر):

مثال: eatable (انگلیسی) mangeable (فرانسه): خوردنی. قابل خوردن.

navigable (انگلیسی) navigable (فرانسه): قابل دریانوردی. قابل کشتیرانی

در هر دو صورت نیز می‌توان ترجمه کرد: مخصوص خوردن، مخصوص کشتیرانی...

۲- با اسم:

مثال: effroyable (فرانسه): ترسناک. وحشتناک. ترس‌آور

salable (انگلیسی): فروش رفتنی

در این مورد؛ کیفیت، خاصیت، خصلت، استعداد و قابلیت را بیان می‌کند.

در این دستگاه اشتقاقی پسوند ably- در انگلیسی قیدساز است و برابر نهاده آن در زبان

فرانسه معمولاً دو پسوند قیدساز -ablement و -iblement است:

(انگلیسی) agreeably agréablement (فرانسه): دلپذیرانه

(انگلیسی) bearably supportablement (فرانسه): تاب‌آورانه. تحمل‌پذیرانه

اما:

(انگلیسی) peaceably paisiblement (فرانسه): صلح‌جویانه

- زیرا برابر نهاده خود پسوند انگلیسی -able، گاه، در فرانسه، -ible است:

(انگلیسی) peaceable paisible (فرانسه): آرام. صلح‌جو.

۷۵۲- ace(s)' - (فرانسه) - acea - (انگلیسی) - aceae - (انگلیسی)

مأخوذ از لاتین aceus-

این پسوند در جانورشناسی و گیاه‌شناسی برای نام خانواده‌های گیاهی و یا جانوری استعمال می‌شود.

(رجوع کنید به زیرنویس شماره ۳)

۱. لازم به توضیح است که: -acea در انگلیسی پسوند جمع است (به علت علامت -a در آخر آن) برابر نهاده آن در فرانسه: -aces است. ولی این پسوند در فرانسه، پسوند جمع مذکر است برای پسوند جمع مؤنث در فرانسه می‌نویسند: -acées و مطابق آن در انگلیسی: پسوند -aceae است. بعبارت دیگر:

۱- در فرانسه برای جمع از حرف s (علامت جمع در فرانسه) استفاده شده است.

۲- در انگلیسی شکل لاتین آن با علامت جمع (a) حفظ شده است.

۳- در انگلیسی جنس مؤنث و مذکر اسم در لاتین حفظ شده: -acea جمع مذکر، -aceae جمع مؤنث.

یعنی:	پسوند در فرانسه	=	پسوند در انگلیسی
جمع مذکر	-aces	=	-acea جمع مذکر
جمع مؤنث	-acées	=	-aceae جمع مؤنث

پسوند فوق در تاریخ طبیعی (گیاه‌شناسی و جانورشناسی) به کار می‌رود و در طبقه‌بندی موجودات برای نامگذاری جانوران یا گیاهان استعمال می‌شود:

Gorgonacea: گورگوناسه آ رسته‌ای از شاخه مرجانیان (جانورشناسی)

Pennatulacea: پناولاسه آ رسته‌ای از شاخه مرجانیان (جانورشناسی)

انگلیسی crustacés = crustacean (فرانسه) جمع مذکر: کروسستمه‌ها: سخت‌پوستان

انگلیسی rosacées = rosaceae (فرانسه) جمع مؤنث: گل سرخیان. (راسته یارده)

انگلیسی violacées = violaceae (فرانسه) جمع مؤنث: بنفشگان (راسته یارده)

مشتق این پسوند در انگلیسی -acean (با افزودن حرف n به آخر آن) اسم‌ساز و مفرد است و برابر نهاده آن در فرانسه ← -acé مثال:

(یک) a crustacean = (یک) un crustacé (مذکر و مفرد) یک کروسستمه از

(سخت‌پوستان)

cetacé = cetacean آب باز (از راسته آب‌بازان)

۷۵۳- afro- (afro-)

مأخوذ از لاتین afri. afer: آفریقایی

این پیشوند صفت و اسم‌ساز است و اصل آفریقایی را بیان می‌کند
afro-american: اسم. صفت: سیاهان متولد در آمریکا

۷۵۴- agro-

مأخوذ از یونانی agros: مزرعه. کشتگاه. کشتگاه

agrobiology: علم تغذیه گیاهی (کشاورزی)

agrology: خاک‌شناسی (کشاورزی) مقصود خاک مزرعه است

agronomy: مطالعه تولید گیاهان. علم زراعت (کشاورزی)

۷۵۵- anatomo-

مأخوذ از کلمه anatomie (فرانسه) anatomy (انگلیسی) anatomia (لاتین):

کالبدشناسی. تشریح (کالبدشکافی)

anatomic (-al): تشریحی (انگلیسی) anatomique (فرانسه) از لاتین:

anatomicus. anatomist(e): کالبدشکاف. کالبدشناس

anatomopathologique (فرانسه) morbid anatomy (انگلیسی): کالبدشناسی

مرضی (هوشمند)

۷۵۶- anemo-

مأخوذ از یونانی anemos: باد

anemograph(e): بادنگار

anemometer: بادسنج

anemophil(e): بادگرا. بادخواه. باددوست

anglo- ۷۵۷

مأخوذ از کلمه anglais (فرانسه)

anglo-saxon آنگلساکسون

anglophile(e) آنگلو‌فیل انگلیسی‌گرا. انگلیسی‌خواه. انگلیس‌دوست

anglophon(e) آنگلو‌فون انگلیسی‌زبان

arbore- arbor(i)- ۷۵۸

مأخوذ از لاتین arbor: درخت

arboriculture: درخت‌کاری. درخت‌نشانی (فرهنگ علوم زیستی)

arboretum: دارستان (زیست‌شناسی)

arch- (E) archi- (F) ۷۵۹

مأخوذ از یونانی arkhi: سابق. اسبق. قدیم. اقدم. برتر. برترین. افزودن. زیاد.

نخستین. زیاده. مفرط. بحد افراط. بحد زیاد. بیش از حد...

عنصر فوق صفت می‌سازد.

-archos -archia -archie -arque ۷۶۰

مأخوذ از یونانی -arkhia, -arkhos- از مصدر arkhein: فرمودن، دستور دادن.

فرمان دادن. فرمان راندن. فرمانروایی کردن... این عنصر به معنی دولت، حکومت یا حاکم و دولتمند و فرمانروا به کار می‌رود.

(F) monarch-monarque (E): پادشاه. سلطان (فرهنگ حقوقی)

anarchy-anarchie: هرج و مرج (برهان منش)

oligarchy-oligarchie: چندک‌سالاری (؟) (آشوری) گروه اندک (؟) (منصور)

tetrach-tétrarque: چهار (چهار) سرور. یکی از چهار (چهار) سروران (در

امپراتوری روم)

monarchism(e): پادشاهی. سلطنت‌طلبی (آشوری)

۷۶۱- argill(i)- argillo- argil(i)- argilo-

- مأخوذ از لاتین argilla: خاک رس. رس
argilization: رسی شدن (فرهنگ اصطلاحات معدنی)
argilloïd: شبه رس (فرهنگ علوم زمین)
argiliz: خاک رس (فرهنگ علوم زمین)

۷۶۲- arteri(o)-

- مأخوذ از لاتین arteria: سرخرگ. شریان
arterial: سرخرگی (هوشمند)
arteriography(-ie): پرتونگاری سرخرگ (هوشمند)
arteritis: آماس سرخرگ (طباطبایی)
arteriopathy: بیماری سرخرگ (طباطبایی)

۷۶۳- astro-

- مأخوذ از لاتین astrum و یونانی astron: ستاره. اختر
astronomy (-ie): اخترشناسی. ستاره‌شناسی
astrology (-ie): احکام نجوم. تنجیم. (علم نیست). (گاه‌شماری)
astrophysics (-ique): اختر فیزیک (واژه‌نامه فیزیک)

۷۶۴- bary-

- مأخوذ از یونانی barus: سنگین
barysphere: سنگین کره (فرهنگ اصطلاحات معدنی) گران سپهر
(زیست‌شناسی)
barylalia: گفتار بیخ حلقی (براهنی)
baryphonia: کلفت صدایی (براهنی)

-bat -bate -۷۶۵

مأخوذ از یونانی batein: گام زدن. راه رفتن. تکیه کردن. فشردن

acrobate: بندباز

(E) acrobatic-(F) acrobatique: مربوط به بندبازی - بندبازی (صفت

نسبی)

actobatism(e): بندبازی

biblio- -۷۶۶

مأخوذ از یونانی biblion: کتاب

bibliography: کتاب‌شناسی (در اغلب تألیفات). (کتاب نگاری)

bibliophile: کتاب‌دوست. کتاب‌خواه. کتاب‌گرا

bibliomania(-ie): کتاب‌شیدایی (آشوری)

-bolus -bole -۷۶۷

مأخوذ از یونانی bolos- - اندازه، از مصدر ballein: انداختن. پرتابیدن

(F)discobole-discobolus: دیسک‌انداز (ورزش) درپرتاب دیسک

calli- -۷۶۸

مأخوذ از یونانی kallos: زیبایی. (خوشی. در خط: خوش خط. خوش خطی.

خوش‌نویس. خوش‌نویسی)

calligraphy(-ie): خوش‌نویسی

calligraph(e): خوش‌نویس. خطاط

-caule -cauli- -۷۶۹

مأخوذ از لاتین caulis: شاخ. شاخه. میله. ساقه

caulicole: ساقه‌نشین (زیست‌شناسی)
 caulicolous: (ص) ساقه‌نشین (زیست‌شناسی)
 caulescent(F): ساقه‌دار (اصطلاحات علمی)
 cauline(F): متعلق بیک ساقه (اصطلاحات علمی)

۷۷۰ -cen -cene-

مأخوذ از یونانی kainos: معاصر. جدید. تازه. نو. اخیر
 eocene: اثوسن (دوره اول از دوران سوم) (eo: پگاه. سپیده‌دم)
 oligocene: اولیگوسن (دوره دوم از دوران سوم زمین‌شناسی)
 (رجوع کنید به فرهنگ علوم زمین و فسیل‌شناسی: دکتر فرشاد)

۷۷۱ -shock (F) -choc (E)

مأخوذ از زبان هلندی schokken: ضربه زدن. برخورد کردن. تصادم
 (F) electroshock-électrochoc (E): شوک الکتریکی
 antichoc: (فرانسه) ضدضربه

۷۷۲ -chrese-

مأخوذ از یونانی chresis: استعمال. تداول. مرسوم. عادت. صرف
 (F) antichresis-antichrèse (E): در اصطلاح حقوقی: واگذاری عایدات ملک
 به طلبکار (از طرف بدهکار) این اصطلاح از لاتین و یونانی اخذ شده است.
 (F) catachresis-catachrese (E): استعاره. (اصطلاح لاتین)

۷۷۳ -cis-

مأخوذ از لاتین به معنی: اینطرف. مقابل
 (F) cisalpine-cisalpin (E): این سوی آلپ (جغرافیا)

(E) cis-reformation: بعد از اصطلاحات (رفرم) - (تاریخ)
در علم شیمی نیز (در فرمول‌ها) trans. cis به کار می‌رود

۷۷۴-clado-

مأخوذ از یونانی klados: شاخه. شعبه. دسته. گروه. گروه فرعی. سیخ (مستقیم)
clade-clad: گروه. دسته. گله. (در علوم طبیعی به گروه و دسته و گله
مشابه، یکسان و هم نوع اطلاق می‌شود)
cladocera: شاخی سیخکان (جانورشناسی)
cladocopa: سیخ پاروان (جانورشناسی)
cladophyll: شاخه برگ‌گی (زیست‌شناسی)

۷۷۵-cleisto-

مأخوذ از یونانی kleistos: بسته
cleistogamous: غنچه‌زا (فرهنگ علوم زیستی) بسته‌زام (زیست‌شناسی)
cleistogamy: غنچه‌زایی (فرهنگ علوم زیستی) بسته‌زامی (زیست‌شناسی)
cleistocarp: بسته‌بر (زیست‌شناسی)

۷۷۶-cor- com- col- con- cum- co-

مأخوذ از لاتین co- با تغییرات حروفی: cum- به معنی. با، همراه
coexistence: هم‌زیستی (آریانپور)
cumulatif, cumulative: متراکم
concentrer-concentrate: گرد هم آوردن. تمرکز دادن...
collateral: موازی
commemorer-commemorate: به خاطر آوردن...
correspondance-correspondence: مناسبت. مطابقت. مواصلت...

۷۷۷ -colous -cole -cultural-

مأخوذ از لاتین colere: اقامت گزیدن. برجا بودن. زراعت کردن. کاشتن
(F) agricole: از لاتین

(E) agricultural: agricola: کشاورزی (صفت نسبی)

(F) arboricolous-arboricole: درختکاری (صفت نسبی)

ostreicolous-ostreicole: مربوط به پرورش صدف

(F) piscicultural-piscicole (E): مربوط به پرورش ماهی

(F) sylvicultural-sylvicole (E): مربوط به جنگل کاری

viticultural-viticole: مربوط به تاک کاری. تاک نشانی

۷۷۸ -contre- contra-

مأخوذ از لاتین contra: ضد. مخالف. در جهت مخالف. علیه. پاد
contraception (کلمه انگلیسی) (contra + conception): پیشگیری از
آبستنی (بهداشت)

contraceptive: وسیله پیشگیری از آبستنی (بهداشت)

۷۷۹ -cope-

مأخوذ از یونانی kopto: می برم (می چینم. قطع می کنم) قطع. (حذف)

apocope: حذف حرف در آخر کلمه

syncope-syncope (در لاتین syncopa. در یونانی sugkope از مصدر

sugkoptein: شکستن. خردشدن)

سکوپ. توقف زدن قلب. (توقف قلب). در زبانشناسی به افتادن حرفی از

آخر کلمه گویند.

۷۸۰ -cratic -cratique -cratie -crat(e) -cracy-

مأخوذ از یونانی kratos: نیرو. قدرت. توانایی

aristocrat-aristocrate: عضو طبقه اشرافی. طرفدار طبقه اشرافی - نژاده (آشوری)

aristocratic(al)-aristocratique: نژاده. اشرافی (آشوری) - نژاده به صورت صفت و اسم هر دو نوع استعمال شده است: فردوسی: صفت. نظامی: صفت. ناصرخسرو: اسم - رجوع کنید به فرهنگ معین و لغت‌نامه و فرهنگ ولف)
democratie-domocracy: مردم‌سالاری (آریانپور)
autocracie-autocracy: خودکامگی (براهنی)

۷۸۱- cruci-

مأخوذ از لاتین crux, crucis: صلیب. چلیپا

crucial در لاتین crucialis

cruciferae: چلیپائیان (زیست‌شناسی)

cruciform(e): چلیپایی (زیست‌شناسی)

crucial: چلیپایی (آرام) تعیین‌کننده (براهنی)

(E) expérience cruciale-crucial experiment (F): تجربه چلیپایی (آرام)

آزمایش تعیین‌کننده (براهنی) - این اصطلاح فلسفی را نمی‌توان کلمه به کلمه ترجمه کرد زیرا تجربه چلیپایی در فارسی معنی نمی‌دهد معنی مجازی همانستکه (بدرستی) براهنی نگاشته است.

۷۸۲- culture- -culture

مأخوذ از لاتین cultura: کاشت. کشت. زراعت. زرع - فرهنگ و ترویج علم و ادب و فن. فرهنگی

culturel-cultural: مربوط به فرهنگ. فرهنگی

agriculture: کشاورزی

agricultural: مربوط به کشاورزی

۷۸۳- curv(i)-

مأخوذ از لاتین *curvus*: قوس. منحنی. کمانی

curvimeter: منحنی سنج. قوس سنج

curvilinear: منحنی الخط (ریاضی) خمیده. منحنی (فرانسون)

curving: منحنی. قوس (فرهنگ الکترونیک)

۷۸۴- cyn(o)-

مأخوذ از یونانی *kunos, kuon*: سگ. کلب

cynocephalidae: سگ سران (زیست‌شناسی)

cynophobia: سگ هراسی

۷۸۵- didact- didacte-

مأخوذ از یونانی *didaskein*: آموختن. آموزش دادن

autodidact(e): خودآموخته (نفسی)

didactique-didactic: تعلیمی. تدریسی (نفسی)

۷۸۶- doxe-

مأخوذ از یونانی *doxa*: عقیده. نظر. نظریه. رای

orthodox(e): درست‌آیین. راست‌باور. تقلیدی (عنایت) رسمی (برهان‌منش)

heterodoxy: کژ‌آیینی. جزدینی. بددینی. بدعت (عنایت)

paradoxe: تناقض. معما (برهان‌منش)

۷۸۷- drama -dram(e)-

مأخوذ از لاتین *drama* از اصل یونانی *drama*: عمل. فعل - نمایشنامه.

melodrame(-a): در قدیم نمایش موسیقی‌دار یا همراه با موسیقی

(-e)-psychodrama: نقش‌گزاری روانی (براهنی) - درام روانی (؟) (آشوری)
- غلط است *

(-e)-sociodrama: نقش‌گزاری اجتماعی (براهنی) درام اجتماعی (غلط
است) (آشوری)

۷۸۸ -dromie -drome

مأخوذ از یونانی dromos: (از دویدن) مهاجرت

aerodrome: فرودگاه

cynodrome: میدان سگ‌دوانی

hippodrome: میدان اسب‌دوانی

velodrome: میدان دوچرخه‌سواری. پیست دوچرخه‌سواری

۷۸۹ -duct -ducte

مأخوذ از لاتین ductus: مجرا. لوله. کانال

oviducte از لاتین oviductus: لوله رحم (لوله انتقال تخمک به زهدان)
(هوشمند)

duct: لوله. مجرا. کانال

oil-duct: لوله نفت.

air-duct: لوله هوا

کلمه نفت (oil) از لوله نفت امروزه oleo تلفظ می‌شود oleoduc با قیاس
به aqueduc: لوله آب - البته باید دانست در شیمی آلی oleo از نام اسید
اولئیک، چربی غیر اشباع شده است.

* آشوری جزء به جزء ترجمه کرده‌اند و تصور نموده‌اند مفهوم این اصطلاح همان ترجمه جزء
به جزء است اما این اصطلاح برای روشی از درمان روانی به کار می‌رود که بیماران روحی را
برای بازی نقش خود در نمایش زندگی هر روزه، تشویق نموده و آماده می‌نمایند نزدیکترین
مفهوم و بهترین ترجمه همانستکه براهنی نوشته‌اند.

۷۹۰-dyne-

مأخوذ از یونانی dunamis: نیرو

Dyne: واحد نیرو است و مقدار آن ۱۰^{-۵} نیوتن است

megadyne: یک میلیون دین

۷۹۱-édre (F) ^۱-hedron (E) ^۲-hedric (E) (ص) -édrique (F) (ص)

مأخوذ از یونانی edros- از ریشه hedra: جایگاه. پایه در هندسه: وجه.

گوشه

(E) triédre-trihedron (F) (اسم) سه وجهی (فرانسون) (هندسه)

(E) triédre-trihedral (F) (صفت) سه وجهی (ریاضی) (هندسه)

polyédre-polyhedron (اسم) چندوجهی (فرانسون) (هندسه) (ریاضی)

(E)-polyhedric (E)-polyhedral (صفت) چندوجهی (صفت)

(F) polyédrique-polyédre (صفت) چندوجهی (صفت) (فرانسون)

۷۹۲-ego-

مأخوذ از لاتین ego: من. خود. نفس

egoism(e): خودگرایی. خودپرستی (آریانپور) خودجویی (شیروانلو)

نفس پرستی (دریابندری)

egoist(e): خودگیرای. خودپرست (آریانپور). خودپسند (منصور)

egology (-ie): من شناس. نفس شناس (آریانپور)

egocentrism(e): خودمداری (آریانپور)

egocentricism(e): مرکزیت خود. خودمرکزی (عنایت)

۱. مشابه پسوند یونانی.

۲. مشابه ریشه یونانی.

۷۹۳- electro-

مأخوذ از یونانی electron و لاتین (مأخوذ از یونانی) electrum به معنی: کهربا
(عنبرزرد): اکنون: برق. الکتریسیته. عربی: کهربا
electrolysis: برقکافت (بهداشت)
electrostatic (-ique): الکتریسیته ساکن (فرهنگ الکترونیک)
electrotherapy (-ie): برق درمانی

۷۹۴- entomo-

مأخوذ از یونانی entomon: حشره.
entomology: حشره‌شناسی (زیست‌شناسی) جمنده‌شناسی (؟)
(زیست‌شناسی): (مقصود جنبنده‌شناسی است از لحاظ معنی و نیز لغت فارسی
غلط است). فرهنگ معین می‌نویسد: جمنده (آنهم با جیم مضموم و نه مفتوح
آنگونه که در زیست‌شناسی (واژه‌نامه) آمده است) در کشف‌الاسرار میدی آمده
است و به معنی شپش است. (تبدیل نون و باء به میم است. فصیح‌تر آنستکه
این بدل صورت نپذیرد چه کلمات جنبش و جنبان و جنبیدن و جنب همه
مشهور است و جُم در تداول عمومی است)

۷۹۵- equi-

مأخوذ از لاتین aequi- از اصل aequus: برابر. مساوی
equilibrium: تعادل (واژه‌نامه شیمی) موازنه (فرهنگ حقوقی)
equivalent: هم‌ارز. معادل (واژه‌نامه شیمی)
equipotentiality: هم‌توانی (براهنی)

۷۹۶- -ette -et

پسوند تصغیر مأخوذ از لاتین عامیانه: ittam. ittum.

cigarette: در فارسی سیگار (ولی در فرانسه و انگلیسی معمولاً به سیگار برگ، سیگار گویند)

flannelette: (در انگلیسی) فلانل نخی (فلانل پنبه‌ای)

simplet: (در فرانسه) کمی ساده (برای تحقیر است)
پسوند فوق برای تصغیر اسامی خاص نیز استعمال دارد.

۷۹۷- ethn(o)

مأخوذ از یونانی ethnos: قوم. تیره

ethnique: مأخوذ از یونانی ethnikos

(-ie) ethnology: قوم‌شناسی. تیره‌شناسی (آریانپور)

(-ie) ethnography: قوم‌نگاری. قوم‌نمایی. تیره‌نگاری (آریانپور)

(e) ethnocentrism: قوم‌مداری (آریانپور) نژادپرستی(?) (صناعی)

۷۹۸- eur(o)

مأخوذ از نام Europe: اروپا

eurocommunisme. eurodollar. eurafricain و اکنون. Euro واحد پول

بازار مشترک.

۷۹۹- -fication -fiation -fier

مأخوذ از لاتین ficare- مشتق از facere: کردن - این مشتق با عناصر دیگر مصدر (فعل) می‌سازد.

مفهومی که در کلمه ساخته شده (مصدر ساخته شده) ایجاد می‌نماید؛ تغییر دادن، درآوردن. برگرداندن به حال دیگر درآوردن. تبدیل کردن. دگرگون کردن. استحاله. دگرسان کردن. بدل کردن است.

acidifier: اسیدی کردن

acidification: اسیدش(?) اسیدی کردن، (واژه‌نامه بهداشت)

ossification: استخوانی شدن، استخوان‌سازی (هوشمند)
 falsification: تحریف (فرهنگ حقوقی)
 (F) falsificateur-falsificator (E): تحریف‌کننده (فرهنگ حقوقی)

۸۰۰ -fic -fique

مأخوذ از لاتین ficus از مصدر facere: کردن. این عنصر صفت‌ساز است.
 (مقایسه کنید با -fier)

soporifique-soporific: خواب‌آور
 prolifique-prolific: فزون‌شونده. تکثیرشونده (زیست‌شناسی)
 maléfique-malefic: شوم. منحوس. دارای اثر بد (نفیسی)

۸۰۱ -fragi- fraga-

مأخوذ از لاتین fragum: توت‌فرنگی
 fragaria vesca: نام گونه‌ای توت‌فرنگی (فرهنگ علوم زیستی)

۸۰۲ -fulmi(n)-

مأخوذ از لاتین fulmen: برق. آذرخش. صاعقه
 fulminate(e): آذرخش افکن. برق‌انداز. صاعقه افکن. درخشانده
 fulminate(e): ناگهانی. سریع صفت امراضی که ناگهان رشد و توسعه می‌یابند.
 fulminate(e): در شیمی به نمک جیوه با اسید فولمینیک گویند که چاشنی
 گلوله است.

۸۰۳ -funi- fun-

مأخوذ از لاتین funis: طناب. بند. ریسمان
 funiculus: طناب. بند. رشته. ریسمان

funique-funic: طنابی. بندی

funiculite-funiculitis: التهاب طناب منوی

funiform(e): ریسمانی. ریسمان ریخت (زیست‌شناسی)

۸۰۴ - gallo-

مأخوذ از لاتین gallus: گل (قوم گل)

Gallo-Roman: مخلوطی از گل و رومی (تمدن گل - رومی)

۸۰۵ - gamie - game - gamo-

مأخوذ از یونانی gamos: ازدواج. همسری. وصلت. تزویج. اتصال

(F) gamopetale-gamopetalous (E): پیوسته گلبرگ

exogamy(-ie)-: برون همسری (براهنی)

polygamy(-ie)-polygamia: چندهمسری (براهنی) — در گیاه‌شناسی:

چندجنسی. بویژه به گیاهانی اطلاق می‌شود که گل‌های نر و ماده در یک بوته یا درخت است.

endogamy(ie): درون همسری (براهنی)

polygamous-polygame: چندهمسره. پرهمسره...

۸۰۶ - gee - ge geo-

مأخوذ از یونان ge: زمین

geology(-ie): زمین‌شناسی

geography(-ie): جغرافیا (زمین‌نگاری).

۸۰۷ - genito-

مأخوذ از لاتین genitalis (genital) آنکه می‌زاید. آنکه تولید می‌کند. (مقایسه

کنید با اصل یونانی genos و عناصر مشتق از آن)

genito-urinaire.genito-urinary: تناسلی - ادراری
genitoplasty: جراحی پلاستیک اعضای تناسلی (هوشمند)

glypto- - ۸۰۸

مأخوذ از یونانی gluptos: حک شده. نشاندار. کنده‌کاری شده
glyptography(-ie): کتیبه‌خوانی. کتیبه‌شناسی. سنگ نبشته‌خوانی. سنگ
نبشته‌شناسی.

gonio- -gonal -gone ۸۰۹

مأخوذ از یونانی gonos- مشتق از gonia: گوشه. زاویه.
decagon(e): ده‌ضلعی (واژگان ریاضی)
diagonal: قطر. قطری. (واژگان ریاضی)
goniometer: زاویه‌سنج (واژگان ریاضی)

-gonique -gonic(al) -gonia -gonie -gone ۸۱۰

مأخوذ از یونانی gonia, gonos: نسل. نژاد
cosmogonia-cosmogonie-cosmogony: کیهان‌آفرینی (آریانپور)
théogonie-theogony: شرح سلسله‌انساب و نژاد خدایان و زندگی‌نامه آنان^۱
cosmogonique-cosmogonic(-al): مربوط به کیهان‌آفرینی

-grade ۸۱۱

مأخوذ از لاتین gradus- مشتق از gradi: گام زدن. قدم زدن. راه رفتن.
plantigrade (اسم و صفت): کف‌رو (زیست‌شناسی)

۱. در ادیان چندخدایی. میتولوژی یونانی نیز به شرح انساب و نژاد و حیات خدایان و نیمه‌خدایان می‌پردازد.

gymn(o)- ۸۱۲

مأخوذ از یونانی gymnos: لخت. برهنه
gymnospermae: بازدانگان (فرهنگ علوم زیستی)
gymnocarpic: آشکار میوه (زیست‌شناسی)

hect(o)- ۸۱۳

مأخوذ از یونانی hekaton: صد. از یونانی علمی. برای اندازه‌گیری.
hectogram(-e): صدگرم.
hectolitre-hectoliter: صدلیتر
hectowatt: صدوات

hept(a)- ۸۱۴

مأخوذ از یونانی hepta: هفت
heptaedre=heptahedron: هفت‌وجهی (واژگان ریاضی)
heptagon: هفت‌ضلعی (واژگان ریاضی)
heptad: هفتگانه. هفت‌تایی (واژگان ریاضی)

hier(o)- ۸۱۵

مأخوذ از یونانی hieros: مقدس
hierocracy(-ie): روحانی‌سالاری... (آشوری)
hierodule: بردهٔ معبد

hipp(o)- ۸۱۶

مأخوذ از یونانی hippos: اسب
hippopotame-hippopotamus: اسب آبی

hippology: اسب‌شناسی (کتاب اسب‌شناسی)

hippodrome: میدان اسب‌دوانی

۸۱۷ - hispan(o)-

مأخوذ از لاتین hispanus: اسپانیایی

hispano-arabe: اسپانیایی - عربی (هنر مسلمانان در اسپانیا: art hispano-

arabe به فرانسه)

hispano-american: اسپانیایی - آمریکایی.

۸۱۸ - historic- histori- historio- historico-

مأخوذ از historique یا historic(al) مشتق از histoire یا history از اصل لاتین و یونانی historia: تاریخ.

historico-critique (فرانسه) مربوط به معرفت ارزیابی علم تاریخ

historicism: تاریخ‌گرایی (شیروانلو) تاریخ‌گیری (آرام)

historiography: تاریخ‌نگاری (آریانپور)

historiology: تاریخ‌شناسی (آریانپور)

۸۱۹ - horo-

مأخوذ از یونانی horo- مشتق از hora: ساعت - زمان

horoscope: زایچه، زیج، زیک، طالع (نقیسی)

horometry(ie): زمان‌سنج

horology(-ie): زمان‌سنج = horometry

horography: زمان‌نگاری

۸۲۰ - hospitalo-

مأخوذ از لاتین hospitalis (صفت) مهمان‌پرور. مشتق از hospes. این کلمه در

لاتین به دو مفهوم به کار می‌رفته است: ۱- مهمان ۲- میزبان یعنی کسی که پذیرایی می‌کند (میزبان) و کسی که پذیرفته می‌شود (مهمان)
 کلمات hotel (فرانسه و انگلیسی) به معنی مهمان‌سرا، مهمانخانه، مهمان‌کده و hopital (فرانسه) hospital (انگلیسی) و گاهی در آلمانی hospital و عموماً krankenhaus همگی اکنون به معنی بیمارستان (در قدیم مسافرخانه) از این کلمه لاتین مشتق می‌شوند. بعلاوه:

hospitalization (فرانسه و انگلیسی): بستری کردن (در بیمارستان)
 hospitalité (فرانسه) hospitality (انگلیسی) از اصل لاتین: hospitalitas
 همگی به معنی: مهمان‌نوازی، مهمان‌پروری، مهمان‌داری، و غیره مشتقات از اصل لاتین در زبانهای فرانسه و انگلیسی هستند.

۸۲۱- human(i)-

مأخوذ از لاتین humanus از homo: مردم، انسان، بشر
 humanist(e): انسان‌گرای (آریانپور)
 humanism(e): انسان‌گرایی (آریانپور) انسان‌دوستی (شیروانلو)
 humanité-humanity (F): انسانیت (آریانپور)
 humain-human (ص): انسانی (ص نسب) و (اسم) انسان

۸۲۲- humero-

مأخوذ از لاتین humerus: استخوان بازو.
 humeral: مربوط به استخوان بازو، بازویی
 humeroradial: بازویی - زند اعلائی (هوشمند)

۸۲۳- hyl(o)- hyl(e)-

مأخوذ از یونانی hule: جنگل بیشه، ماده.

hylophilous: جنگل خواه (زیست‌شناسی)

این عنصر به معنی مصالح ساختمانی، مصالح، مواد ساختمانی نیز به کار می‌رود بعلاوه در مورد مواد سازنده، ماده سازنده جسم به کار رفته است و سپس به مفهوم ماده سازنده عالم و ماده اولیه و بالاخره در فلسفه به معنی ماده به کار می‌رود. در عربی هیولی (مأخوذ از یونانی) گویند:^۱

۸۲۴ - hypso-

مأخوذ از یونانی hupsos: بلندی. برجستگی. ارتفاع.
hypsometry(-ie): ارتفاع‌سنجی (فرهنگ علوم زمین)
hypsophyll: فراز برگ (زیست‌شناسی)

۸۲۵ -ible

مأخوذ از لاتین ibilis- صفت لیاقتی است.
معمولاً با ریشه مصدر مشتق می‌سازد:
accessible (صفت) قابل دسترسی. قابل وصول. وصول‌شدنی. قابل حصول، یافتنی...
compressible (صفت) قابل فشردن. فشردنی...
visible (صفت) قابل دیدن. دیدنی. نمایان. مرئی. نمودار. پدیدار...

۸۲۶ -ide (فرانسه) (انگلیسی) -id (انگلیسی) پسوند صفت‌ساز و اسم‌ساز

مأخوذ از یونانی eides- مشتق از eidos: شکل. منظر. صورت. ریخت.
مقایسه کنید با oīde- (فرانسه) -oīd- (انگلیسی)
در زبان انگلیسی به دو صورت id- و ide- نوشته می‌شود.

۱. hylozoism(e) در فلسفه (hylo: هیولی. ماده وجود. zoe: حیات) آیین قائل شدن حیات در هیولی یا ماده است. یا قائل شدن حیات برای عالم و ماده است...

این پسوند در علم شیمی به مفردات یک گروه شیمیایی مشابه اطلاق می‌گردد. amid(e): آمید. oxide: اکسید. anhydride: انیدرید.
در این نامگذاری گاهی میان فرانسه و انگلیسی اختلاف وجود دارد:
sulphide (انگلیسی) sulfure (فرانسه) iodide (انگلیسی) iodure (فرانسه)...

۸۲۷- ideo- idéo-

مأخوذ از یونانی idea: شکل ظاهر. نمودار. صورت ظاهر.
کلمه idea در فلسفه (لاتین) به معنی: ایده. عقیده. اندیشه....
ideogram(me): هزوارش
ideology: آرمان. انگارگان(?) (آریانپور) اندیشه‌ورزی(?) (آرام)

۸۲۸- immuno-

مأخوذ از لاتین immunis (صفت) آزاد. آزاد از... معاف. معاف از...
immunogen(e): ایمنی‌زا
immunology: ایمنی‌شناسی (زیست‌شناسی)
immunotherapy: ایمن‌درمانی (زیست‌شناسی)

۸۲۹- impair-

مأخوذ از کلمه ترکیبی لاتین impar: ناجفت. غیرجفت. تک. فرد
imparipinnate: تک‌پری. تک‌شانه‌ای (زیست‌شناسی)

۸۳۰- in -ine

مأخوذ از لاتین inam -inum
۱- پسوند صفت‌ساز برای تعیین اصل، مأخذ، منشأ، مبنا، سرچشمه، جنس،
تیره

- الف) angevin(e): منسوب به شهر آنژو
 florentin(e): (صفت و اسم) منسوب به شهر فلورانس
- ب) ترکیب ماده. و یا گونه‌ای از ماده
 ivoirin(e): عاجی. از عاج. گاه با حرف (e) آخر به معنی عاج‌گون
 عاج مصنوعی
 جنس. تیره (صفت)
- ج) bovin(e) (انگلیسی) bovine: گاوی
 felin: گربه‌ای
- د) خاصیت، ماهیت. مختصات و طبیعت زندگان (در فرانسه)
 chevalin(e): اسبی (دارای طبیعت اسب) اسب‌گونه. اسب‌گانه.
 اسبانه
 enfantin(e): بچگانه. کودکانه
- ۲- ine- (فرانسه) -in(e) (انگلیسی) پسوند اسم‌ساز:
 این پسوند ماهیت و طبیعت ماده (یا مواد) را مشخص می‌نماید:
albumin(e): آلبومین	casein(e): کازئین
chondrin(e): کندرین	dextrin(e): دکسترین
inulin(e): اینولین	salicin(e): سالی‌سین
- ولی: caffeine (در هر دو زبان)
 glycerine(e) (در انگلیسی بهر دو شکل. ولی در فرانسه با -e)
 lustrine (در هر دو زبان)
 penicillin(e) (در فرانسه با (e) در انگلیسی بدون (e))....

۸۳۱- ina- (انگلیسی)

پسوند (اسم‌ساز) جمع در جانورشناسی برای نامگذاری خانواده جانوران به کار می‌رود.

acarina: کنه‌نیان (زیست‌شناسی)

bombycina: پروانگان (نوع پروانه کرم ابریشم). ابریشم پروانگان (زیست‌شناسی)

در زبان فرانسه پسوند دیگری برابر این پسوند ارائه شده است:

(F) acaridés یا acariens (E)

(F) bombyciens یا bombycidés = bombycina (E)

۸۳۲ - indo-

مأخوذ از لاتین indus: هندی

(F) indo-europeen: هند و اروپایی (E) indo-european

(F) indonesien: اندونزی (صفت و اسم) (در فارسی ساختن صفت نسبی

از این اسم تلفظ آسانی ندارد: اندونزیایی) ((؟) nesos در یونانی به معنی

جزیره است) (E) indonesian. اما می‌توان اسم را مانند صفت به کار برد:

اندونزی: اهل اندونزی، اهل کشور اندونزی

۸۳۳ -ique

پسوند صفت‌ساز فرانسه (این گونه صفات گاه بجای اسم به کار می‌روند):

پسوند فوق در انگلیسی ic- است در انگلیسی نیز صفت و یا اسم می‌سازد:

مثال: صفت:

فرانسه	انگلیسی	
academique	academic	فرهنگستانی
artistique	artistic	هنری
comique	comic	خنده‌دار (نمایش خنده‌دار)
historique	historic	تاریخی...

مثال؛ اسم:

فرانسه	انگلیسی	
arithmetique	arithmetic	حساب
musique	music	موسیقی

در زبان انگلیسی در حالت جمع ics- برای نامگذاری علوم و فنون به کار می‌رود ولی در فرانسه بدون اضافه کردن حرف دیگر به پسوند فوق این نوع نامگذاری‌ها ساخته می‌شود:

انگلیسی	فرانسه	
optics	optique	نورشناسی
phonetics	phonetique	آواشناسی. صوت‌شناسی...

۸۳۴ - isation- (فرانسه) -ization- (انگلیسی)

مأخوذ از اصل لاتین izare- پسوند مصدر ساز و
پسوند فوق اسم ساز است

stabilisation	stabilization	تثبیت
ionisation	ionization	(پزشکی. فیزیک) یونیزاسیون -

واژه‌نامه فیزیک ← یونش (ترکیب شین مصدری با یون) یونیدگی (ساختن اسم مفعول یونیده و براساس آن حاصل مصدر) از این ردیف واژه‌ها اسم فاعل (صفت فاعلی) یوننده نیز ساخته‌اند: تابش یوننده (واژه‌نامه فیزیک) (؟)

۸۳۵ - iser- (فرانسه) -ize- (انگلیسی)

مأخوذ از اصل لاتین izare- پسوند مصدر ساز معادل پسوند مصدری یونانی -idrein- این پسوند مصدر می‌سازد:

(F) méchaniser-(to) mechanize (E): مجهز به وسایل خودکار نمودن

(F) carboniser-(to) carbonize (E): زغالی کردن

(F) civiliser-(to) civilize (E): متمدن کردن

۸۳۶ -issime- (صفت ساز)

مأخوذ از لاتین -issimus- متداول در زبان ایتالیایی -issimo-

این پسوند در زبان فرانسه به کار رفته است و صفات ساخته شده با آن، هم‌ارز صفت عالی است:

rarissime: بسیار نادر. بسیار کمیاب. (هم‌ارز: نادرترین و...)

richissime: بسیار ثروتمند. بسیار پولدار. بسیار متمول (هم‌ارز: ثروتمندترین و...)

۸۳۷ -ium- (فرانسه و انگلیسی) پسوند اسم ساز

نمونه‌هایی از موارد استعمال:

۱- aquarium: مأخوذ از لاتین به معنی: آب‌انبار. اکنون مخزن شیشه‌ای آب است که در آن ماهی‌های نمایشی را نگهداری می‌نمایند.

sanatorium: مأخوذ از لاتین sanatorius: ویژه درمان. اکنون به معنی آسایشگاه به کار می‌رود.

۲- geranium: شمعدانی

۳- در شیمی برای نامگذاری فلزات و شبه فلزات به کار رفته است.

aluminium: آلومینیم calcium: کلسیم

radium: رادیوم sodium: سدیم...

۸۳۸ -kilo-

مأخوذ از یونانی khilioi: هزار. هزاربار

kilogram(-me): هزارگرم (به اختصار: کیلو. یک کیلو)

kilometer: کیلومتر، هزارمتر

kilowatt: کیلووات. هزاروات

۸۳۹ - lexico- lexi-

مأخوذ از یونانی lexis: واژه. کلمه. لغت. lexikos, lexicon: واژه‌ای، کلمه‌ای، لغتی، مربوط به واژه. آنچه مربوط به واژه است.

das Lexikon (اسم) - آلمانی - (معمولاً wörterbuch). لغت‌نامه. فرهنگ

lexicologie(-y): واژه‌شناسی. واژگان‌شناسی

lexicographie(-y): واژه‌نگاری. واژگان‌نگاری

lexical: مربوط به واژه. واژه‌ای. مربوط به کلمه: کلمه‌ای. مربوط به لغت:

لغوی. لغتی. هم‌چنین: مربوط به واژگان، واژگانی. مربوط به لغات (در مورد اول مربوط به مفردات است و در مورد دوم مربوط به مجموعه. تمام. کل)

۸۴۰ - loco-

مأخوذ از لغت لاتین locus (ablatif: حالت ازی) از جا. (جا. مکان)

locomotive: لکوموتیو (لکوموتیو ترن، لکوموتیو قطار) در لاتین:

locomotivum: لکوموتیو: ماشین جنباننده از جا. در لاتین نیرویی که از

جابه‌جای دیگر می‌جنباند.

locomotion: جنبش. حرکت. تغییر مکان (هوشمند)

(E) locomoteur-locomotor (F): جنباننده از جا - جنبشی. حرکتی

(هوشمند)

۸۴۱ - longi-

مأخوذ از لاتین longus: دراز

longicorn(e): درازشاخ. درازشاخک
longitude: طول جغرافیایی. درازا (زیست‌شناسی)
longitudinal: طولی (فرهنگ علوم زمینی)

۸۴۲ - loque-

مأخوذ از لاتین loqui: سخن گفتن. حرف زدن. صحبت کردن
soliloque-soliloquous: صحبت با خود. صحبت در درون خود و به
تنهایی با خود

ventriloquous-ventriloque: آنکه بدون تکان دادن لبها حرف بزند (در
اصل لاتین آنکه از شکم حرف می‌زند - به مفهوم اصطلاح معمول در فارسی
«شکمی حرف زدن» نیست بلکه به مفهوم حرف زدن بدون تکان دادن لب
است. در نمایش‌های عروسکی افرادی که به جای عروسک‌ها صحبت می‌کنند
لب‌های خود را تکان نمی‌دهند این نوع صحبت را ventriloque گویند یا کسی
را که بدینگونه صحبت می‌کند. کلمه فوق صفت و اسم است)

۸۴۳ - loxo-

مأخوذ از یونانی loxos: مورب. مایل.
loxodromos (یونانی) loxodromie (فرانسه) loxodromy سیر مورب
کشتی با قطع نصف‌النهار و زاویه ثابت - راه ثابت (واژگان ریاضی)
loxodromic(-ique): مربوط به اصطلاح فوق

۸۴۴ - machie-

مأخوذ از یونانی makhe: جدال. نزاع. جنگ.
logomachie(-y): مشاجره یا منازعه لفظی
tauromachie(-y): گاو‌بازی. جنگ با گاو

۸۴۵ - magnet- magneto-

مأخوذ از یونانی magnēs (+ -etos): آهن‌ربا

magnetometer: مغناطیس‌سنج (فرهنگ پوشش فلزات)

magnetic (-que): مغناطیسی (فرهنگ پوشش فلزات) آهن‌ربایی

magnetization: مغناطیسی شدن، آهن‌ربایی، مغناطیسی (فرهنگ پوشش فلزات)

۸۴۶ - maxi-

مأخوذ از لاتین maximus، صفت عالی از magnus: بزرگ.

عنصر فوق (اسم‌ساز) معمولاً به معنی بسیار، خیلی، بسیار زیاد. زیادتر از حد معمول به کار می‌رود. و در برابر mini- استعمال می‌شود.

maximum: به معنی بسیار بزرگ (مأخوذ از لاتین) در علوم معمولاً به قدر و اندازه و ارزشی اطلاق می‌شود که بر ماقبل خود برتری داشته باشد یا بزرگتر یا بالاتر یا طولانی‌تر... و یا به حد نهایت خود و اوج خود رسیده باشد...

maximum: بیشینه (هندسه‌های گوناگون)

maximization: بیشینه‌سازی (واژگان ریاضی)

۸۴۷ - (E) mechano- (F) mecano-

مأخوذ از یونانی mekhane: ماشین. دستگاه. دستگاه خودکار

mecanothérapie-mechanotherapy: کاربری وسایل مکانیکی در درمان بیماری (هوشمند)

mechanology: دانش مکانیک یا دانش مربوط به ماشین‌ها (هوشمند)

mechanotherapy: ایجاد گرما از طریق ماساژ و مالش و ورزش به منظور درمان (هوشمند)

melo- - ۸۴۸

مأخوذ از یونانی و لاتین melos (یونانی): آواز. نغمه. سرور
melodious: خوش‌آهنگ شیرین‌آهنگ (فرهنگ انگلیسی. فارسی)
melody: آهنگ... (فرهنگ انگلیسی. فارسی)

metallo- metalli- - ۸۴۹

مأخوذ از لاتین metallum: فلز. معدن
metallic(-ique): فلزی (فرهنگ پوشش فلزات)
metallography: فلزنگاری (فرهنگ پوشش فلزات)
metalloïd: نافلز (فرهنگ پوشش فلزات) (شبه فلز. فلزمانند)

mini- - ۸۵۰

مأخوذ از لاتین minus: کمتر
این عنصر اکنون به معنی: بسیار کوچک. بسیار کوتاه. مختصر. بسیار
خلاصه شده هم به کار می‌رود.
(E) mini skirt. mini-jupe (F)
(E) minification: کاهش. تقلیل. تخفیف. تصغیر

-mobile - ۸۵۱

مأخوذ از لاتین mobilis: قابل حرکت. جنبیدنی. قابل جنبش. جنبش‌پذیر
automobile: اتومبیل. ماشین. خودرو

moto- - ۸۵۲

مأخوذ از لاتین motor: حرکت‌کننده. جنبنده
(E) motometer: دورسنج (سنجش حرکت دوری موتور. دورهای موتور)
(F) motopompe: پمپ موتوری. پمپی که با موتور می‌گردد

۸۵۳ - musico-

مأخوذ از لاتین musica و اصل یونانی mousike: موزیک، موسیقی
 musicology: موسیقی‌شناسی
 musicography: موسیقی‌نگاری
 musicotherapy: موسیقی‌درمانی

۸۵۴ - myi-

مأخوذ از یونانی muia: مگس
 myiasis، myiase: زخم یا آسیب ایجاد شده بوسیله لارو مگس

۸۵۵ - myrio- myria-

مأخوذ از یونانی murias: ده هزار
 (به معنی «بسیار» هم به کار می‌رود)
 myriameter (-metre): ده هزار متر، ده کیلومتر
 myriagramme: ده هزار گرم، ده کیلوگرم
 myriapod(e): ده هزارپا، هزارپا. (به معنی بسیار)

۸۵۶ - mytil(i)- mytil(o)-

مأخوذ از لاتین mytilus و یونانی mutilos: صدف - نوعی از صدف (مول)
 mytilotoxin(e): سم نوعی صدف (سم مول، نوعی صدف خوراکی)
 mytiliculture (F): پرورش صدف، پرورش مول
 (E) mussel (F) moule: مول، گوش ماهی، صدف، صدف خوراکی، نوعی
 از صدف‌های خوراکی - موسل (جانورشناسی جلد دوم)

۸۵۷ - nemat(o)-

مأخوذ از یونانی nema، nematos: نخ

nematoda-nematodes: کرمهای حلقوی (فرهنگ علوم زیستی) نخ‌سانگان
(زیست‌شناسی)

nemathelminthes: کرمهای لوله‌ای (فرهنگ علوم زیستی) نخ کرمیان
(زیست‌شناسی)

nematode: نخ‌سانه (زیست‌شناسی)

nematomorpha: نخ‌ریختیان (زیست‌شناسی)

۸۵۸ - nive- nivi- niva- nivo-

مأخوذ از لاتین niveus: از برف

nivation: برف‌ساب. فرسایش برف (فرهنگ علوم زمین)

niviforme-niveous: برف‌گونه. برف‌مانند. برفی

۸۵۹ - nomo-

مأخوذ از یونانی nomos: قانون در فارسی: ناموس.

nomos: ناموس (فرهنگ حقوقی)

nomological: قانونی (منطبق با قانون) منطبق با موازین قانونی. وابسته به

قانون (فرهنگ حقوقی)

nomology: قانون‌شناسی (براهنی)

۸۶۰ - non-

مأخذ از لاتین non: نه. در مقابل آری: خیر.

پیشوند نفی و سلب واقع می‌شود.

nonself: غیرخود (براهنی)

nondense: ناچگال (واژگان ریاضی)

non-deterministis: نامعین (واژگان ریاضی)

non-ego: جز خود. غیر (آریانپور) جز من (آریانپور)

۸۶۱ - noto-

مأخوذ از یونانی notos: پشت

notonetidae: پشت شناگران (زیست‌شناسی)

notochord: طناب پشتی (جنین) ریسمان پشتی اولیه (جانورشناسی)

۸۶۲ - octo- octi- oct(a)-

مأخوذ از لاتین octo: هشت

octal: هشت‌تایی. هشتگانی (واژگان ریاضی)

octagonal: هشت‌گوشه‌ای. هشت‌ضلعی (واژگان ریاضی)

octahedron: هشت‌وجهی (فرانسون)

۸۶۳ -odo- -ode

مأخوذ از یونانی hodos: راه.

odometer: گام‌سنج. مسافت‌سنج

cathode: (یونانی) kata (به پایین. hodos: راه): کاتد

anode: (anodos: راه بالا. راه به بالا. بسوی بالا) آن‌د

electrode: الکتروُد (هادی برق)

۸۶۴ -odia -odie

مأخوذ از یونانی odia- مشتق از ode: آواز. به شعر غنایی اطلاق می‌شود.

تلفظ‌های دیگر: aede, aoide, ode-oda (لاتین) آواز. نغمه. سرود.

ode: به شعر غنایی. سرود. نغمه. شعری که به آواز خوانده شود. ترجمه آن

به غزل شاید از اینرو نادرست باشد که معمولاً یک قطعه ode: بین ۵۰ تا ۲۰۰

مصرع دارد.

۸۶۵- ol-

در اصطلاحات شیمی در آخر اسامی ترکیباتی به کار می‌رود که به گروه الکل‌ها متعلق هستند:

menthol: مانتول

phenol: فنل

furfurol: فورفورول، فورفورل

۸۶۶- onto-

مأخوذ از یونانی on,ontos: هست، آنکه هست، آنکه وجود دارد، بود، بودن، هستی.

ontology: هستی‌شناسی (زیست‌شناسی)

ontogenesis: هستی‌زایی (زیست‌شناسی) پدیدآیی فردی (؟) (براهنی)

ontogeny: هستی‌زایی (زیست‌شناسی)

۸۶۷- onymique -onymie -onyme- onomat(o)- onom- -onymous-

-onymy

مأخوذ از یونانی onumos- مشتق از onoma: نام

homonymy(-ie): تجانس، هم‌آوایی (براهنی) (زبان‌شناسی)

toponymie(-y): نام مکانهای یک منطقه یا یک کشور - در زبان‌شناسی:

مطالعه نام مکان‌ها.

onomatopoeia: نام‌آواها (بدره‌ای) تسمیه تقلیدی (اختیار)

onomastic: مطالعه اسماء خاص (اختیار)

۸۶۸- oo-

مأخوذ از یونانی oon: تخم

oosperm: تخمک بارور

oology: تخم‌شناسی (زیست‌شناسی)
oogenesis: تخمک‌زایی (زیست‌شناسی)

۸۶۹ - ophi(o)-

مأخوذ از یونانی ophis: مار
ophidia: مارها (راسته‌مارها) (جانورشناسی)
ophilogy: مارشناسی (زیست‌شناسی)
ophioglossaceae: مار زبانیان (زیست‌شناسی)

۸۷۰ - opistho-

مأخوذ از یونانی opisthen: در عقب. در پشت. عقب. پشت
opisthoglypha: پس دندان زهریان (جانورشناسی)
opisthobranchia: پشت آبششیان (زیست‌شناسی)
opisthognathous: پشت آروارگان (زیست‌شناسی)

۸۷۱ - orama-

مأخوذ از یونانی orama: منظر. منظره. دورنما. چشم‌انداز
این عنصر به اختصار هم به کار می‌رود: -rama:
panorama: منظره و دورنمای وسیع و گسترده. پرده وسیع منظره و چشم‌انداز
cinerama: (سینماراما) سینه‌راما

۸۷۲ - organo- organ(i)-

مأخوذ از لاتین organum: ابزار. اکنون اندام. عضو. (عضو بدن)
organism(e): اندامگان (زیست‌شناسی)
organogenesis: اندام‌زایی (زیست‌شناسی)

organology: اندام‌شناسی (زیست‌شناسی)
organography: اندام‌نگاری (زیست‌شناسی)

۸۷۳- ornitho-

مأخوذ از یونانی ornis, ornithos: پرنده
ornithology: پرنده‌شناسی. (جانورشناسی)
ornithosis: بیماری مشترک بین پرنده و انسان
ornithophilous: پرنده‌خواه (زیست‌شناسی) پرنده دوست

۸۷۴- oro-

مأخوذ از یونانی oros: کوه. کوهستان
orogen(e): کوه‌زا (فرهنگ علوم زمین)
orograph(e): کوه‌نگار. کوه‌شناس (فرهنگ علوم زمین)
orology: کوه‌شناسی (فرهنگ علوم زمین)
orometry: کوه‌سنجی (فرهنگ علوم زمین)

۸۷۵- ose-

مأخوذ از glucose و با قیاس با آن در شیمی آلی به ترکیبات دسته گلوسیدها
اطلاق می‌گردد:
cellulose: سلولز
dextrose: دکستروز
maltose: مالتوز

۸۷۶- ostrei-

مأخوذ از لاتین ostrea از اصل یونانی ostreon: صدف. صدف مروارید
ostreiculture: پرورش صدف (کشت صدف)

۸۷۷ - **ourous -oura -oure**

مأخوذ از یونانی *oura*: دنب. دمب. دم.
brachyurous-brachyoure-brachyoura: دم‌کوتاه. کوتاه‌دم
anourous-anoura-anoure: بی‌دم

۸۷۸ - **phanous -phania -phanie -phane**

مأخوذ از یونانی *phanes -phania -phaïnein*: مشتق از ظاهر شدن، نمودار شدن. پدیدار شدن. هویدا شدن. آشکار شدن. بنظر رسیدن...
cellophane: سلوفان (زرورقی که با آن مواد خوراکی و غیره پیچیده می‌شود). این نام در ابتدا نام اختصاصی و خاص بوده است.
lithophanie(-ia): شفاف کردن شیشه‌تار...
diaphane-diaphanous: شفاف

۸۷۹ - **phyco-**

مأخوذ از یونانی *phukos*: جلبک. خزه
phycology: جلبک‌شناسی (فرهنگ علوم زیستی) (واژنامه کشاورزی + زیست‌شناسی)
phycochrome: جلبک رنگینه (زیست‌شناسی)

۸۸۰ - **picr(o)-**

مأخوذ از یونانی *pikros*: تلخ.
acide picrique: اسید پیکریک
picrate de potassium: پیکرات دو پتاسیم
picridium-picride: گیاهی از خانواده مرکبات در سواحل مدیترانه، دارای شیرهای تلخ (نام این گیاه به فارسی پیدا نشد)

۸۸۱ - piezo-

مأخوذ از یونانی piezein: فشردن. فشاردن. فشار دادن
(F) piezo-electricité (پیزو الکتریسیته (واژه‌نامه فیزیک)
(پدیده الکتریکی که در اثر فشار بر روی بعضی از اجسام بوجود می‌آید)
piezograph(e): دستگاه اندازه‌گیری پیزو الکتریسیته.

۸۸۲ - pisci-

مأخوذ از لاتین piscis: ماهی.
piscivorous: ماهیخوار (زیست‌شناسی)
pisciculture: پرورش ماهی (زیست‌شناسی)
pisciform(e): ماهی ریخت (زیست‌شناسی)

۸۸۳ - -pithecus -pitheque -pithec(o)-

مأخوذ از یونانی pithekos: میمون
anthropopitheque-anthropopithecus-pithecanthrope: از انواع فسیل‌ها
آدم‌نماها - میمون آدم (فسیل‌شناسی. مهره‌داران)
dryopithecus: (نوع دیگر از آدم‌نماها) (فسیل‌شناسی. مهره‌داران)

۸۸۴ - plani-

مأخوذ از لاتین planus: پهن. مسطح. مستوی
planimeter: مساحت‌سنج. سطح‌پیمایم. پهنه‌سنج (واژگان ریاضی)
planipennia: پهن بالیان

۸۸۵ - plasma- -plasma -plasm(e) plasmo-

مأخوذ از یونانی plasma: مصنوع. ساخته شده. شکل داده شده. طراحی شده...

این کلمه (plasma) اکنون به مفاهیم ذیل هم به کار می‌رود: ۱- ماده غلیظ پریون و الکترون... ۲- بخش مایع خون (که پس از سانیزیفور یا سدیمانتاسیون بدست می‌آید): پلاسمای خون. ۳- به گاز در حرارت فوق‌العاده زیاد که مملو از یون‌ها و الکترون‌ها است گفته می‌شود. از اینرو گفته می‌شود مواد تشکیل‌دهنده ستارگان (اخترها یا ثوابت) در حالت پلاسمایی هستند.

protoplasme-protoplasma: پروتوپلاسم

cytoplasm: سیتوپلاسم

plasmology: پلاسماشناسی

plasmatherapy: پلاسمادرمانی

plasma physics: فیزیک پلاسم. (واژه‌نامه فیزیک)

۸۸۶ - pluto- plouto-

مأخوذ از یونانی ploutos: ثروت. دارایی. مال. تمول
plutocracy: توانگرسالاری. حکومت توانگران (منصور)

۸۸۷ - pluvio-

مأخوذ از لاتین pluvia: باران
در هواشناسی و اقلیم‌شناسی... استعمال می‌شود.
pluviometer: باران‌سنج
pluviometry: باران‌سنجی
pluviograph: باران‌نگار
pluviography: باران‌نگاری

۸۸۸ - polari-

مأخوذ از یونانی polein: چرخیدن، گشتن، گردیدن، برگرداندن، دور زدن

polarization: پلاریزاسیون - قطبش (؟) (واژه‌نامه فیزیک)

polarization vector: بردار قطبیدگی (؟) (واژه‌نامه فیزیک)

polarized light: نور قطبیده (؟) (واژه‌نامه فیزیک)

polarizer: قطبی کن (؟) قطبشگر (؟) (واژه‌نامه فیزیک)

polarizing filter: صافی قطبنده (؟) پالایه قطبنده (واژه‌نامه فیزیک)

polarity: قطبیت (واژه‌نامه فیزیک)

(غیر از آخری که ترکیب صحیح عربی است باقی در ترکیبات زشت عربی فارسی است که نشانه‌ای از بی‌ذوقی مؤلفان است)

۸۸۹ - politic- politico-

politikos مأخوذ از یونانی مربوط به شهروندان مربوط به دولت یا حکومت.

آنچه مربوط به دولت و یا شهروندان است - دولتی - سیاست -

political: سیاسی. باسیاست (فرهنگ حقوقی)

politician: سیاستمدار. اهل سیاست (فرهنگ حقوقی)

politicomania(-ie): سیاست شیدایی. سیاست شیفتگی. جنون سیاست...

۸۹۰ - poma- pomi-

pomum: میوه. میوه خوراکی. میوه هسته‌دار؛ دانه‌دار

pomology: میوه‌شناسی (میوه خوراکی)

pome fruit: میوه دانه‌دار (واژه‌نامه کشاورزی)

pomoculture: کشت میوه‌های دانه‌دار

۸۹۱ - potamo- potam(e)-

potamos مأخوذ از یونانی رود. رودخانه

hippopotame: اسب آبی

potamodromous: رودخانه رو (زیست‌شناسی)

۸۹۲ - pterygien-

مأخوذ از یونانی pterugion: باله (باله ماهی)
 acanthoptérygien (F): خار باله

۸۹۳ - pygia - pygie - pyge-

مأخوذ از یونانی puge: کفل. لنبر. سرین
 steatopygia(-y)(-ie): چرب کفل. چرب سرین. لنبر پرچربی و پیه

۸۹۴ - rect(i)-

مأخوذ از لاتین rectus: راست. مستقیم
 rectangle: مستطیل. راست گوشه (فرانسون)
 rectilinear: راست خط (واژه‌نامه فیزیک)

۸۹۵ - r(h)ynch(o)-

مأخوذ از یونانی rhugkhos: پوزه. نوک. منقار (پوزه سگ + نوک پرنده)
 خرطوم
 rhynchocephalia: پوزه سران (زیست‌شناسی)
 rhynchobdellae: خرطوم زالوئیان (زیست‌شناسی)

۸۹۶ - saurien - saure-

مأخوذ از saura یا sauros: سوسمار. مارمولک
 dinosauria-dinosauriens: دیو سوسماران(؟) (زیست‌شناسی)
 ichtyosaur(e): سوسمار ماهی (فسیل)
 دیوسوسماران(؟): معنی نام فوق سوسماران مخوف:
 dinosaue(e): سوسمار مخوف (در زبان فارسی متداول است)

saxa- sax- saxi- - ۸۹۷

مأخوذ از لاتین saxum: سنگ، صخره

saxatile: سنگ، صخره

saxicolous-saxicoles: سنگ زی، صخره زی (جانور سنگ زی) (فرهنگ

علوم زمین)

saxifragacées: خانواده‌ای از گیاهان که در شیار صخره‌ها می‌روید.

scyph(o)- - ۸۹۸

مأخوذ از یونانی skuphos: پیاله

scyphoïd: پیاله‌ای - فنجان‌ی، پیاله‌ای شکل (هوشمند)

seism(o)- - ۸۹۹

مأخوذ از یونانی seismos: زلزله

seismograph(e): لرزه‌نگار، لرزه‌نگار (فرهنگ علوم زمین)

seismometre-seismometer: لرزه‌سنج، زلزله‌سنج (فرهنگ علوم زمین)

seismology: لرزه‌شناسی، زلزله‌شناسی (فرهنگ علوم زمین)

-selene- selen(o)- - ۹۰۰

مأخوذ از یونانی selene: ماه، قمر

selenography: قمرنگاری، ماه‌نگاری

selenology: قمرشناسی، ماه‌شناسی

self- - ۹۰۱

مأخوذ از انگلیسی self: خود

self-service: سلف سرویس

self-analysis: خودکاری (براهنی)
 self-control: خویشنداری (منصور)
 self-sterile: خودسترون. خودنازا (زیست‌شناسی)

۹۰۲- semeio- semio- sema-

مأخوذ از یونانی sema: نشانه. علامت
 semeilogie(-y). semiology(-ie): نشانه‌شناسی
 semiography(-ie): نشانه‌نگاری. نشانه‌شناسی

۹۰۳- servo-

مأخوذ از لاتین servus: برده. غلام - اکنون به دستگاه یا ماشین تحت فرمان می‌گویند.

servo amplifier: تقویت خودکار. تقویت‌کننده خودبخود (فرهنگ الکترونیک)

servo system: سیستم خودکار (فرهنگ الکترونیک)
 servo mechanism(e): سازوکار فرمان (واژه‌نامه الکترونیک)

۹۰۴- silic(o)- silico-

مأخوذ از silicium از ریشه لاتین silice, silicis, silex: سیلیس
 siliceous: سیلیس‌دار. شامل سیلیس (فرهنگ پوشش فلزات)
 silicosis: التهاب سیلیسی. بیماری ریوی در نتیجه استنشاق ذرات ریز سیلیس (هوشمند)

silicon: سیلیس (واژه‌نامه فیزیک). (غلط است) silicone(f)

۹۰۵- simil(i)-

مأخوذ از لاتین similis: مشابه. همانند. همسان

similitude: همانندی (اختیار)

similar: همانند (زیست‌شناسی) همگن (فرهنگ الکترونیک)

similarity: همانندی (زیست‌شناسی)

۹۰۶- sin(o)

مأخوذ از لاتین sinee از اصل یونانی: بنام شهری در شرق دور، خاور دور. اکنون: به جای چین، آنچه مربوط به چین است (چینی) به کار می‌رود.
sinology(-ie): چین‌شناسی

۹۰۷- socio-

مأخوذ از societe-social از اصل لاتین societas: انجمن. شرکت. مأخوذ از socius: شریک. همکار. رفیق. همباز...
sociogeny: جامعه‌زایی (آریانپور)
sociology: جامعه‌شناسی (آریانپور)
sociometry: جامعه‌سنجی (آریانپور)
sociopathy: جامعه - رنجوری. جامعه‌زدگی (آریانپور)

۹۰۸- son(o)

مأخوذ از لاتین sonus: صدا. آوا. صوت
sonometer: صداسنج (فرهنگ الکترونیک)
sonic: صوتی (فرهنگ الکترونیک) آوایی (زیست‌شناسی)
sonography: آوانگاری (زیست‌شناسی)

۹۰۹- -sophi y -sophia -sophie -sophe

مأخوذ از یونانی sophos: خردمند. دانشمند. فاضل. دانا...

(F) philosopher-philosophe (E): فیلسوف (دوست یا هواخواه خردمند، دانشمند، کسی که دوستدار دانشمند است)
 philosophy(-ie): فلسفه
 philosophism(e): فلسفه‌بافی (آریانپور)
 philosophization: فلسفه‌پردازی (آریانپور)

۹۱۰- spelae(o)- spele(o)

مأخوذ از یونانی spelaion: غار
 (F) spelaeology-speleologie (E): غارشناسی
 spelaeaan: غارنشین

۹۱۱- stat

مأخوذ از یونانی statos: ثابت، برقرار، استوار، مستقر
 aerostat: هوارو (واژه‌نامه فیزیک)
 thermostat: دمایای (واژه‌نامه فیزیک)

۹۱۲- stego-

مأخوذ از یونانی stegos: سقف، طاق - بطور مجازی: خانه
 stegomyia: پشه (یا مگس: muia به یونانی مگس) تب زرد.
 stegocephalia: stegocephales: از فسیل‌های دوره دینین.

۹۱۳- strati- strato-

مأخوذ از لاتین stratum: جسم پهن و گسترده، چینه، لایه.
 stratum: لایه، چینه (فرهنگ علوم زمین)
 strato-volcan: مخروط آتشفشانی (مركب از لایه‌های آذرین) (فرهنگ علوم زمین)

stratosphere: چینه سپهر

stratigraphy(-ie): چینه‌نگاری (چینه‌شناسی: دکتر فرشاد چاپ دانشگاه)

strobo- ۹۱۴-

مأخوذ از یونانی strobos: چرخش. دوران. حرکت محوری. گردش دوری

stroboscope: چرخش‌سنج. دوران‌نما (فرهنگ الکترونیک)

sur- ۹۱۵-

مأخوذ از لاتین super: بالا. فوق. روی

پیشوند فوق از super در مقابل و مقایسه با sus (بالا. فوق...) ساخته شده

است و به معنی بالا، فوق. روی... و یا فزون، افزون، مقدار زیاد یا پیش از اندازه به کار می‌رود.

superficie-surface در لاتین superficie: رویه. سطح (زیست‌شناسی)

surfusion: فوق ذوب (اصطلاحات علمی)

surproduction: افراط در تولید (اصطلاحات علمی)

sylv- ۹۱۶-

مأخوذ از لاتین silva: جنگل. بیشه

sylviculture: جنگل‌کاری (فرهنگ علوم زمین)

tacheo- ۹۱۷-

مأخوذ از یونانی takheos: تند. به شتاب. به سرعت

tachymeter = tachéometre (F): این دستگاه از اجزاء فرعی

تئودولیت (زاویه یاب) است و با tachometer: سرعت‌سنج؛ دوران‌سنج تفاوت دارد.

۹۱۸- tauto-

مأخوذ از یونانی tauto-: همان. خودآن.
 tautochrone: همزمان (واژگان ریاضی)
 tautology: همان‌گویی (آریانپور. براهنی. آشوری. واژگان ریاضی)...

۹۱۹- taxi- taxo- -taxie-

مأخوذ از یونانی taxis: ترتیب. نظم. سامان.
 (E) taxonomy. taxinomie. (F) taxonomie: طبقه‌بندی (براهنی) به معرفت
 (دانش) طبقه‌بندی نیز اطلاق می‌گردد.

۹۲۰- techno- technie- -technique-

مأخوذ از یونانی tekhnē و tekhnikos: پیشه. شغل. فن. طریقه عمل و اکنون: صنعت
 technocracy: فن سروری (آرام) فن سالاری (براهنی)
 technology: صنعت‌شناسی (آریانپور) فن‌شناسی (براهنی) ابزار شناسی
 (براهنی)
 technical: فنی (براهنی)

۹۲۱- telo- teleo-

مأخوذ از یونانی teleos. telos: هدف. مقصود. غایت.
 teleology: غایت‌شناسی (آریانپور) فرجام‌شناسی (آشوری) فرجام‌گرایی
 (عنایت)
 telophase: تلوفاز: مرحله‌انتهایی (در تقسیم میتوز) (فرهنگ علوم زیستی)

۹۲۲- theism(e) -theist(e) -theo-

مأخوذ از یونانی theos: خدا

monotheism(e) یکتاپرستی.

polytheist(e) چند خداگرای. چندخدای آیین (آریانپور)

theology(-ie) دین‌شناسی. خداشناسی (آریانپور)

polytheism(e) چندخداگرایی. آیین چندخدایی (آریانپور)

۹۲۳-theque-

مأخوذ از یونانی theke: جعبه. صندوق. گنجینه

(فرانسه) bibliothèque: کتابخانه از لاتین bibliotheca

PUBLISHER'S NOTE

Ghasidehsara publisher has published different titles in the field of literature, history, psychology, philosophy, religion and politics with the co-operation of various consultants and skiful experts.

Due to current cultural conditions and the apparent desire of other cultures to become acquainted with the Iranian civilization and culture, and also the desire of other scientists to familiarize themselves with the vrious resourses of this country, we are decided to seek for a way to communicate with our abroad readers. So we are cordially reaching out for your co-operation.

© Ghasidehsara Press, 2007

All Rights Reserved. For information, write:

Mail Box No. 15875-6354, Tehran, Iran

Or send your e-mail:

ghasidehsara@hotmail.com

Published in Tehran, Iran, 2007

ISBN: 978-964-8618-60-0 (seri)

ISBN: 978-964-8618-66-2

COMPREHNSIVE GUIDE TO FARSI WORD COMPOSITION

Dr. Kamyab Khalili

Ghasidehsara